

การประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย
จังหวัดเพชรบุรี

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวสุภารัตน์ จันทร์สว่าง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2547

AN EVALUATION OF THE DHAMMA TEACHING PROJECT IN
SUWANRANGSARITVITTAYALAI SCHOOL , PHETCHABURI PROVINCE.

A MASTER'S PROJECT
BY
MISS SUPARUCH JANSAWANG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University
May 2004

การประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย
จังหวัดเพชรบุรี

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวสุภาภรณ์ จันทร์สว่าง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

พฤษภาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย
จังหวัดเพชรบุรี

บทคัดย่อ
ของ
นางสาวสุภารัตน์ จันทร์สว่าง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2547

สุภารัตน์ จันทร์สวาท.(2547).การประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์

วิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี.สารนิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย ใช้แบบจำลองแผนทรีแองเกิ้ลของสแตค ประเมินในด้านความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังและความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย โดยใช้เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรีและผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน 485 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และคำนวณแบบปลายเปิด แบบสอบถามมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.85 และ 0.89 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา

1.1 ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวัง อยู่ในระดับมาก

1.2 ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง อยู่ในระดับปานกลาง

2. ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา มีความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ในด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ และด้านผลที่ตามมา ของผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี

3. การตัดสินใจ ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์ และด้านผลที่ตามมา ผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์ ส่วนการตัดสินใจคุณค่าจากความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์ สรุปว่าโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัยเป็นโครงการที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ จึงถือว่าเป็นโครงการที่ต้องปรับปรุง เพราะมีคุณค่าที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ

AN EVALUATION OF THE DHAMMA TEACHING PROJECT IN
SUWANRANGSARITVITTAYALAI SCHOOL , PHETCHABURI PROVINCE.

AN ABSTRACT
BY
MISS SUPARUCH JANSAWANG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University

May 2004

Suparuch Jansawang. (2004). *An Evaluation of the Dhamma Teaching Project in Suwanrangsaritvittayalai School, Petchaburi Province*. Master project. M.Ed. (Educational Measurement). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assoc. Prof. Nipa Sripairot.

This study aimed to evaluate the Dhamma teaching project in Suwanrangsritvittayalai School, Petchaburi province, applied Stake's countenance model to find the logical contingency of intent and empirical contingency of actual between antecedents, transaction, and outcomes, according to 6 experts' absolute criteria. The subjects comprised 485 administrator, project advisor, Basic Dhamma Suksa students and their parents. 5 rating-scale questionnaire with reliability of 0.85 and 0.89 and open-ended question, was administered. Data were analyzed by percentage, mean, and standard deviation.

The results revealed that :

1. The relationship of antecedents, transaction, and outcomes showed that ;
 - 1.1 The logical contingency of intent was at a high level.
 - 1.2 The empirical contingency of actual was at a moderate level.
2. When considered the congruence of the intent and actual on antecedents, transaction, and outcomes, it was found that there was a congruence of the intent and actual on transaction and outcomes by project advisor, and on outcomes by Basic Dhamma Suksa students' parents.
3. Judgment on antecedents and transaction could not meet the absolute criteria, but the outcomes could. Moreover, value judgment on antecedents, transaction, and outcomes could not meet the absolute criteria. It could be concluded that the Dhamma teaching project in Suwanrangsritvittayalai School, Petchaburi province did not meet the objective of project evaluation and should be improved as to absolute criteria.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ตั้งคะพิภพ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จัตรสุภกุล)

วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือ แนะนำ ให้ข้อคิดเห็นและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ตังคะพิภพ และอาจารย์ชวลิต รวยอาจิณที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้สารนิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ดร. มหาสมศักดิ์ น้ำเงิน อาจารย์พระมหาวรเชษฐ รมจันทร์อินทร์ อาจารย์พระมหาสุรวิทย์ มั่นหมาย อาจารย์สมปอง ม้ายอุเทศ และอาจารย์นงนุช สหัสดี ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ขอขอบพระคุณพระครูสังฆรักษ์นพ น้ำทิพย์ อาจารย์พระมหาสุรวิทย์ มั่นหมาย อาจารย์เมี้ยน ออมขิต อาจารย์สุนันท์ จินดาสว่าง อาจารย์จำรัส แจ่มจันทร์และอาจารย์อุไร แจ่มจันทร์ ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้เกณฑ์สัมบูรณ์ในการประเมินโครงการและให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ผู้ช่วยทั้ง 4 ฝ่าย หัวหน้าโครงการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ครู-อาจารย์และขอขอบคุณนักเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณเยาวภา สุทธากาญจน์ คุณไพศาล คงภิรมย์ขึ้น คุณจักรพงษ์ เกษเดชและพี่น้องสาขาวิชาการวัดผลการศึกษาคณะทุกคนที่ให้ความช่วยเหลืองานวิจัย คอยให้กำลังใจและแสดงความห่วงใยผู้วิจัยเสมอมา

สุดท้ายนี้ ขอโน้มระลึกถึงพระคุณ คุณแม่รัชเนีย และ คุณพ่อสถาพร จันทร์สว่าง ที่ให้ความช่วยเหลือทุนทรัพย์และคอยเป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยได้มีความมานะพยายามและมีความอดทนจนประสบผลสำเร็จในการศึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สุภารัชต์ จันทร์สว่าง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
.....	1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนธรรมศึกษา.....	8
..	1.1 ความเป็นมาของธรรมศึกษา.....	8
.....	1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาธรรมศึกษา.....	10
.....	1.3 หลักสูตรธรรมศึกษา.....	10
	1.4 การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา.....	12
	2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ.....	16
	2.1 ความหมายของการประเมินโครงการ.....	16
	2.2 รูปแบบของการประเมินโครงการ.....	16
	2.3 โครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎีวิทยาลัย.....	30
	3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	38
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	38
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	38
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	63
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
	ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	64

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	92
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	92
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	92
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	93
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	93
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
อภิปรายผล	96
ข้อเสนอแนะ	97
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก.....	102
ภาคผนวก ก.....	103
แบบสอบถาม	
ภาคผนวก ข.....	132
ค่าความเที่ยงตรงเชิงพิสัย(IOC) ของแบบสอบถาม	

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก (ต่อ)	
ภาคผนวก ค.....	139
คำอำนาจจำแนกรายชื่อ	
ภาคผนวก ง.....	143
แบบกำหนดเกณฑ์สัมบูรณ์	
ภาคผนวก จ.....	146
- หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ	
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือ	
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย	
ภาคผนวก ฉ.....	154
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ	
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	156

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 โครงสร้างด้านที่ประเมิน สิ่งที่ประเมิน เครื่องมือ กลุ่มตัวอย่าง เกณฑ์มาตรฐาน การตัดสินใจ	42
2 เกณฑ์สัมบูรณ์ของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณ รังษะวิทยาลัย	45
3 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	72
4 ค่าสถิติพื้นฐานของความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงจากกลุ่มตัวอย่าง.....	75
5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังและ ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงจากโครงการการสอน ธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษะวิทยาลัย	77
6 ค่าความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง.....	87
7 ผลการประเมิน และการตัดสินใจของโครงการการสอนธรรมศึกษา ในโรงเรียนสุวรรณรังษะวิทยาลัย ด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา	89
8 ผลการประเมิน และการตัดสินใจคุณค่าโครงการการสอนธรรมศึกษา ในโรงเรียนสุวรรณรังษะวิทยาลัย จากความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง	91

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 โครงสร้างแบบจำลองค่านิยมพื้นฐานของสังคม.....	20
2 แผนภาพแสดงการพิจารณาความสอดคล้อง.....	22
3 แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบภาคบรรยายกับภาคตัดสินคุณค่า.....	23
4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.....	40
5 แผนภูมิแสดงการวิเคราะห์และการประเมินค่าในภาคบรรยาย.....	65
6 แผนภูมิแสดงการวิเคราะห์และการประเมินค่าในภาคการตัดสินใจ.....	67

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพราะประเทศไทยมีความผูกพันกับพระพุทธศาสนามาเป็นเวลาอันยาวนาน จนทำให้พระพุทธศาสนากลายเป็นรากฐานของขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย และเป็นศูนย์รวมแห่งจิตของคนไทยทั่วประเทศ (ลิน อินทร์ระชา , 2535 :1) คนไทยมีความนิยมในการ “ บวชเรียน ” เพื่ออบรมจิตใจให้เป็นคนดี รู้จักบาปบุญคุณโทษ มีเมตตาธรรม มีจิตใจบริสุทธิ์ ผู้ชายไทยเกือบทุกคนจึงมักจะบวชอย่างน้อยชั่วระยะหนึ่งในชีวิต วัดจึงทำหน้าที่เป็นสถาบันทางการศึกษาในสังคมไทยเป็นแหล่งศึกษาศิลปวิทยาการต่าง ๆ ทั้งทางโลกและทางธรรม โรงเรียนสมัยก่อนตั้งอยู่ใกล้วัด และพระสงฆ์ก็มีบทบาทในการให้การศึกษาอบรมแก่กุลบุตร ซึ่งมีผลไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับบ้านด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าวัดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาและเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนอย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ . 2532 : 39)

ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัดมีแนวโน้มจะห่างไกลกันมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะเศรษฐกิจที่รัดตัว ทำให้คนใกล้ชิดกับวัดน้อยลง เพราะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวมากขึ้น และบุคคลไม่มีความจำเป็นต้องพึ่งพาวัดอย่างสมัยก่อน ดังจะเห็นได้ว่าหลังจากปี พ.ศ. 2414 เมื่อมีการศึกษาจากตะวันตกเริ่มเข้ามามีอิทธิพลในประเทศไทยมีการสร้างโรงเรียน มีการจัดการศึกษาให้เด็กได้เรียนในระบบตามแบบตะวันตก บทบาทของวัดซึ่งเคยเป็นสำนักศึกษาเริ่มลดน้อยลง โรงเรียนถูกจัดสร้างนอกวัดมากขึ้นและนอกวัดมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย นักเรียนมีเครื่องแบบ ครุมีวุฒิ วิธีการเรียนการสอนมีระบบ ทำให้พระสงฆ์ที่เคยทำหน้าที่ครูเริ่มหมดไป (กิตติ พัทธวิฑู . 2531 : 28) และเมื่อพระสงฆ์ถูกลดบทบาทลงอาจเป็นเหตุให้เยาวชนของชาติที่จะโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ต้องห่างเหินจากจริยธรรมที่ดั่งตามแนวทางแห่งคำสอนของพระพุทธศาสนา หากสภาพการณ์ยังคงเป็นไปเช่นนี้โดยไม่มีการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นแล้วการสืบต่อทางวัฒนธรรมของชาติตลอดจนถึงความประพฤติของเยาวชนตามวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทยก็ขาดการเชื่อมต่อที่สมบูรณ์

บทบาทของพระสงฆ์ที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาอบรมสั่งสอนเยาวชนทางด้านจริยธรรมคุณธรรมในปัจจุบันคือการเปิดโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศาติศย์เพื่อสอนจริยธรรมคุณธรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้กับเด็กและเยาวชนซึ่งได้เปิดดำเนินการขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เมื่อปี พ.ศ. 2501 ต่อมาได้รับความสนใจมากขึ้น จึงได้มีการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศาติศย์ขยายไปยังวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ (กรมการศาสนา . 2535: 2)

นอกจากกรมการศาสนาแล้วยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปลูกฝังจริยธรรมให้กับคนในชาติ จึงได้มีการส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนด้านจริยธรรมคุณธรรมแทรกอยู่ในกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กและเยาวชน ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน และในแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535- 2539) ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้เน้นความสำคัญเกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรมคุณธรรมแก่เยาวชนและประชาชนไว้ว่า เพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษาการศาสนาและวัฒนธรรมให้สามารถพัฒนาเยาวชนและประชาชนเป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ มีสุขภาพและพละนาถยที่สมบรูณ์ เคารพยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดี รู้จักรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประพฤติและปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา เห็นคุณค่า และร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของชาติและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 1)

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาให้แก่เยาวชนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งซึ่งจำเป็นต้องให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ให้มีความรู้ควบคู่กับการเป็นคนดี มีจริยธรรม เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพต่อไป ทางโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย เป็นโรงเรียนการกุศลของวัดได้ตระหนักถึงความสำคัญทางการสอนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจพระธรรมวินัย เป็นไปอย่างมีระบบเป็นระเบียบและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน เป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจสิ่งที่นักเรียนได้รับการสั่งสอน เข้าใจในหลักธรรมมากขึ้นและถูกต้องและผู้ที่สอบธรรมศึกษาได้ย่อมได้รับการรับรองวิทยฐานะตามภูมิธรรมและได้รับความภูมิใจในความเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี จึงได้มีโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนขึ้นมาโดยมีพระอาจารย์จากวัดเข้ามาสอนที่โรงเรียนในวันปกติ ซึ่งการปฏิบัติโครงการที่ผ่านมามี้งไม่มีการประเมินผลของโครงการว่า สิ่งที่ตั้งใจจะให้เกิดขึ้นตามโครงการนั้น เกิดขึ้นจริงทำให้โครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์มาน้อยเพียงใด เพื่อทราบผลของการดำเนินโครงการที่ผ่านมา และเป็นแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินการในโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลและโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางโรงเรียนได้ให้ความสำคัญด้านนี้เป็นอย่างมาก

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ประจำปี การศึกษา 2546 ของโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งใน การประเมินโครงการในครั้งนี้ประยุกต์ใช้แบบการประเมินตามรูปแบบจำลองคานทิแนนซ์ของสเตค (Stake's Countenance Model) โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อประเมินผลความสัมพันธ์ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ ตามมาของโครงการ โดยแยกพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ
 - 1.1 ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังของโครงการ
 - 1.2 ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการ
2. เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎ วิทยาลัย
3. เพื่อประเมินการตัดสินใจในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของ โครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎวิทยาลัย เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบว่าโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนที่ได้ ดำเนินการที่ผ่านมาได้มีผลเป็นอย่างไร ได้ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้านี้จะได้นำมาเป็นแนวทางในการตัดสินใจของผู้บริหาร เป็นแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนาวิธีการดำเนินงานของโครงการ เพื่อให้การจัดการศึกษาด้านนี้มีประสิทธิภาพตามความ มุ่งหมาย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนใน โครงการ และผู้ปกครองนักเรียนในโครงการ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ผู้ช่วย ฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยฝ่ายบริการ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าโครงการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 2 คือ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 คือ นักเรียนในโครงการ จำนวน 415 คน

กลุ่มที่ 4 คือ ผู้ปกครองนักเรียนในโครงการ จำนวน 415 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี และผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยฝ่ายบริการ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าโครงการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 2 คือ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 คือ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน 236 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

กลุ่มที่ 4 คือ ผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน 236 คน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎีวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งในการประเมินโครงการในครั้งนี้ ประยุกต์ใช้แบบการประเมินตามรูปแบบจำลองคานท์ที่แนชของสเตค (Stake's Countenance Model) โดยการประเมินความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ ด้านผลที่ตามมา และการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ ด้านผลที่ตามมา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ ทั้งในด้านปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินโครงการ การปฏิบัติการและผลของการปฏิบัติ ทั้งในด้านดีมีคุณค่า และด้านไม่ดีไม่มีคุณค่า หรือทำให้เกิดผลกระทบอย่างอื่นตามมา ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการนั้นๆ ได้รับข้อมูลที่เป็นความจริงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดมาตัดสินใจในการดำเนินโครงการ ในลำดับต่อไป

2. การประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ ในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินใจของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎีวิทยาลัย โดยประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน 3 ด้าน คือ การประเมินด้านสิ่งนำ (Antecedents) ด้านการปฏิบัติ (Transactions) และด้านผลที่ตามมา (Outcomes) ซึ่ง

ในการประเมินโครงการในครั้งนี้ประยุกต์ใช้แบบการประเมินตามรูปแบบจำลองคาน์ทิแนนซ์ของสเตค (Stake's Countenance Model) มีการประเมินดังนี้

2.1 สิ่งประเมิน

2.1.1 ด้านสิ่งนำ (Antecedents) หมายถึง สภาพเงื่อนไขหรือปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ

- วัตถุประสงค์ของโครงการ
- บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ดำเนินโครงการ
- ความสนใจและความต้องการของนักเรียน

2.1.2 ด้านการปฏิบัติ (Transactions) หมายถึง การดำเนินการกิจกรรมตามโครงการที่ปฏิบัติพฤติกรรมระหว่างบุคคล และความสัมพันธระหว่างกัน ฯลฯ คือ

- กระบวนการดำเนินโครงการ

2.1.3 ด้านผลที่ตามมา (Outcomes) หมายถึง ผลที่เกิดจากการนำโครงการไปปฏิบัติ ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ

2.1.3.1 ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

- ด้านสติปัญญา (Cognitive Domain)
- ด้านความรู้สึกทางอารมณ์ (Affective Domain)
- ด้านทักษะทางกาย (Psychomotor Domain)

2.1.3.2 ผลในด้านจิตพิสัย ซึ่งเป็นการวัดทางด้านจิตใจ ประกอบด้วย

-จริยธรรม หมายถึง การพิจารณาตัดสินใจประพฤติหรือกระทำโดยอาศัยหลักของค่านิยมและหลักศีลธรรม

2.2 วิธีการประเมิน

2.2.1 ความสอดคล้อง (Congruence) ระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง หมายถึง สภาพการณ์ที่มีลักษณะเหมือนกัน ของสิ่งที่คาดหวังว่าจะให้เกิดขึ้นกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงทั้งในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา

2.2.1.1 ความคาดหวัง(Intents) หมายถึง สิ่งที่โครงการได้ตั้งใจไว้หรือวางแผนไว้ว่าจะเป็นไปได้ในด้านสิ่งนำ(Antecedents) ที่คาดหวังว่าจะมี ด้านการปฏิบัติ (Transactions) ที่คาดว่าจะทำ และด้านผลที่ตามมา(Outcomes) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

2.2.1.2 สิ่งที่เกิดขึ้นจริง(Observation) หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ได้แก่ ด้านสิ่งนำ(Antecedents) ที่มีอยู่จริง

ด้านการปฏิบัติ(Transactions) ที่ได้ดำเนินการจริงและด้านผลที่ตามมา(Outcomes) ที่เกิดขึ้นจริง

2.2.2 ความสัมพันธ์ (Contingency) หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ซึ่งแยกพิจารณาเป็นกรณี คือ

2.2.2.1 ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวัง หมายถึง สภาพความสัมพันธ์เหตุผลหรือความเป็นไปได้ของแผนงาน หรือความคาดหวัง โครงการการสอนธรรมศึกษา ในโรงเรียน วางแผนงานไว้ดี โครงการที่จะทำเหมาะสมมีแนวทางการปฏิบัติโครงการเป็นขั้นตอน และผลที่ตามมาภายหลังของการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงมีความเป็นไปได้สูงลักษณะเช่นนี้เรียกว่า มีความสัมพันธ์เชิงตรรกะระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านผลที่ตามมา

2.2.2.2 ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง หมายถึง ในสภาพที่เกิดขึ้นจริงของโครงการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนในด้านสิ่งนำความพร้อม มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้จริง และการปฏิบัติที่ทำบรรลุเป้าหมาย ลักษณะเช่นนี้ทำให้เห็นผลที่ตามมาของการปฏิบัติที่ชัดเจนบรรลุวัตถุประสงค์ของการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน เรียกว่า มีความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา

3.เกณฑ์มาตรฐาน(Standards Criterion) หมายถึง ระดับมาตรฐานที่ถือว่าเป็นความสำเร็จของการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงาน เกณฑ์จึงเป็นตัวตัดสินคุณภาพของการปฏิบัติหรือผลที่ได้รับ อาจได้มาจากมาตรฐานทางวิชาชีพ มาตรฐานการกระทำหรือระดับการคาดหวังที่พึงประสงค์ของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องต่างๆ

3.1 เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criterion) หมายถึง ตัวเลขที่กำหนดการผ่านเกณฑ์ การประเมินของโครงการซึ่งอยู่ในรูปร้อยละของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านสิ่งนำที่ควรจะมีการปฏิบัติที่ควรจะทำ และผลที่ตามมาที่ควรจะเป็น กำหนดขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

3.2 เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criterion) หมายถึง เกณฑ์ที่กำหนดผ่านเกณฑ์ การประเมิน โดยการนำโครงการที่ประเมินไปเปรียบเทียบกับโครงการซึ่งประสบความสำเร็จแล้ว ในที่นี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์

4.การตัดสิน (Judgments) หมายถึง ผลการพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการ อาศัยหลักการพิจารณาโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนดไว้แล้วลงสรุปผ่านเกณฑ์หรือไม่ผ่านเกณฑ์

5.ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยฝ่ายบริการ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าโครงการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 8 คน

6. อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ หมายถึง อาจารย์ผู้สอนธรรมศึกษาในโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน จำนวน 5 คน

7. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในด้านหลักสูตรธรรมศึกษา จำนวน 1 คน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 2 คน และอาจารย์ผู้มีประสบการณ์การสอนธรรมศึกษาอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 4 คน เป็นผู้กำหนดเกณฑ์สัมบูรณ์ของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย

8. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง นักวัดผลการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน และอาจารย์ผู้มีประสบการณ์การสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 3 คน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมศึกษาและการประเมินโครงการ ซึ่งได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนธรรมศึกษา
 - 1.1 ความเป็นมาของธรรมศึกษา
 - 1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาธรรมศึกษา
 - 1.3 หลักสูตรธรรมศึกษา
 - 1.4 การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ
 - 2.1 ความหมายของการประเมินโครงการ
 - 2.2 รูปแบบของการประเมินโครงการ
 - 2.3 โครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนธรรมศึกษา

1.1 ความเป็นมาของธรรมศึกษา

สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง(2545:183-185) ได้อธิบายความเป็นมาของธรรมศึกษาว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม หรือที่เรียกกันว่า นักธรรม ธรรมศึกษา เกิดขึ้นตามพระดำริของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เป็นการศึกษาพระธรรมวินัยในภาษาไทย เพื่อให้ภิกษุสามเณรผู้เป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนาสามารถศึกษาพระธรรมวินัยได้สะดวกและทั่วถึงอันจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่สัมมาปฏิบัติ ตลอดจนเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างไกลออกไป

การศึกษาพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยแต่โบราณมา นิยมศึกษาเป็นภาษาบาลีที่เรียกกันว่าการศึกษาพระปริยัติธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ยากสำหรับภิกษุสามเณรทั่วไปจึงปรากฏว่าภิกษุสามเณรที่มีความรู้ในพระธรรมวินัยอย่างทั่วถึงมีจำนวนน้อย เป็นเหตุให้สังฆมณฑลขาดแคลนพระภิกษุผู้มีความรู้ความสามารถที่จะช่วยกิจการพระศาสนาทั้งในด้านการศึกษากการปกครองและการแนะนำสั่งสอนประชาชน ดังนั้นสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสจึงได้ทรงดำริวิธีการเล่าเรียนพระธรรมวินัยในภาษาไทยขึ้นสำหรับสอนภิกษุสามเณรวัดบวรนิเวศวิหารเป็นครั้งแรก

นับแต่ทรงรับหน้าที่ปกครองวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อ พ.ศ. 2435 เป็นต้นมา โดยทรงกำหนดหลักสูตรการสอนให้ภิกษุสามเณรได้เรียนรู้พระพุทธศาสนา ทั้งด้านหลักธรรม พุทธประวัติ และพระวินัย ตลอดจนถึงหัตถ์แต่งกระทู้ธรรม

เมื่อทรงเห็นว่า การเรียนการสอนพระธรรมวินัยเป็นภาษาไทยดังนี้ได้ผล ทำให้ภิกษุสามเณรมีความรู้กว้างขวางขึ้น เพราะเรียนรู้ได้ไม่ยาก จึงทรงดำริที่จะขยายแนวทางนี้ไปยังภิกษุสามเณรทั่วไปด้วย ประกอบใน พ.ศ. 2448 ประเทศไทยเริ่มมีพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหาร ซึ่งภิกษุทั้งหมดจะได้รับยกเว้น ส่วนสามเณรจะยกเว้นให้เฉพาะสามเณรผู้รู้ธรรม ทางราชการได้ขอให้ คณะสงฆ์ช่วยกำหนดเกณฑ์ของสามเณรผู้รู้ธรรม สมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ จึงทรงกำหนดหลักสูตรของสามเณรผู้รู้ธรรมขึ้น ต่อมาได้ทรงปรับปรุงหลักสูตรของสามเณรผู้รู้ธรรมนั้นเป็น องค์นักธรรม สำหรับภิกษุสามเณรชั้นนวกะ (คือผู้บวชใหม่) ทั่วไป ได้รับพระบรมราชานุมัติ เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2454 และโปรดให้จัดการสอบในส่วนกลางขึ้นเป็นครั้งแรกในเดือนตุลาคมปีเดียวกันโดยใช้วัดบวรนิเวศวิหาร วัดมหาธาตุ และวัดเบญจมบพิตร เป็นสถานที่สอบ การสอบครั้งนี้ มี 3 วิชา คือ ธรรมวิภาคในนวโกวาท แต่งความแก้กระทู้ธรรม และแปลภาษามคธเฉพาะท้องถิ่นทานใน อรรถกถาธรรมบท

พ.ศ. 2455 ทรงปรับปรุงหลักสูตรของคณัฏฐมให้เหมาะสมสำหรับภิกษุสามเณรทั่วไปจะเรียนรู้ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยแบ่งหลักสูตรเป็น 2 อย่างคือ อย่างสามัญ เรียนวิชาธรรมวิภาค พุทธประวัติและเรียงความกระทู้ธรรม เพิ่มแปลอรรถกถาธรรมบทมีแก้อรรถ บาลีไวยากรณ์ และวินัยบัญญัติที่ต้องสอบทั้งผู้ที่เรียนอย่างสามัญและวิสามัญ

ทรงปรับปรุงหลักสูตรของคณัฏฐมอีกครั้ง กำหนดหมวดคิปปิปฏิบัติเข้าในส่วนของธรรมวิภาคด้วย เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการครองชีวิตฆราวาส หากภิกษุสามเณรรูปนั้นๆ มีความจำเป็นต้องลาสิกขาออกไปด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง เรียกว่า นักธรรมตรี การศึกษา พระธรรมวินัยแบบใหม่นี้ ได้รับความนิยมจากหมู่ภิกษุสามเณรอย่างกว้างขวางและเผยแพร่ไปอย่างรวดเร็ว เพียง 2 ปีแรกก็มีภิกษุสามเณรสมัครเข้าสอบสนามหลวงเกือบพันรูป เมื่อทรงเห็นว่าการศึกษานักธรรมอำนวยความสะดวกแก่พระศาสนาและภิกษุสามเณรทั่วไป ในเวลาต่อมา จึงทรงพระดำริขยายการศึกษานักธรรมให้ทั่วถึงแก่ภิกษุทุกระดับ คือ ทรงตั้งหลักสูตรนักธรรมโท สำหรับภิกษุชั้นมัชฌิมะ คือ มีพรรษาเกิน 5 แต่ไม่ถึง 10 และนักธรรมชั้นเอก สำหรับภิกษุชั้นเถระคือมีพรรษา 10 ขึ้นไป ดังที่เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะสงฆ์สืบมาตราบถึงทุกวันนี้

ต่อมาพระวรวงศ์เธอกรมหลวงชินวราวุธวัฒนสมเด็จเจ้าพระสังฆราชเจ้า วัดราชพิพิธ ทรงพิจารณาเห็นว่า การศึกษานักธรรมมิได้เป็นประโยชน์ต่อภิกษุสามเณรเท่านั้น แม้ผู้ที่ยังครองฆราวาสก็จะได้ประโยชน์จากการศึกษานักธรรมด้วย โดยเฉพาะสำหรับเหล่าข้าราชการครู จึงทรงตั้งหลักสูตร

นักธรรมสำหรับฆราวาสชั้น เรียกว่า ธรรมศึกษา มีครบทั้ง 3 ชั้น คือ ชั้นตรี ชั้นโท ชั้นเอก ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับหลักสูตรนักธรรมของภิกษุสามเณร เว้นแต่วินัยบัญญัติที่ทรงกำหนดใช้เบญจธรรม และอุโบสถศีลแทน ได้เปิดสอบธรรมศึกษาตรีครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2472 และเปิดสอบครบทุกชั้นในเวลาต่อมา มีฆราวาสทั้งชายและหญิงเข้าสอบเป็นจำนวนมากนับเป็นการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนา ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมนี้ มีพระพรหมมุนี วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นแม่กองธรรมสนามหลวง เน้นการพัฒนาศาสนทายาทให้มีคุณภาพ สามารถดำรงพระศาสนาไว้ได้ ด้วยดี ทั้งถือว่าเป็นกิจการของคณะสงฆ์ส่วนหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยมาตั้งแต่ครั้งอดีตถึงปัจจุบัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาธรรมศึกษา

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ให้กำเนิดโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์แห่งแรกของประเทศไทย ซึ่งมีสาเหตุการจัดตั้งแตกต่างจากโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในประเทศศรีลังกา และอาจสรุปได้ว่า การจัดตั้งโรงเรียนธรรมศึกษาในประเทศไทยนั้นสืบเนื่องมาจากสภาพสังคมที่มีความเสื่อมทางด้านศีลธรรมของเด็กและเยาวชน ได้วางวัตถุประสงค์หลักไว้ 5 ประการ คือ (ดวงเดือน พิศาลบุตร.2510:6)

1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักพระพุทธศาสนาตามสมควรแก่วัยของตน
2. เพื่อปลูกฝังศีลธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน
3. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา
4. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักบำเพ็ญกุศลสาธารณประโยชน์
5. เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา

1.3 หลักสูตรธรรมศึกษา

ธรรมศึกษาชั้นตรี

1.3.1 วิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม

หลักสูตรใช้หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต เล่ม 1 ให้นักเรียนแต่งอธิบายให้สมเหตุผล อ้างสุภาษิตอื่นมาประกอบด้วย 1 สุภาษิต บอกชื่อคัมภีร์ที่มาแห่งสุภาษิตนั้นด้วย สุภาษิตที่อ้างมานั้นต้องเรียงเชื่อมความให้ติดต่อสมเรื่องกับกระทู้ตั้ง ขั้นนี้กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ 1 หน้าขึ้นไปโดยเว้นบรรทัด

1.3.2 วิชาธรรม หลักสูตร ใช้หนังสือนวโกวาทแผนกธรรมวิภาคและคิปปิปฏิบัติ

1.3.3 วิชาพุทธ หลักสูตร ใช้หนังสือพุทธประวัติเล่ม 1-2-3 ปฐมสมโพธิพระนิพนธ์ สมเด็จพระสังฆราช (ปฐสทว)

1.3.4 วิชาวินัย หลักสูตร ใช้หนังสือนวโกวาท แผนกวินัยบัญญัติ, วินัยมุขเล่ม 1

วิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม ธรรมและพุทธ ใช้หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี ส่วนวินัย หลักสูตร ใช้หนังสือเบญจศีลเบญจธรรม อุโบสถศีล ของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์(เจริญ ญาณวโร)เถร)

ธรรมศึกษาชั้นโท

1.3.5 วิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม

หลักสูตรใช้หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต เล่ม 2 ให้นักเรียนแต่งอธิบายเป็นทำนองเทศนาโวหาร อ้างสุภาษิตอื่นมาประกอบ ไม่น้อยกว่า 2 สุภาษิต และบอกชื่อคำภีร์ที่มาแห่งสุภาษิตนั้นด้วยห้ามอ้างสุภาษิตนั้นซ้ำซ้อนกัน แต่จะซ้ำคำภีร์ได้ สุภาษิตที่อ้างมานั้นต้องเรียงเชื่อมความให้ติดต่อสมเรื่องกับกระทู้ตั้ง ชั้นนี้กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ 3 หน้าขึ้นไปโดยเว้นบรรทัด

1.3.6 วิชาธรรม แก้ปัญหาวิภาคพิศดารออกไป

หลักสูตรใช้หนังสือธรรมวิภาค ปริเฉทที่ 2

1.3.7 วิชาพุทธ แก้ปัญหานุพุทธประวัติ

หลักสูตรใช้หนังสืออนุพุทธประวัติและพุทธานุพุทธประวัติ อันกล่าวเฉพาะประวัติพระสาวก สังคีตติกา ปฐมสมโพธิกถา พระนิพนธ์สมเด็จพระสังฆราช และศาสนพิธีเล่ม 2 ของโครงการศึกษา

1.3.8 วิชาวินัย แก้ปัญหาวินัยให้พิศดารออกไป

หลักสูตรใช้หนังสือวินัยมุขเล่ม 1-2

ผู้จะเข้าสอบประโยคนักธรรมชั้นโท ต้องได้ประโยคธรรมศึกษาชั้นตรีในสนามหลวงมาแล้ว ใช้หลักสูตรธรรมศึกษาชั้นโท เว้นวินัย

ธรรมศึกษาชั้นเอก

1.3.9 วิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม

หลักสูตรใช้หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต เล่ม 3 ให้นักเรียนแต่งอธิบายเป็นทำนองเทศนาโวหาร อ้างสุภาษิตอื่นมาประกอบไม่น้อยกว่า 3 สุภาษิต และบอกชื่อคำภีร์ที่มาแห่งสุภาษิตนั้นด้วย ห้ามอ้างสุภาษิตซ้ำซ้อนกัน แต่จะซ้ำคำภีร์ได้ สุภาษิตที่อ้างมานั้น ต้องเรียงเชื่อมความให้ติดต่อเหมาะสมเรื่องกับกระทู้ตั้ง ชั้นนี้กำหนดให้เขียนลงในใบตอบตั้งแต่ 4 หน้าขึ้นไปโดยเว้นบรรทัด

1.3.10 วิชาธรรม แก้ปัญหาธรรม โดยปรมัตตเทศนา

หลักสูตร ใช้นั่งสือธรรมวิจารณ์ ส่วนปรมัตถปฏิบัติ และสังสารวัฏสมถกรรมฐาน วิปัสณากรรมฐาน มหาสติปัฏฐาน ศิริมานนทสูตร

1.3.11 วิชาพุทธ แก่ปัญหาพุทธานุพุทธประวัติกับข้อธรรมในท้องเรื่องนั้น

หลักสูตร ใช้นั่งสือพุทธประวัติ เล่ม 1-2-3 ปฐมสมโพธิ พระนิพนธ์สมเด็จพระสังฆราช พุทธานุพุทธประวัติ อนุพุทธประวัติ ปฐมสมโพธิกถา พระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

1.3.12 วิชาวินัย แก่ปัญหาวินัยสังฆกรรมเป็นต้น

หลักสูตร ใช้นั่งสือวินัยมุขเล่ม 3

ผู้จะเข้าสอบประโยคธรรมศึกษาชั้นเอก ต้องได้ประโยคธรรมศึกษาชั้นโทในสนามหลวงมาแล้ว ใช้หลักสูตรธรรมศึกษาชั้นเอก เว้นวินัย

1.4 การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา

กรมการศาสนาได้จัดทำหลักสูตรฉบับกรมการศาสนาขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2522 (กรมการศาสนา. 2524:คำนำ) เป็นหลักสูตรกลาง เพื่อให้มีหลักการสอนแบบเดียวกัน โดยลักษณะของหลักสูตรประกอบด้วย วิชาบังคับ 3 วิชา คือ วิชาธรรม วิชาพุทธประวัติ และศาสนพิธี เวลาเรียนและทำการสอนปีการศึกษาหนึ่งๆ ต้องมีเวลาสอนไม่น้อยกว่า 160 ชั่วโมง หรือ 40 วันอาทิตย์ อาทิตย์ละไม่ต่ำกว่า 4 ชั่วโมง (สุวิมล เอกอุรุ.2528:96)

ด้านการสอนของพระอาจารย์หรือครูผู้สอนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้น มีการประชุมสัมมนาผู้บริหารหรือผู้สอน ได้พิจารณาแนวทางในการเรียนการสอนของโรงเรียนธรรมศึกษาดังนี้คือ (กรมการศาสนา.2528:88-96)

1. ควรจัดให้มีการอบรมครูผู้สอนให้เข้าใจหลักการสอนและวิธีสอน
2. ครูเตรียมการสอนให้พร้อมก่อนเข้าไปสอนในห้องเรียน
3. ครูควรคำนึงถึงวุฒิภาวะ และความพร้อมของเด็ก
4. จัดสถานที่เรียนและสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม
5. ขณะสอนครูควรใช้ภาษาง่ายๆให้เหมาะสมกับสภาวะของเด็ก
6. ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนในทุกกรณี
7. ควรจัดตารางวัดให้นักเรียนที่เรียนดีและประพฤติดี
8. การสอนครูควรมีการเล่นทานที่มีคติสอนใจประกอบการสอน
9. ครูควรจัดการเรียนการสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อย
10. จัดสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียนให้แก่เด็ก

11. ควรใช้วิธีสอนแบบเล่นปนเรียน
12. ควรใช้วิธีสอนแบบสร้างบทบาทสมมติ
13. ควรมีกิจกรรมพิเศษเสริมในห้องเรียน เช่น การร้องเพลง ปาฐกถาธรรม ตอบปัญหา
แข่งขัน
14. ควรให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น
15. จัดทัศนศึกษาเป็นบางโอกาส
16. ครูควรรักษาเวลาและหน้าที่ของตนด้วยจิตสำนึกอยู่เสมอ

การเรียนการสอนในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ แม้จะเป็นการศึกษาทางด้านหลักธรรมและศาสนาเป็นหลัก แต่ถ้าการเรียนการสอนเป็นไปอย่างเคร่งเครียดมุ่งเฉพาะทางด้านวิชาการอย่างเดียวย่อมไม่ได้ผล เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ได้ศึกษาวิชาศาสนา และศีลธรรมในโรงเรียนตามปกติอยู่แล้ว ย่อมเกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้นการให้นักเรียนได้มีการเรียนด้วยกิจกรรมต่างๆย่อมเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักเรียนสนใจและศึกษาวิชาศาสนา และศีลธรรมด้วยความสนใจและเกิดผลดี

การวัดและประเมินผล โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์มีระบบการสอนและการวัดผลเช่นเดียวกับโรงเรียนทั่วไป การวัดผลการศึกษาที่ปฏิบัติกันอยู่ในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์มี 2 อย่าง คือ การวัดความรู้ความเข้าใจ และการวัดที่แสดงออกมาทางพฤติกรรม

การวัดความรู้ความเข้าใจที่ใช้กันอยู่ทั่วไปได้แก่การใช้ข้อสอบแบบต่างๆทั้งปรนัยและอัตนัย โดยมีวัตถุประสงค์จะทราบถึงความรู้ความเข้าใจในบทเรียนและเป็นแบบที่ใช้กันมากที่สุดโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์

ส่วนการวัดผลด้านการแสดงออกทางพฤติกรรมนั้น เป็นสิ่งที่ทางโรงเรียนจะต้องติดตามพฤติกรรมของนักเรียนเมื่อเรียนวิชาทางศาสนาแล้ว จะมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปทางที่ดีขึ้นหรือไม่ การวัดทางด้านนี้จึงวัตถุประสงค์สำคัญทางโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ซึ่งทางโรงเรียนได้ใช้วิธีการหลายอย่างในการจูงใจให้นักเรียนประพฤติดี เช่น การชี้ให้เห็นตัวอย่างที่ดี การทำแบบอย่างที่ดีและการยกย่องชมเชยผู้ที่มีความประพฤติดีให้ปรากฏ (พระมหาณรงค์ จิตตโสภโณ.2523:49)

สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง(2545:9-13) ได้อธิบายวิธีการตรวจในสนามหลวงว่าการตรวจประโยคธรรมและธรรมศึกษาของสนามหลวงความประสงค์เพื่อทราบความรู้ของนักเรียนตามความเป็นจริง เป็นทางให้ผู้ศึกษาเจริญในวิद्याคุณและจริยาสมบัติสืบอายุพระพุทธศาสนาต่อไป

ปัญหาที่ออกสอบ สนามหลวงแผนกธรรมได้รวบรวมขึ้นจากข้อสอบของพระกรรมการหลายรูป มีกรรมการตรวจพิเศษคัดเลือกอีกชั้นหนึ่ง ถามความจำบ้าง ความเข้าใจบ้าง การตรวจต้องถือแนวทางนี้เป็นเกณฑ์ตรวจ คำถามที่ถามความจำต้องตอบให้ตรงตามแบบ และอาจเหมือนกันได้หมดทุกคน ที่ถามความเข้าใจ ในทางที่ถูกที่ถูกมีได้อย่างเดียว แต่โวหารอาจต่างกัน ที่ถามความคิด

เหตุผลย่อมมีได้คนละอย่างตามความคิดของแต่ละคน นี่เป็นประมาณในการตอบ คำเฉลยนั้นเป็นเพียงมติหนึ่งที่อาศัยหลักเป็นสำคัญ จะเกณฑ์ให้นักเรียนตอบตรงกันทุกข้อคงเป็นไปไม่ได้ เว้นไว้แต่ใจความสำคัญเท่านั้น ส่วนข้อสอบของธรรมศึกษาชั้น เว้นเรียงความแก้กระทู้ธรรม ปัญหาที่ออกสอบเป็นแบบปรนัย คือเลือกคำตอบที่ออกมาแล้วในแต่ละข้อ แต่ต้องเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดในแต่ละข้อซึ่งมีที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว นักเรียนจะต้องเลือกตอบข้อที่ถูกต้องเท่านั้น เลือกตอบผิดเป็นไม่ได้ คะแนนเป็นการถามทั้งความรู้ ความเข้าใจ ความจำ และความคิดไปในตัวด้วย

การตรวจก็เพื่อจะรู้ว่าคุณนักเรียนมีความรู้หลักธรรมวินัย ควรแก่การดำรงพระศาสนาหรือไม่ควรได้เป็นได้ ควรตกเป็นตก อย่างนี้เป็นทางเจริญวิद्याคุณของผู้ศึกษาต่อไป

ผู้ตรวจพึงตั้งใจอยู่ในมัชฌัตตบุรุษ วางตนเป็นกลาง ถือความจริงเป็นหลักถูก ว่าตามถูก ผิด ว่าตามผิด ไม่ควรถืออคติอันทำให้เสียความเที่ยงธรรม มุ่งทำกิจพระศาสนา สงเคราะห์กุลบุตรให้ได้ความเสมอภาคทั่วกัน นักเรียนบางคนบางสำนักอยากได้จนเกินพอดี ถึงกับทำผิดระเบียบของสนามหลวง ลืมคิดถึงตนว่าเรียนธรรมสอบธรรม เป็นนักธรรม ลักษณะของตอบที่สอบทุจริตดังนี้

1. ฉบับเดียวกัน ลายมือไม่เหมือนกัน หรือวันต้นอย่างหนึ่ง วันหลังอย่างหนึ่ง ซึ่งส่อว่าเป็นคนละคน เหล่านี้แปลว่าคนอื่นทำให้
2. คำตอบที่ต้องเรียงคำพูดมาก ๆ เหมือนกับฉบับอื่น อันส่อว่าไม่ใช่ความจำ ความรู้ อันเป็นส่วนหนึ่งของตน นี่แปลว่าคนอื่นตอบหรือให้คนอื่นดูของตน
3. สอบโดยทำนองอย่างเขียนคำบอกเหมือนกันจริง ๆ เช่น ผิดเหมือนกัน ถูกเหมือนกัน แก้เหมือนกัน ขีดฆ่าเหมือนกัน ตกข้อความเหมือนกัน นี่แสดงว่า มีผู้บอกให้ตอบ
4. ถ้าเห็นว่าทุจริตอย่างใดอย่างหนึ่ง จงลงเลข 0 นำเสนอประธานกรรมการเก็บรวบรวมไว้กับใบตอบคนเดียวกันเพื่อเป็นหลักฐาน

วิธีตรวจประโยคธรรมสนามหลวง

1. วิธีตรวจนี้ เป็นวิธีตรวจให้คะแนน คะแนนเต็มแต่ละข้อมี 10 คะแนน
2. การจกตรวจให้คะแนนเต็มหรือไม่ ให้กรรมการพิจารณาเห็นตามสมควรถ้าไม่ถูกเลย ให้ลงเลข 0
3. ข้อใหญ่ที่มีข้อย่อย ให้ลงคะแนนที่ข้อย่อยแต่ละข้อ แล้วรวมคะแนนไว้ที่เลขหัวข้อใหญ่นั้น ๆ เมื่อตรวจข้อย่อยครบในแต่ละข้อย่อยใหญ่ ให้รวมคะแนนไว้คราวหนึ่ง แล้วเขียนเลขจำนวนคะแนนที่ได้เฉพาะข้อนั้น ๆ ไว้ที่เลขหัวข้อของข้อนั้น ๆ
4. เมื่อตรวจครบทั้ง 10 ข้อแล้ว ให้รวมคะแนนทั้งหมด (10 ข้อ) แล้วเขียนไว้ที่มุมขวาด้านบนทุกฉบับ

5.ตรวจเสร็จแล้วให้ลงชื่อกำกับไว้ที่มุมซ้ายมือด้านบนทุกฉบับ และฉบับแรกของแต่ละปี
ให้ลงชื่อโดยเขียนตัวบรรจงทุกปี

6.เฉพาะใบตอบ ของธรรมศึกษาทุกชั้น เว้นกระทั่ง ข้อสอบแต่ละวิชามี 50 ข้อ ๆ ละ 2 คะแนน ให้ตรวจไปตามใบเฉลยฉบับที่เฉลยไว้ให้ ตรวจแต่ละฉบับแล้ว ให้นำข้อรวมคะแนนและปฏิบัติ เช่นเดียวกับข้อ 5.

7.ในกรณีที่นักเรียนธรรมศึกษาจากบาทหลวงในข้อคำตอบในข้อเดียวกันหลายคำตอบ ถือว่าข้อ นั้น ๆ เป็นผิด ไม่ได้คะแนน หากมีรอย ชูด ลบ ชีด หมำ ไว้ แต่พอเป็นหลักฐานให้ทราบว่านักเรียนตกลงใจตอบคำตอบในข้อไหนได้ ให้ตรวจไปตามนั้น

8. การตรวจให้ใช้กรรมการ 2 รูป เมื่อกรรมการรูปที่ 1 ตรวจเสร็จแล้ว ให้กรรมการรูปที่ 2 ตรวจซ้ำ ถ้าเห็นไม่ร่วมกันให้ตกลงแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าเห็นร่วมกันก็ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไข แล้วให้ลงนามกำกับไว้ทุกฉบับ โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับกรรมการรูปที่ 1

การให้คะแนน

1.การให้คะแนนนักธรรมและธรรมศึกษาทุกชั้น มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1.1 สำหรับประโยคนักธรรมชั้นตรี – โท – เอก ให้ถือ 400 คะแนนเป็นเกณฑ์ วิชาทุกวิชาให้คะแนนเต็ม 100 คะแนน เมื่อรวมคะแนนของทั้ง 4 วิชาแล้ว ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 280 คะแนน ถือว่าสอบได้ ต่ำกว่า 280 คะแนนถือว่าสอบตก

1.2 สำหรับธรรมศึกษานั้น ธรรมศึกษาชั้นตรี ให้ถือ 400 คะแนนเป็นเกณฑ์ วิชาทุกวิชาให้คะแนนเต็ม 100 คะแนน เมื่อรวมคะแนนของทั้ง 4 วิชาแล้ว ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 200 คะแนน ถือว่าสอบได้ ต่ำกว่า 200 คะแนนถือว่าสอบตก เฉพาะธรรมศึกษาชั้นโท-เอก มี 3 วิชาต้องได้คะแนนรวมอย่างต่ำ 150 คะแนน จึงเป็นคะแนนสอบได้ ต่ำกว่านั้นถือว่าสอบตก

1.3 นักธรรมและธรรมศึกษาทุกชั้น เมื่อตรวจดูคะแนนของแต่ละวิชาที่ได้แล้ว หากมีวิชาใดวิชาหนึ่ง ได้คะแนนต่ำกว่า 25 คะแนน แม้จะรวมครบทุกวิชาแล้วได้เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดก็ตาม ให้ถือว่าสอบครั้งนี้เป็นการสอบตก

2. ผู้สอบนักธรรมชั้นตรี-โท-เอก และธรรมศึกษาชั้นตรี ต้องสอบทั้ง 4 วิชา หากเป็น ธรรมศึกษาชั้นโท-เอก ก็ต้องสอบทั้ง 3 วิชา ถ้าขาดสอบวิชาใดวิชาหนึ่ง สนามหลวงแผนกธรรม ไม่รับพิจารณา ให้อยู่ในเกณฑ์สอบตก

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ

2.1 ความหมายของการประเมินโครงการ

การดำเนินงานตามโครงการใด ๆ ที่จัดให้มีขึ้นจะไม่สามารถทราบได้ว่ากิจกรรมทำตามโครงการนั้นไปแล้วมีประสิทธิภาพ ได้ผลคุ้มค่ากับเวลา และทุนทรัพย์ที่จ่ายไปหรือไม่ ถ้าโครงการนั้นขาดการประเมินในรูปแบบที่เหมาะสม ทั้งก่อนการดำเนินโครงการ ขณะดำเนินโครงการ และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้ว การประเมินโครงการจึงเป็นงานที่สำคัญที่จะขาดไม่ได้มีผู้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้มากมาย ตัวอย่างเช่น

การประเมินโครงการ หมายถึง กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ความหมาย ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ การหาแนวทางวิธีการปรับปรุง วิธีการจัดการเกี่ยวกับโครงการ และหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการเพื่อให้ดียิ่งขึ้น(นิศา ชูโต . 2531: 2)หรือการประเมินโครงการ หมายถึง การใช้วิธีการของการวิจัย ที่จะวัดประสิทธิภาพของโครงการหรือแผนปฏิบัติการ

(Leonard Rutman , ศ. วาสนา ประวาลพุกษ์ แปล. 2529 : 2) การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการเพื่อพิจารณา บ่งชี้ให้ทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบ แล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไข โครงการนั้นเพื่อดำเนินงานต่อไป หรือจะยุติการดำเนินโครงการนั้นเสีย (ประชุม รอดประเสริฐ . 2530 : 39)

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินใจตัดสินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ(ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์และคณะ . 2540)

จากความหมายของการประเมินโครงการ ดังกล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า การประเมินโครงการ เป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการทั้งในด้านปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินโครงการ การปฏิบัติการและผลการปฏิบัติการทั้งด้านดีมีคุณค่า และด้านไม่ดีไม่มีคุณค่าหรือทำให้เกิดผลกระทบอย่างอื่นตามมา ซึ่งจะช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการนั้น ๆ ได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง มาตัดสินใจในการดำเนินโครงการในลำดับต่อไป

2.2 รูปแบบของการประเมินโครงการ

นักการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้จัดกลุ่มรูปแบบการประเมิน ออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ เพื่อจะได้ศึกษาให้เกิดความรู้ได้ครบทุกแง่มุม ในทางปฏิบัติจึงมีผู้คัดเลือกและกลั่นกรองรูปแบบ การประเมินโครงการที่มีลักษณะเด่นชัดในด้านวิธีการ และสามารถนำไปใช้ในการประเมินโครงการใน สาขาต่าง ๆ ได้

อุทุมพร จามรมาน (2528 :12-14) ได้เสนอรูปแบบการประเมินเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

1. รูปแบบที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal – Attainment Model) เป็นรูปแบบที่ยึด วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเป็นหลัก การประเมินจะให้คุณค่ามากหรือน้อยจะพิจารณาจาก การบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้นำในการประเมินแบบนี้ ได้แก่ ไทเลอร์ (Tyler) แฮมมอนด์ (Hammond) และ ครอนบัค (Croanbach)

2. รูปแบบที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (Criterion Model) รูปแบบนี้อาศัยเกณฑ์เป็นหลักแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 เกณฑ์ภายใน ได้แก่ กระบวนการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้วัตถุประสงค์บรรลุผล เช่น การประเมินกระบวนการหรือวิธีการ

2.2 เกณฑ์ภายนอก ได้แก่ ผลของวัตถุประสงค์บรรลุผล เช่น การวัดและการประเมินผล การประเมินที่ยึดเกณฑ์เป็นหลักจะเน้นที่การตัดสินคุณค่า ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสคริเวน (Scriven) สเตค (Stake) และโพรวัส (Provus)

3. รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision – Making Model) เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่อ ช่วยในการตัดสินใจ ผู้นำในการประเมินแบบนี้ได้แก่ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และอัลคิน

พิตร ทองชั้น (2541 : 58 – 76) ได้เสนอรูปแบบของการประเมินโครงการที่สำคัญและ น่าสนใจมีดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการประเมินของครอนบัค
2. รูปแบบการประเมินของสคริเวน
3. รูปแบบการประเมินของสเตค
4. รูปแบบการประเมินของอัลคิล
5. รูปแบบการประเมินของไทเลอร์
6. รูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์
7. รูปแบบการประเมินของโพรวัส
8. รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

รูปแบบการประเมินของครอนบัค

ครอนบัค (Lee J. Cronbach. 1968) แห่งมหาวิทยาลัย Stanford สหรัฐอเมริกา ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการประเมิน โดยเรียกแนวคิดนี้ว่าการประเมินเป็นยุทธศาสตร์ของการตัดสินใจ ถึงแม้ว่าแนวคิดของครอนบัค จะไม่ได้ให้รายละเอียดที่ชัดเจนและเป็นระบบมากนักแต่ก็เป็นความคิดที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการพัฒนารูปแบบการประเมินของสคริเวน และสเตค ในเวลาต่อมาเพราะบุคคลทั้งสองนี้ได้นำแนวความคิดของครอนบัค มาขยายเพิ่มเติมและสร้างเป็นรูปแบบการประเมินขึ้นอีก 2 รูปแบบด้วยกัน แนวคิดการประเมินของครอนบัค มุ่งเน้นการประเมินเพื่อการตัดสินใจ ครอนบัค ได้เสนอว่าการประเมินที่นำไปสู่ การตัดสินใจมี 3 กรณี คือ

1. การปรับปรุงหลักสูตรรายวิชา เพื่อช่วยตัดสินใจว่า วัสดุอุปกรณ์การสอน และวิธีการสอน ที่ใช้อยู่เป็นที่น่าสนใจเพียงใด มีส่วนใดบ้างที่ควรปรับปรุง
 2. การพิจารณาตัวบุคคลเพื่อช่วยตัดสินใจว่าจะวางแผนการสอนอย่างไรจึงจะสอดคล้อง กับความต้องการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน
 3. การจัดระบบการบริหารเพื่อช่วยตัดสินใจว่าจะจัดระบบการบริหารอย่างไรจึงจะเหมาะสม
- ครอนบัคได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินเกี่ยวกับการเรียนการสอนไว้ 4 วิธี คือ

1. การศึกษากระบวนการ เป็นการศึกษาขั้นตอนต่าง ๆ ในระหว่างการดำเนินการเรียนการสอน เน้นการปฏิบัติการของครู
2. การวัดความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะวัดความสามารถในหลายด้านไม่เฉพาะแต่ตามวัตถุประสงค์หลักสูตรเท่านั้นขึ้นอยู่กับผู้ประเมินและใช้วิธีการหลายวิธีการในการวัดแต่ต้องเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายที่จะวัด สิ่งสำคัญต้องมีความเชื่อมั่นได้
3. การวัดเจตคติ เขาเชื่อว่าเจตคติเป็นความเชื่อของบุคคล ถ้าผู้เรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ผู้เรียนจะมีความสนใจในกิจกรรมการเรียน การวัดอาจใช้วิธีการ สัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม หรือวิธีอื่น ๆ
4. การติดตามผล เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาติดตามผลผู้สำเร็จตามหลักสูตร โดยมุ่งผลหลักสูตรหรือรายวิชาในภาพรวมไม่เน้นการเปรียบเทียบหลักสูตรซึ่งมีความเบี่ยงเบนได้ง่าย

ข้อจำกัดในการประเมินของครอนบัค

1. เน้นการประเมินผลรวมมากกว่าผลย่อย
2. เกณฑ์การตัดสินใจเป็นเกณฑ์สัมพันธ์กับกลุ่ม
3. การประเมินกระบวนการ เน้นที่กระบวนการเรียน การสอนเท่านั้น ในขณะที่องค์ประกอบอื่นให้ความสำคัญน้อย

การประเมินของครอนบัค มุ่งเน้นเพื่อการตัดสินใจ ไม่ได้รายละเอียดมากนักไม่ชัดเจนและไม่เป็นระบบ เน้นการปฏิบัติ

รูปแบบการประเมินของสคริเวน

สคริเวน (Scriven. 1967 : 39 – 83) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน โดยนำแนวคิดของครอนบัค มาขยายให้กว้างขวางออกไปอีก สคริเวนเน้นการประเมิน 4 ลักษณะ คือ

1. การประเมินย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินที่อยู่ระหว่างการดำเนินโครงการหรือการดำเนินหลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนโดยใช้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

2. การประเมินรวมหรือการประเมินรวมยอด(Summative Evaluation) เป็นการประเมินสรุปผลของหลักสูตร ซึ่งการประเมินลักษณะนี้จะดำเนินการเมื่อสิ้นสุดการใช้หลักสูตรแล้ว เพื่อเป็นการตัดสินใจคุณค่าของการใช้หลักสูตรตลอดจนหาจุดเด่น จุดบกพร่องของการใช้หลักสูตร

3. การประเมินภายใน(Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ภายในตัวมันเอง เช่น การประเมินเนื้อหา จุดมุ่งหมาย กระบวนการให้คะแนน เจตคติของครู

4. การประเมินผลสำเร็จ (Pay – off Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดจากสิ่งต่าง ๆ สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ใช้ในการดำเนินการหลักสูตร เช่น การประเมินผลการสอนของครูที่มีต่อนักเรียนหรือผลที่เกิดขึ้นกับครู เกิดกับผู้ปกครอง เป็นต้น

สคริเวน เน้นความสำคัญของการประเมินจุดมุ่งหมายว่า ควรจะดำเนินการก่อนเพราะถ้าจุดมุ่งหมายมีความไม่เหมาะสมจะได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนโดยใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญก็ได้

ข้อจำกัดในรูปแบบการประเมินของสคริเวน

1. สคริเวนมิได้เสนอแนะวิธีการประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรว่าจะทำอย่างไร เพียงแต่บรรยายแนวคิดรวบยอดในลักษณะกว้าง ๆ ซึ่งเป็นปัญหาในการปฏิบัติ

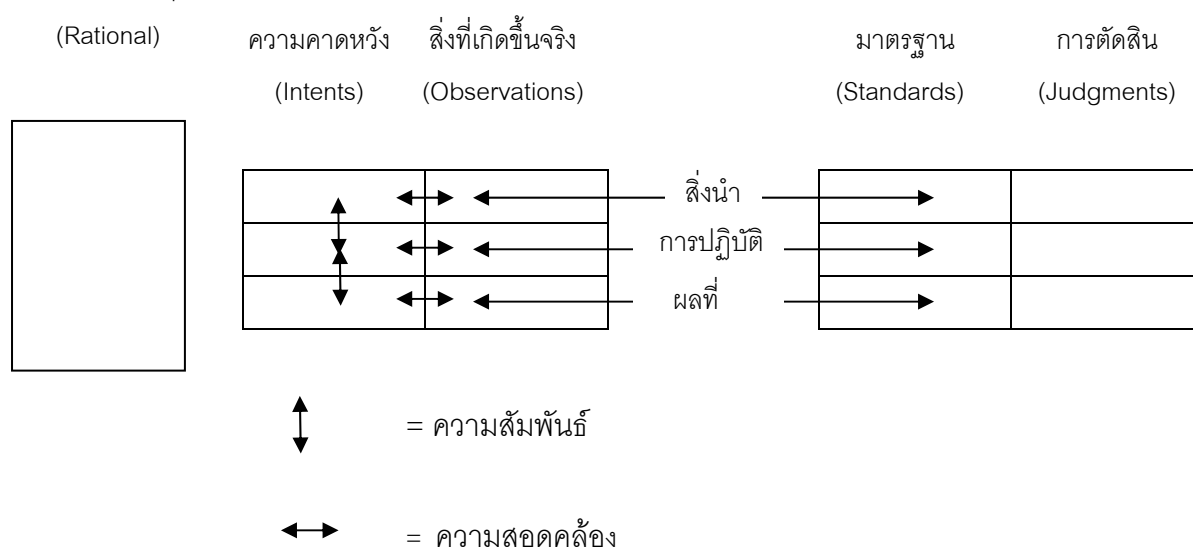
2. การอธิบายความคิดรวบยอดบางอย่างค่อนข้างคาบเกี่ยวกันอยู่ เช่น อธิบายบทบาทของการประเมินว่าเป็นอย่างไรแล้วอธิบายเกี่ยวกับการประเมินย่อย การประเมินรวม การประเมินภายใน การประเมินผลสำเร็จ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วการประเมินทั้ง 4 ลักษณะก็ คือ บทบาทของการประเมินนั่นเอง

การประเมินของสคริเวน เป็นการรวบรวมข้อมูลการตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลและกำหนดเกณฑ์ประกอบการประเมินของโครงการ เป้าหมายสำคัญเพื่อการตัดสินใจคุณค่า

รูปแบบการประเมินของสแตค

สแตค (Robert E. Stake. 1967:523-540) ได้เสนอรูปแบบประเมินนี้ เพื่อประเมินโครงการทางการศึกษา (Education program evaluation) รูปแบบการประเมินประกอบด้วย กิจกรรมหลัก 2 ประการ คือ การบรรยาย (Description) และการตัดสินใจ (Judgments) ซึ่งการบรรยายนั้นเป็นการอธิบายลักษณะของข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมจากแหล่งต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งนำ (Antecedents) การปฏิบัติ (Transactions) และผลที่ตามมา (Outcomes) ส่วนการตัดสินใจเป็นการตัดสินคุณค่าหรือคุณภาพของโครงการ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการบรรยายมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน (Standards) ทั้งในด้านปัจจัยที่ต้องการกระบวนการ และผลผลิต ในทัศนะของสแตคเห็นว่าการประเมินควรพิจารณาอย่างครอบคลุมมิใช่ทำเพียงส่วนหนึ่งส่วนใดของโครงการ จากแนวความคิดของสแตคได้เสนอโครงสร้างของแบบจำลองการประเมินซึ่งใช้ชื่อว่า COUNTENANCE MODEL ซึ่งตามโครงสร้างของแบบจำลองนี้ ได้จำแนกข้อมูลการประเมินออกเป็น 2 ส่วน คือ ภาคบรรยาย (Description Matrix) และภาคการตัดสินคุณค่า (Judgment Matrix) และได้เสนอว่า ก่อนการบรรยาย หรือการตัดสินคุณค่าของโปรแกรมใด ๆ นักประเมินควรวิเคราะห์หลักการและเหตุผล ของโปรแกรมนั้น ๆ ด้วย โครงสร้างของแบบจำลองเคาน์เทนซ์ของ สแตคแสดงได้ดังภาพประกอบ 1 (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ .2544:193-198 และ Robert E. Stake. 1967:523-540)

หลักการและเหตุผล

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างแบบจำลองเคาน์เทนซ์ของสแตค

ตามแบบจำลองนี้ได้จำแนกสิ่งที่ต้องพิจารณาในการประเมินออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ด้านสิ่งนำ (Antecedents) หมายถึง สภาพเงื่อนไขหรือปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ

2. ด้านการปฏิบัติ (Transactions) หมายถึง กิจกรรมดำเนินการ กิจกรรมที่ปฏิบัติ พฤติกรรมระหว่างบุคคลความสัมพันธ์ระหว่างกัน ฯลฯ

3. ด้านผลที่ตามมา (Outcomes) หมายถึง ผลที่เกิดจากการนำโครงการไปปฏิบัติ ในแต่ละส่วนของสิ่งที่ต้องพิจารณาในการประเมิน ได้จำแนกคุณลักษณะที่ต้องศึกษาไว้ 4 ลักษณะ คือ

ความคาดหวังหรือแผนงาน (Intents) จำแนกตามสิ่งที่ต้องประเมิน คือ ความคาดหวังเกี่ยวกับด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังนี้จะครอบคลุมวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายทั้งหมดของโครงการ

สิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Observations) ซึ่งจำแนกเป็นสภาพที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา

มาตรฐาน หรือมาตรฐานการดำเนิน (Standards) หมายถึง คุณลักษณะที่ควรจะมีควรจะทำหรือควรจะได้รับเกี่ยวกับด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ตามลำดับ

การตัดสิน (Judgments) เป็นการพิจารณาสรุปเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น หรือด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา

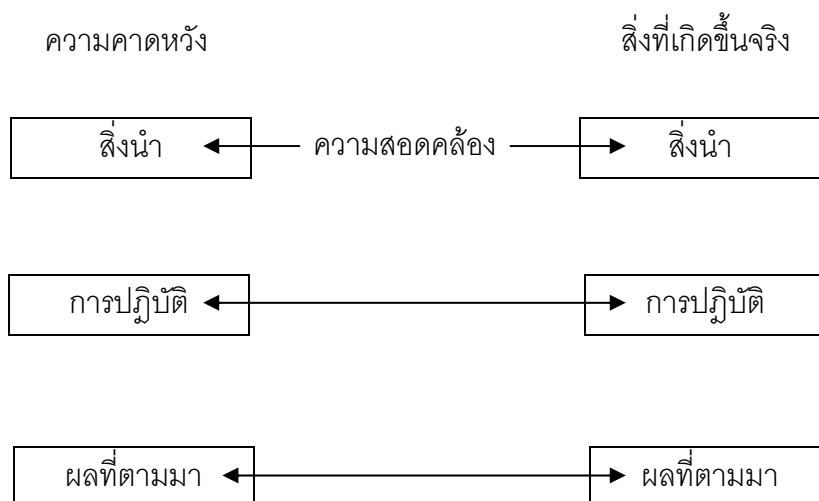
วิธีการประเมินตามแนวทางแบบจำลองเคาน์ทิแนนซ์ของสเตค

ในการบรรยายจะพิจารณาเป็น 2 แนวทาง คือ การพิจารณาความสอดคล้อง (Congruence) ระหว่างแผนงานหรือความตั้งใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ผู้ประเมินต้องบันทึกความสอดคล้องและไม่สอดคล้องในแต่ละแถว ซึ่งความสอดคล้องนี้เป็นเพียงตัวชี้ว่าความคาดหวังได้เกิดขึ้นจริงแต่ไม่ใช่สิ่งที่บ่งชี้ว่าผลลัพธ์เชื่อถือได้หรือไม่ สิ่งที่ต้องพิจารณาอีกอย่างหนึ่งก็คือ ความสัมพันธ์ (Contingency) โดยพิจารณาความสัมพันธ์เชิงตรรกะ (Logical Contingency) คือความสมเหตุสมผล ความเป็นไปได้ของแผนงานที่วางไว้ และพิจารณาความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ (Empirical Contingency) ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงคือความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานที่มีจริงเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง และผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง

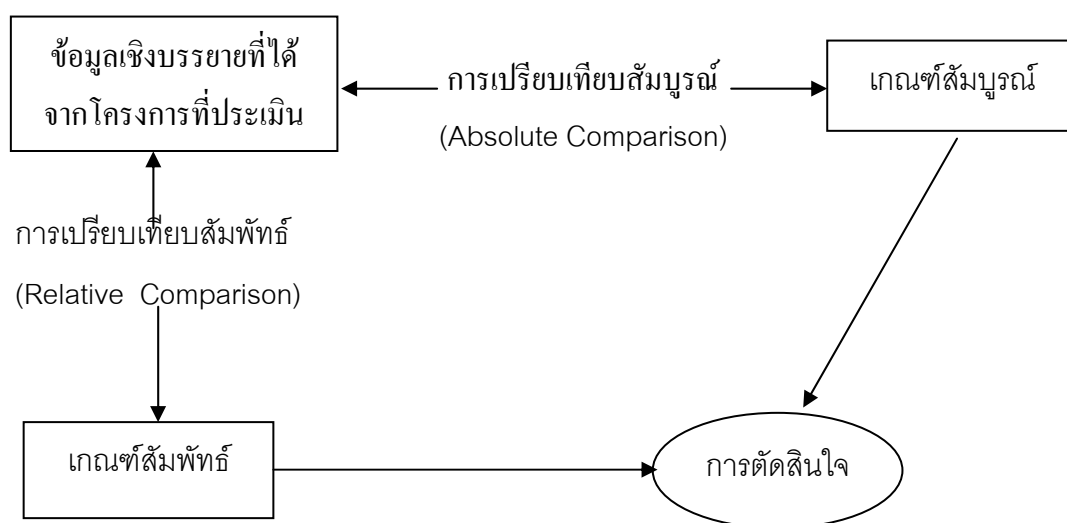
การเปรียบเทียบภาคบรรยายกับภาคตัดสินคุณค่าทำได้โดยอาศัยเกณฑ์ 2 อย่าง คือ

2.1 เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) เกณฑ์นี้ผู้ประเมินต้องสรุป หรือจัดหา มาตรฐานที่ควรจะเป็นในการดำเนินงานของปัจจัยที่ควรมี กิจกรรมที่ควรปฏิบัติ ผลของการปฏิบัติหรือผลของงานที่ควรจะได้รับ ซึ่งตั้งขึ้นตามความคิดเห็นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

2.2 เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criteria) เกณฑ์นี้ผู้ประเมินต้องจัดหาภาคบรรยายของโปรแกรมใด โปรแกรมหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบ ซึ่งต้องเป็นโปรแกรมหรือโครงการที่ได้รับการปรับปรุง และพิจารณาเป็นอย่างดีจนเป็นที่ยอมรับว่ามีมาตรฐานแล้วได้มาจากโครงการอื่นที่ทำไปแล้วนั่นเอง

ภาพประกอบ 2 แผนภาพแสดงการพิจารณาความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 3 แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบภาคบรรยายกับภาคตัดสินคุณค่า

ในเรื่องของเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินนั้นมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ครอนบัค (Cronbach) เห็นว่าควรใช้เกณฑ์มาตรฐานสัมบูรณ์ในการตัดสินใจ เพราะหลักสูตรหรือโครงการต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายต่างกัน ถ้าใช้เกณฑ์สัมพัทธ์อาจทำให้ตีความหมายผิดพลาดได้ ส่วนสคริเวน (Scriven) เห็นว่า ควรใช้เกณฑ์มาตรฐานสัมพัทธ์ในการตัดสิน เพราะในการประเมินนักการศึกษาจะอยากทราบว่า โครงการหนึ่งดีกว่าอีกโครงการหนึ่งหรือไม่ จึงต้องเปรียบเทียบโครงการที่ประเมินกับโครงการอื่นที่เห็นว่ามาตรฐาน และเขามีความเห็นว่าการบรรยายผลผลิตทางการศึกษาเป็นสิ่งที่สลับซับซ้อนจึงเป็นการยากที่จะบรรยายโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานสัมบูรณ์

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544:193-198) สรุปรูปแบบการประเมินของสเเตดังนี้ รูปแบบการประเมินของสเเต เป็นแบบจำลองที่มุ่งเน้นการตัดสินคุณค่า (Judgment Model) ของโครงการ ซึ่งเน้นว่าการประเมินโครงการจะต้องมี 2 ส่วนคือ การบรรยาย(Descriptive)และการตัดสินคุณค่า (Judgment)

ในการบรรยายนั้นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประเมินจะต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้ได้มากที่สุดประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1. เป้าหมายหรือความคาดหวัง เป้าหมายที่ครอบคลุมนโยบายทั้งหมด สำหรับการประเมินการศึกษาไม่ควรจะสนใจเป้าหมายเฉพาะในแง่พฤติกรรมของผู้เรียนเพียงอย่างเดียวต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆด้วย ความคาดหวังนี้ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

1.1 ด้านสิ่งนำ เป็นสภาพที่มีอยู่ก่อนซึ่งอาจจะเกี่ยวพันกับผลการเรียนการสอน

1.2 ด้านปฏิบัติ เป็นผลสำเร็จของการจัดกระทำงานเป็นองค์ประกอบของ

กระบวนการเรียนการสอน

1.3 ด้านผลที่ตามมา เป็นผลของโปรแกรมทางการศึกษา

2. สิ่งที่เป็นจริงหรือสังเกตได้ เป็นสิ่งซึ่งเกิดขึ้นจริงในสภาพความเป็นจริงมีส่วนประกอบ

3 ส่วนเช่นกัน คือ ด้านสิ่งนำ ด้านปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา

ความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เป็นจริง มิได้เป็นตัวชี้บ่งว่าข้อมูลที่เราได้มีความเที่ยงหรือความตรง แต่เป็นเพียงสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่ตั้งใจไว้ได้เกิดขึ้นจริงเท่านั้นในภาคการตัดสินใจคุณค่าเป็นส่วนที่จะตัดสินว่า โครงการจะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด นักประเมินต้องพยายามศึกษาดูว่า มาตรฐานใดบ้างที่เหมาะสมในการที่จะนำมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจโดยทั่วไป เกณฑ์ที่ใช้มี 2 ชนิด คือ

1. เกณฑ์สัมบูรณ์(Absolute Criterion) เป็นเกณฑ์ที่เราตั้งไว้ อาจจะเกิดขึ้นก่อนโดยมีความเป็นอิสระจากพฤติกรรมของกลุ่ม

2. เกณฑ์สัมพัทธ์(Relative Criterion) เป็นเกณฑ์ที่ได้มาจากพฤติกรรมของกลุ่ม

ถ้าผู้ประเมินไม่สามารถหามาตรฐานที่จะนำมาเปรียบเทียบได้ ก็ต้องพยายามหาโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจ แบบจำลองที่มุ่งเน้นความสอดคล้องและความสมเหตุสมผลของเมตริกบรรยาย และเมตริกตัดสินคุณค่าสำหรับความสอดคล้องกันมี

2 คุณลักษณะ คือ

1. Contingence เป็นความสอดคล้องเชิงเหตุผล(Logical) จะพิจารณาความสัมพันธ์ในแนวตั้งตาม Model ของ สเตค

2. Congruence เป็นความสอดคล้องที่ปรากฏขึ้นจริง หรือเป็นความสอดคล้องในเชิงประจักษ์(empirical) พิจารณาความสัมพันธ์ในแนวนอนตาม แบบจำลองของสเตค

ข้อดีสำหรับรูปแบบการประเมินของ สเตค คือ เสนอวิธีการประเมินเป็นระบบ เพื่อจัดเตรียมข้อมูลเชิงบรรยาย และตัดสินคุณค่า มีมาตรฐานในการประเมินปรากฏชัดเจน แต่มีข้อจำกัด คือ ในรูปแบบบางส่วนที่มีความคาบเกี่ยวกัน และความแตกต่างระหว่างส่วนไม่ชัดเจนซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งภายในโครงการได้

การประเมินของสเตคแตกต่างไปจากแนวคิดของคนอื่น มีความชัดเจนในการประเมินซึ่งดูถึงองค์ประกอบอื่นๆในโครงการ

รูปแบบการประเมินของอัลคิล

อัลคิล (Marvin C. Alkin. 1969) ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาด้านการประเมินผลของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เขาได้เสนอทฤษฎีของประเมินในบทความ Evaluation theory Development เมื่อ พ.ศ.1969 จุดเน้นของทฤษฎีนี้คือ การประเมินเพื่อการตัดสินใจในขอบเขตของข้อสนเทศที่สมบูรณ์ในเรื่องของข้อมูล แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวม ตลอดจนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อไปสู่การสรุปที่ถูกต้อง ซึ่งจะก่อให้เกิดการตัดสินใจ โครงการนั้นว่าจะดำเนินการอย่างไร รูปแบบการประเมินนี้บางที่เรียกว่า CSE Model ซึ่งเป็นรูปแบบของ Center for the Study of Evaluation ซึ่ง อัลคิล เป็นผู้อำนวยการศูนย์

วิธีการประเมิน อัลคิล ได้วางแผนประเมินโครงการในด้านต่าง ๆ 5 วิธีการคือ

1. การศึกษาระบบ (System Assessment) เป็นการศึกษากระบวนการของโครงการ ช่วยทำให้มองเห็น เข้าใจในขอบเขตและจุดมุ่งหมายได้อย่างดี ทำให้สามารถมองเห็นแนวทางในการประเมินได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้การศึกษาดังกล่าวถึงความต้องการของนักเรียนของชุมชนในสภาวะการณ์นั้นเพื่อจะได้เปรียบเทียบความต้องการของด้านต่างๆของนักเรียน โรงเรียนและชุมชนทำให้เกิดการหลอหลอมและสร้างความสัมพันธ์ให้ผสมกลมกลืนอย่างดีที่สุด บางที่เรียกขั้นตอนนี้ว่าทำการสำรวจความต้องการ (Need Assessment) เพื่อทำการตัดสินใจในการเลือกปัญหาของโครงการนั้น
2. การวางแผนของโครงการ (Program Planning) เป็นส่วนที่จะประเมินในการวางแผนของโครงการว่าได้ดำเนินการตามแผนเป็นอย่างไร เลือกกระบวนการที่สอดคล้องและเหมาะสมกับระบบดังกล่าวมาแล้วอย่างไร หมายถึงการที่จะทำให้ความต้องการของนักเรียน โรงเรียนและชุมชนได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ฉะนั้นในการวางแผนของโครงการจะต้องประเมินให้ครอบคลุมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เทคนิคที่ใช้การประเมินอาจใช้เกณฑ์ภายใน ได้แก่การประเมินในด้านโครงสร้างระบบและความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ ส่วนการใช้เกณฑ์ภายนอกอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ หรือจะใช้วิธี Delphi ก็ได้ การตัดสินใจตอนนี้เป็นคือการเลือกโครงการนั่นเอง
3. การปฏิบัติตามโครงการ (Program Implementation) เป็นการประเมินการนำไปใช้หรือการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบว่าได้ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใดหรือเป็นการประเมินความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่กำหนดให้กับสิ่งที่ปฏิบัติจริงนั่นเอง การประเมินในระหว่างปฏิบัติการนี้จะช่วยให้มองเห็นภาพการทำงานเป็นระยะไป เป็นการประเมินที่เรียกว่า Formative Evaluation ซึ่งถือว่าเป็นการประเมินเพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาในระหว่างดำเนินการได้เป็นอย่างดี การตัดสินใจขั้นนี้คือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงการ
4. ปรับปรุงโครงการ (Program Improvement) ได้แก่การประเมินสรุปผลการจัดโครงการ ในขั้นนี้จะนำข้อมูลทั้งหลายมาทำการวิเคราะห์โดย แยกเป็นปัญหาแต่ละด้านไปแล้วสรุปเป็นภาพรวม

เพื่อเสนอให้ผู้รับผิดชอบในโครงการได้ตัดสินใจ ข้อมูลที่ได้นอกจากจะเป็นผลผลิตโดยตรงจากโครงการ แล้วอาจจะมีข้อมูลที่ตามมาหรือเป็นผลกระทบของโครงการ ซึ่งอัลคิลเสนอแนะว่า ผลกระทบก็ถือเป็นผลของโครงการที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับ ผลผลิตของโครงการโดยตรง

5. การให้สัตยาบันโครงการ (Program Improvement) เป็นการให้การรับรองร่วมกันในโครงการหลังได้รับข้อมูลในด้านต่างๆจากนักประเมินอย่างเพียงพอ ผลการให้การรับรองว่าโครงการนี้จะรับหรือไม่รับ หรือจะให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ขั้นตอนนี้เป็น การตัดสินใจในการจะยุติหรือรับรองโครงการ

จุดอ่อนของรูปแบบการประเมินโครงการของอัลคิล คือไม่ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ประเมินให้ชัดเจน กระบวนการตัดสินใจไม่สมบูรณ์ วิธีการประเมินใช้ค่าจ่ายสูง กิจกรรมการประเมินบางประการไม่ชัดเจน แต่ถ้าสามารถทำได้ก็จะเกิดประโยชน์เพราะการประเมินโครงการทางการศึกษา จะต้องประเมินทั้งระบบของโครงการ ตั้งแต่ก่อนการปฏิบัติโครงการ จนถึงการประเมินผลกระทบ

การประเมินของอัลคิล เป็นการประเมินเพื่อการตัดสินใจ เป็นการเลือกข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การจัดทำรายงานสรุปให้กับผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ในการเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของโครงการ

รูปแบบการประเมินของไทเลอร์

ไทเลอร์ (Tyler.1969 : 110 -125) ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่ยืดหยุ่นมุ่งหมายเป็นหลัก แนวความคิดของเขาได้รับการต้อนรับอย่างกว้างขวางในระหว่างปี ค.ศ. 1950 -1960 เขาได้วางขั้นตอนการประเมินไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย (Goal or Objectives) ได้แก่การกำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดโครงการ ได้แก่พฤติกรรมของผู้เรียนให้ชัดเจน ว่าคาดหวังให้เกิดขึ้นมากน้อยเพียงไร
2. กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ในหลักสูตร ขั้นนี้ได้แก่การเลือกเนื้อหาหรือประสบการณ์ต่างๆที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้พฤติกรรมที่ต้องการ ขั้นตอนนี้จะคลุมถึงกิจกรรมและสถานการณ์ที่ใช้จัดการเรียน การสอนเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ
3. กำหนดเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ขั้นนี้เป็นการระบุถึงเครื่องมือต่างๆที่เลือกมาใช้ในโครงการ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ และการทดสอบ เป็นต้น เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคุณภาพของเครื่องมือหรือเทคนิคในการเก็บข้อมูล ได้แก่ ความเที่ยงตรง (Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) และความเป็นปรนัย (Objectivity) เป็นต้น
4. การปรับปรุงแก้ไข เป็นขั้นตอนสุดท้ายหลังจากนำข้อมูลต่างๆที่ได้มาวิเคราะห์ด้วย

วิธีการทางสถิติ และสรุปรวบรวมเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ในการจดดำเนินการต่อไปในการประเมินหลักสูตรในโครงการต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไม่ถึงกับยกเลิก หากพบข้อบกพร่องในส่วนใดก็ปรับปรุงในส่วนนั้นก็สามารถดำเนินการต่อไปได้

การประเมินของไทเลอร์ เน้นการกำหนดวัตถุประสงค์ให้อยู่ในรูปวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อความที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจงเลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม เมื่อจบบทเรียนแล้วจึงประเมินผลโครงการ โดยการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์

แฮมมอนด์ (Hammond, 1969: 1 - 17) เป็นนักการศึกษาที่มีแนวความคิดในเรื่องการประเมินทางการศึกษาโดยเฉพาะการประเมินหลักสูตร เขาเน้นการประเมินระดับท้องถิ่น ระบบการศึกษาที่ดีจะต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นโรงเรียนหรือการศึกษาจะต้องมีการจัดโครงการใหม่ๆ เพื่อพัฒนากลไกทางองค์กรให้ดีขึ้นตลอดเวลา แฮมมอนด์เน้นการประเมินโครงการอยู่ 2 ประเด็น คือ

การประเมินกระบวนการ และการประเมินกระบวนการที่ดีควรจะประเมินทุกขั้นตอนชั้นโครงการ การประเมินหลักสูตร ควรเน้น 3 ประการ กล่าวคือ

การสอน ได้แก่ การจัดชั้นเรียน เนื้อหา วิธีการ และค่าใช้จ่าย

พฤติกรรม ได้แก่ ทางด้านความรู้ เจตคติ ทักษะ

สถาบัน ได้แก่ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนแวดล้อม

วิธีการประเมิน การประเมินโครงการตามแนวของแฮมมอนด์ ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. นำโครงการหรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง มาทำความเข้าใจและกำหนดให้เป็นสิ่งที่ต้องพัฒนา เช่น จากหลักสูตรที่ใช้อยู่ หรือวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่ต้องพัฒนา เช่น การแนะแนว การบริหารห้องสมุด หรือการจัดการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียน

2. กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน นิยาม และลักษณะตัวแปรต่างๆ ที่ต้องการพัฒนาให้ชัดเจนและเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไป

3. กำหนดวัตถุประสงค์ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

4. จัดดำเนินการเก็บข้อมูล ได้แก่ เก็บข้อมูลและนำมาประเมินด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ ของข้อมูล

5. การสรุปผลการประเมิน ได้แก่การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแต่ละองค์ประกอบ จะได้ทราบถึงเหตุผลของความสัมพันธ์เหล่านั้น จะช่วยให้การตัดสินใจปรับเปลี่ยนโครงการหรือกิจกรรมในทิศทางที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แฮมมอนด์ เน้นการประเมินจากหน่วยเล็กคือท้องถิ่นก่อนและควรประเมินตนเอง

รูปแบบการประเมินของโพรวัส

โพรวัส (Provus.1971:170-174) เสนอรูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจว่า จะทำต่อหรือยกเลิกโครงการ เขาเน้นความแตกต่างหรือความไม่สอดคล้อง (Discrepancy Model) เป็นการเปรียบเทียบ Actual Performance กับ Desired Performance หรือ Standard โดยเขาเชื่อว่าการประเมินเป็นกระบวนการที่เน้นหาสาระสำคัญดังนี้

1. ความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่เกิดจากโครงการกับมาตรฐาน หรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (Standard or Criteria)
2. ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดกับโครงการมาตรฐานที่กำหนดไว้

การประเมินโครงการเป็นการเป็นการค้นหาข้อบกพร่องจากการสอดคล้อง และความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดจากโครงการกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ โพรวัสได้วางแผนการประเมินโครงการเป็นลำดับขั้น เพื่อการตัดสินใจ 4 แนวทาง คือ

1. ควรดำเนินการต่อไปเพราะประสบความสำเร็จ
2. ควรยุติเพราะโครงการล้มเหลว
3. ควรปรับปรุงส่วนที่บกพร่องแล้วปรับปรุงใหม่
4. ยกเครื่องใหม่เริ่มตั้งแต่ขั้นออกแบบโครงการ

วิธีการประเมิน มี 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นนิยามโครงการ (Program Definition) เป็นขั้นตอนเข้าใจในโครงการให้กระจ่างได้แก่ทางด้านวัตถุประสงค์ กิจกรรม บุคลากรพร้อมด้วยทรัพยากรอื่น ๆ และขณะเดียวกันก็ให้กำหนดสิ่งที่เป็นมาตรฐานหรือเกณฑ์เพื่อไว้เปรียบเทียบ

ขั้นเตรียมการโครงการ (Program Installation) เป็นการเตรียมการประเมินกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการสอนของครู ความรู้ความสามารถของนักเรียน หรือกิจกรรมอื่นๆที่อยู่ในโครงการว่าได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ มีความสอดคล้องหรือมีความแตกต่างกันเล็กน้อยเพียงไร

ขั้นเตรียมการตามโครงสร้าง (Program Process) ได้แก่การตรวจสอบว่ากระบวนการต่างๆ ที่ดำเนินไปตามหน่วยต่างๆภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด ได้บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงไรขั้นนี้เน้นวิธีการทำงาน การประสานงาน การสั่งการ เป็นต้น

ผลิตผลโครงการ(Program Product) ได้แก่การพิจารณาเป็นภาพรวมว่า ผลิตผลจากโครงการได้บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงไร โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ในแต่ละข้อ แต่ละระดับได้ผลเข้ากับมาตรฐานที่ตั้งไว้จนพอจะยอมรับได้หรือไม่

การวิเคราะห์ขาดทุนกำไร (Cost-Benefit Analysis) ในขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์ว่าสิ่งที่ดำเนินการไปคุ้มกับการลงทุนหรือไม่จะทำให้ทราบประสิทธิภาพ (Efficiency) ของโครงการแต่ขั้นนี้พอรวบไม่เน้นมาก

การประเมินของพอรวบต้องทำโดยผู้ประเมินคณะหนึ่งที่ได้วางมาตรฐานตามความคาดหวังของโครงการเอาไว้ ดำเนินการโดยหาข้อมูลใหม่แล้วทำการตัดสินใจโดยใช้มาตรฐานที่วางเอาไว้เป็นเกณฑ์

รูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam.1971) ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่รู้จักกันแพร่หลายว่า CIPP Model เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในการโครงการต่างๆได้ ไม่ใช่เฉพาะกับการประเมินทางการศึกษา เช่น เกี่ยวกับหลักสูตร เป็นต้น

คำว่า CIPP ย่อมาจาก 4 คำดังนี้

C = Context ได้แก่ สภาพแวดล้อมหรือบริบท

I = Input ได้แก่ ปัจจัยป้อนหรือปัจจัยพื้นฐาน

P = Process ได้แก่ กระบวนการ

P = Product ได้แก่ ผลผลิต

สตัฟเฟิลบีม มีแนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินว่า การประเมินเป็นการบรรยายหรือพรรณนาเกี่ยวกับการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกสิ่งที่เหมาะสม 2 ประการ คือ การกำหนดสิ่งมีคุณค่า และการตัดสินใจเป็นสำคัญซึ่งในการตัดสินใจ เขาจำแนกเป็น 4 ประเภท แต่ละประเภทนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแบบต่างๆดังนี้

ประเภทที่ 1 เปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิง (Metamorphism) เป็นการประเมินเพื่อสู่การตัดสินใจที่เปลี่ยนแปลงโดยสมบูรณ์ ซึ่งหมายถึงเปลี่ยนแปลงทั้งรูปแบบ โครงสร้าง เป้าหมาย เป็นต้น ในการประเมินโครงการต้องเก็บข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบและมีจำนวนมากพอ การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้โดยปกติมีน้อยมาก

ประเภทที่ 2 เปลี่ยนแปลงบางส่วน (Homeostasis) เป็นการประเมินเพื่อเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างเพื่อให้เกิดความเหมาะสม แต่ยังรักษาสภาพหรือโครงสร้างเดิมเอาไว้จะเปลี่ยนเฉพาะรายละเอียดปลีกย่อย จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อรักษาระดับมาตรฐาน การกำหนดมาตรฐานและควบคุมสภาพบางประการจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ลักษณะการตัดสินใจในแนวนี้จะพบในระบบการทำงานประจำ เช่น การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน เป็นต้น

ประเภทที่ 3 เปลี่ยนแปลงเพื่อปรับปรุงและพัฒนา(Incrementalism) เป็นการวางเป้าหมายเพื่อจะพัฒนา เป็นการยกระดับให้ดีขึ้นกว่าเดิม เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่ออยู่ระดับมาตรฐานต้องหาข้อมูลมาสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงนั้น ซึ่งอาจจะหาข้อมูลได้น้อยกว่าแบบที่ 2

ประเภทที่ 4 เปลี่ยนแปลงไปสู่แนวใหม่ (Neomobilism) เป็นแนวการประเมินในโครงการประเภททดลองหรือจัดทำขึ้นใหม่โดยอาศัยแนวคิดหรือทฤษฎีใหม่ๆที่ยังไม่มีกรทำมาก่อนจึงเป็นโครงการที่ท้าทายเพื่อค้นพบสิ่งใหม่ การตัดสินใจต่อการประเมินเช่นนี้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสูง และจะมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานการต่างๆทางสังคมอันเป็นผลผลิตของโครงการทดลองดังกล่าว

แนวทางการตัดสินใจตามแนวของ CIPP มี 4 ระดับ คือ

การตัดสินใจในการวางแผน (Planing Decisions) ได้แก่ การกำหนดการวางแผนว่าจะดำเนินการอย่างไร มีเป้าหมายอย่างไร ระดับนี้เรียกว่า เป็นการคาดหวังที่จะเกิดขึ้น

การตัดสินใจในโครงสร้าง(Structuring Decisions) เป็นการกำหนดในเรื่องโครงสร้างเพื่อกำหนดวิธีการที่เหมาะสมระดับนี้เรียกว่า เป็นการคาดหวังของวิธีการ

การตัดสินใจในการปฏิบัติการ (Implementation Decisions) เป็นการตัดสินใจในเรื่องการปฏิบัติการ ได้แก่ การควบคุมดูแลปรับปรุงวิธีการต่างๆ ในระหว่างดำเนินการระดับนี้เรียกว่า เป็นการปฏิบัติการที่เกิดขึ้นจริง

การตัดสินใจเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ (Recycling Decisions) เป็นการตัดสินใจครั้งสุดท้าย เพื่อการตรวจสอบโครงการทั้งหมดว่าได้บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงไร ระดับนี้เรียกว่าเป็นเป้าหมายที่เกิดขึ้นจริงหลังจากปฏิบัติการแล้ว

การประเมินโครงการตามแนวของ CIPP นี้ การตัดสินใจในการวางแผนจะต้องเกิดจากการประเมิน การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเกิดจากการประเมิน การตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติเกิดจากการประเมิน และการตัดสินใจเมื่อเสร็จสิ้นโครงการเกิดจากการประเมิน

2.3 โครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย

หลักการและเหตุผล

ด้วยในปัจจุบันสังคมของเรามีความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาไปในหลายๆด้าน แต่ในทางตรงกันข้ามในปัจจุบันนี้กลับมีปัญหามานักตลบตลบขึ้นมากมายโดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชน เช่นปัญหาสิ่งเสพติด ปัญหารักในวัยเรียน ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาครอบครัวแตกแยกปัญหาในการหลงค่านิยมตะวันตก เป็นต้น ซึ่งสาเหตุของปัญหาต่างๆเหล่านี้ ส่วนหนึ่งนั้นมีสาเหตุมาจากการที่เยาวชนของไทยขาดความเข้าใจในหลักการในการดำเนินชีวิตที่ดีพอ ดังนั้นเพื่อเป็นการปลูกฝังแนวทางในการดำเนินชีวิต

ที่ถูกต้องให้กับเยาวชนของไทย ให้เยาวชนได้เรียนรู้ในหลักธรรมคำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต พัฒนาจิตใจยกระดับจิตใจของตนให้สูงขึ้น เพื่อให้สามารถประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่บนพื้นฐานแห่งความดีงาม เพียบพร้อมด้วยศีลธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้ดีขึ้น

ดังนั้นหมวดสังคมศึกษา โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย จึงได้จัดให้มีโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนขึ้น ซึ่งเปิดสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 เพื่อเป็นการปลูกฝังศีลธรรมให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจในหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของตนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา
2. เพื่อให้นักเรียนมีศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรม
3. เพื่อให้นักเรียนสอบธรรมศึกษาผ่าน
4. เพื่อให้นักเรียนสามารถเอาหลักธรรมมาใช้ในการเรียน
5. เพื่อให้นักเรียนได้เป็นพุทธศาสนิกชนที่แท้จริง
6. เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

เป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย จำนวน 415 คน แบ่งเป็นระดับชั้นดังนี้

ธรรมศึกษาตรี จำนวน 249 คน

ธรรมศึกษาชั้นโท จำนวน 97 คน

ธรรมศึกษาชั้นเอก จำนวน 69 คน

ระยะเวลาดำเนินการ

16 พฤษภาคม 2546 – 16 พฤศจิกายน 2546 ทั้งหมด 40 ชั่วโมง

เรียนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

หลักสูตรการเรียน

1. ใช้หลักสูตรของกรมการศาสนาของธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ของกรมการศาสนา
 ธรรมศึกษาชั้นตรี เรียน
 วิชาพุทธประวัติ
 วิชาธรรมะ
 วิชาศาสนพิธี
 วิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม
 ธรรมศึกษาชั้นโท เรียน
 วิชาอนุพุทธ
 วิชาธรรมะ
 วิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม
 วิชาศาสนพิธี
 วิชาอุโบสถศีล
 ธรรมศึกษาชั้นเอก เรียน
 วิชาพุทธาณูพุทธ
 วิชาธรรมวิจารณ์
 วิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม
2. แจกเอกสาร แบบฝึกหัดประจำบทเรียนในแต่ละบท
3. การบรรยาย

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ

1. พระมหาสุรวิทย์ สุ่มคงโค
2. พระมหาอัสนี มหาเมธี
3. พระอาจารย์สามิตร สมนจิตโต
4. อาจารย์สุนันท์ จินดาสว่าง
5. อาจารย์เมี้ยน ออมชิต

งบประมาณ

1. ค่าเอกสาร
2. ค่าหนังสือเรียน

รวม 5000 บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม
2. นักเรียนสอบธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ได้มากยิ่งขึ้น
3. นักเรียนมีความรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
4. นักเรียนสามารถเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการเรียนได้
5. นักเรียนสามารถลด ละ และเลิกจากสิ่งเสพติดได้

หัวหน้าโครงการ

อาจารย์เมี้ยน ออมชิต

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

สุพักตร์ พินุลย์ (2527) ได้ประยุกต์ใช้แบบจำลองเคนทีแนนซ์ของสเตคในการประเมินกิจกรรมของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาปี 3 กลุ่ม ในจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างคือ ประธานกลุ่มหรือเลขานุการกลุ่ม ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ ครู-อาจารย์ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิอีก 5 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 167 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มหรือเลขานุการกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าการประยุกต์ใช้แบบจำลองเคนทีแนนซ์ของสเตคสามารถประเมินกิจกรรมได้ในลักษณะที่ครอบคลุม ลักษณะเด่นที่เห็นได้อย่างเด่นชัดของแบบจำลองคือขั้นตอนการพิจารณาความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐาน การดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน เปรียบเหมือนการสรุปผลการประเมินไปในตัวด้วย ปัญหาบางประการที่พบคือการกำหนดตัวแปรที่จะศึกษาในแต่ละเซลล์เกิดความยุ่งยากและมีความคาบเกี่ยวกัน ข้อมูลเชิงประจักษ์จากแบบสอบถามขัดแย้งกับข้อมูลเชิงตัดสินคุณค่าจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำยากต่อการพิจารณาตัดสินคุณค่าของกิจกรรม ผลการประเมินของกลุ่มที่ 1 พบว่ามีความพร้อมในด้านปัจจัยพื้นฐาน การดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นไปด้วยดี แต่มีจุดอ่อนคือขาดการประชาสัมพันธ์ ผลการดำเนินงานเกือบทุกรายกิจกรรมให้ผลเป็นที่น่าพอใจ ยกเว้น โครงการ

ส่งเสริมการสอนวิชาการงานอาชีพ ไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย กลุ่มที่ 2 มีความพร้อมในด้านปัจจัยพื้นฐาน มีความพร้อมเพียงในกรรมการบริหารงาน การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยดี ผลเป็นที่น่าพอใจทุกรายกิจกรรม แต่มีโครงการจำหน่ายผลผลิตของนักเรียนซึ่งเป็นโครงการระยะยาว ไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้ เนื่องจากขาดการวางแผนในการควบคุมและติดตามโครงการที่เด่นชัด กลุ่มที่ 3 ขาดความ

พร้อมเพียงในกลุ่มกรรมการบริหารเพราะเกิดความขัดแย้งกัน ทำให้การดำเนินงานบางรายกิจกรรม ไม่สม่ำเสมอผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายเฉพาะโครงการระยะสั้น โดยสรุปแล้วผลงานของกลุ่มอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับผลงานของกลุ่มที่ 1 และ 2 ทั้ง 3 กลุ่มโรงเรียน พบปัญหาในลักษณะเดียวกันคือขาดแคลนในด้านวัสดุ-ครุภัณฑ์ และงบประมาณ ขาดปฏิทิน การปฏิบัติงานที่เด่นชัด กิจกรรมปกติไม่บรรลุไว้ในแผนการปฏิบัติการประจำปี ทำให้เกิดปัญหา ความขัดแย้งในขณะดำเนินงาน

สมใจ เกียรติพินิจกุล (2535) ศึกษาผลของการฝึกโปรแกรมพัฒนาจิตโดยเน้นหลักไตรสิกขาตามหลักพุทธศาสนาต่อสภาวะแท้จริงแห่งตนของนักเรียนชั้นม.6 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโปรแกรมการพัฒนาจิตโดยเน้นหลักไตรสิกขาตามหลักพุทธศาสนา มีสภาวะแท้จริงแห่งตนมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกที่ระดับ.05 โดยแบบทดสอบ Personal Orientation Inventory (POI) วัดสภาวะแท้จริงแห่งตน ของชอสรอม ฉบับแปลเป็นภาษาไทยของ พญ. นิตยา คชภักดี

กำจัด จันทพงษ์ (2536 :167) ได้ศึกษาการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนหลักสูตรระดับชั้นสูงของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัดอาทิตย เขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้เรียนหลักสูตรระดับชั้นสูงของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัดอาทิตย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมและแยกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้เรียนหลักสูตรระดับชั้นสูงของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัดอาทิตย จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาในระบบโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระบบโรงเรียน ปีการศึกษาที่ผ่านมาและสาเหตุของการเข้าเรียนในหลักสูตรของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัดอาทิตยของผู้เรียน สถานภาพ ระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวของผู้ปกครองที่มีความแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ผู้เรียนหลักสูตรระดับชั้นสูงของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัดอาทิตย ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
4. ผู้เรียนหลักสูตรระดับชั้นสูงของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัดอาทิตย มีข้อเสนอแนะว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัดอาทิตย ควรปรับปรุงในเรื่องอุปกรณ์การสอนให้มีจำนวนมากขึ้น

ผกามาศ พรหมอินทร์ (2536) ได้ประเมินโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อหารายได้ระหว่างเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร ระหว่างปีการศึกษา 2533-2534 ทำการประเมินตามรูปแบบจำลองคาน์ทีแนซของสเตค กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโครงการ 22 คน ครูที่ปรึกษาโครงการ 85 คน และนักเรียนในโครงการ 314 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลจากการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐาน การปฏิบัติโครงการและผลลัพธ์ของโครงการ มีความสัมพันธ์เชิงตรรกะเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล และมีความเป็นไปได้สูง ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้จริงในด้านปัจจัยพื้นฐาน การปฏิบัติโครงการและผลลัพธ์จากโครงการมีความสอดคล้องกันในระดับปานกลาง ส่วนผลการตัดสินคุณค่า ด้านปัจจัยพื้นฐานโครงการ ด้านที่สูงกว่ามาตรฐานคือความเข้าใจในวัตถุประสงค์โครงการ ด้านงบประมาณและแหล่งปฏิบัติการด้านที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คือความสามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ ด้านบุคลากร และด้านวัสดุ- อุปกรณ์ ในด้านการปฏิบัติโครงการนั้นส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนผลลัพธ์โครงการสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนผลการ เปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐาน การปฏิบัติโครงการ และผลลัพธ์โครงการ ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมือง อำเภอรอบนอก และประจำตำบลพบว่า ไม่แตกต่างกันในด้านปัจจัยพื้นฐาน แต่การปฏิบัติโครงการและผลลัพธ์โครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุพีร์ พวงวราพันธ์ (2536) ได้ประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ที่ดำเนินการในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพนำ กระบวนการปฏิบัติ และผลผลิตของโครงการ เพื่อตัดสินผลการปฏิบัติตามโครงการและเพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินการตาม โครงการ ประชากรได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และประธานกรรมการศึกษาของโรงเรียน จาก 34 โรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหาร 34 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ 34 คน และประธานกรรมการศึกษา 34 คน รูปแบบที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ รูปแบบการประเมินคาน์ทีแนซของสเตค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ของสภาพนำ กระบวนการปฏิบัติ และผลผลิตของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกที่ดำเนินการในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ปรากฏว่าความสัมพันธ์เชิงตรรกะ มีความสัมพันธ์กันในระดับมากและน่าจะเป็นไปได้สูงและ ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์มีความสัมพันธ์กัน ความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงพบว่าสภาพนำมีความสอดคล้องกันในระดับปานกลาง กระบวนการปฏิบัติ มีความสอดคล้องร้อยละ 33.33 และด้านผลผลิตไม่มีความสอดคล้องกัน การตัดสินผลการปฏิบัติของการดำเนินการตาม

โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) พบว่ามีผลการปฏิบัติของสภาพนำกระบวนการปฏิบัติและผลผลิต อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาในการดำเนินการดำเนินการตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชน (กศ.พช.) มีปัญหาด้านงบประมาณ บุคลากร และวัสดุประสงค์ ไม่เพียงพอ

ในปีต่อมา กุศล อิศกุล (2537:167) ได้ศึกษาการจัดการทางการศึกษาและทรัพยากรทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า

ผลการเปรียบเทียบลักษณะการจัดการทางการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาจากกลุ่ม ผู้บริหารโรงเรียน พบว่าโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นสถานที่จัดจรรยาวิชาดีเด่น มีลักษณะการวางแผนด้านบุคลากรและลักษณะการดำเนินการด้านสถานที่ดีกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบลักษณะทรัพยากรการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาจากกลุ่มครูผู้สอนพบว่า โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นสถานที่จัดจรรยาวิชาดีเด่น มีการใช้สื่อการสอนการใช้เทคนิคหรือวิธีการสอน การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน และการประเมินผลการเรียนดีกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธานี กลิ่นเกษร (2537) ศึกษาผลการฝึกอบรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนา หิริโอตตัปปะและทัศนคติต่อพุทธศาสนาของนักศึกษาวิทยาลัยพัทลุงพบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมทางพระพุทธศาสนามีการเปลี่ยนแปลงหิริโอตตัปปะและทัศนคติต่อพุทธศาสนาสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมในทางพระพุทธศาสนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กนกพร พิมพ์วรรณ (2542) ได้ศึกษาการประเมินโครงการกิจกรรมชุมนุมของโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม จังหวัดนนทบุรี ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นสมาชิกกิจกรรมชุมนุม จำนวน 259 คน ผลการศึกษาค้นคว้าได้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา

1.1 ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของสิ่งที่คาดหวัง

หลักการและเหตุผลของโครงการกิจกรรมชุมนุม เมตตาธรรม วัฒนธรรมท้องถิ่น ศิลปประดิษฐ์ และนาฏศิลป์ มีความสมเหตุสมผลในระดับมาก

ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของสิ่งที่คาดหวังระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการกิจกรรมชุมนุม เมตตาธรรม วัฒนธรรมท้องถิ่น และนาฏศิลป์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หรือมีความเป็นไปได้สูง

1.2 ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ในด้านด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ทุกกิจกรรมชุมชนมีสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในระดับมากทุกด้าน ยกเว้น ด้านสิ่งนำของ กิจกรรมชุมชนเมตตาธรรมที่มีอยู่จริงในระดับปานกลาง

1. ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาโดยภาพรวมมีความไม่สอดคล้องในด้านสิ่งนำ ส่วนด้านอื่น ๆ มีความสอดคล้องในระดับปานกลางถึงระดับมาก

2. การตัดสินใจ ในด้านสิ่งนำไม่มีกิจกรรมชุมชนใดผ่านเกณฑ์สมบูรณ์ ด้านการปฏิบัติ กิจกรรมชุมชนที่ผ่านเกณฑ์สมบูรณ์คือ กิจกรรมชุมชนวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านผลที่ตามมา กิจกรรมชุมชนที่ผ่านเกณฑ์สมบูรณ์คือ กิจกรรมชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่นและนาฏศิลป์ ส่วนการตัดสินใจคุณค่าของโครงการ โครงการที่ประสบความสำเร็จ เป็นโครงการที่ดี และมีคุณค่าคือ โครงการกิจกรรมชุมชนวัฒนธรรมท้องถิ่น และนาฏศิลป์

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนา และการประเมินโครงการดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยมีความสนใจการประเมินโครงการ ในรูปแบบจำลองค่าน้ำหนักของสเตค(Stake's Countenance Model) มากที่สุด เนื่องจากเห็นว่า เป็นการประเมินที่ใช้เกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน จากโครงการที่ประสบความสำเร็จแล้วและเกณฑ์จาก ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินผลการศึกษาของโรงเรียนโดยตรง ทำให้สามารถประเมินได้ ครบคลุมทุกด้าน จึงนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนของ โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรีในครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนในโครงการ และผู้ปกครองนักเรียนในโครงการ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยฝ่ายบริการ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าโครงการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 2 คือ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 คือ นักเรียนในโครงการ จำนวน 415 คน

กลุ่มที่ 4 คือ ผู้ปกครองนักเรียนในโครงการ จำนวน 415 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนประถมศึกษาชั้นต้น และผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นต้น แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยฝ่ายบริการ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าโครงการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 2 คือ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 คือ นักเรียนประถมศึกษาชั้นต้น จำนวน 236 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

กลุ่มที่ 4 คือ ผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นต้น จำนวน 236 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเองไว้ จำนวน 4 ฉบับ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และคำถามแบบปลายเปิด (Open ended) ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยฝ่ายบริการ หัวหน้าโครงการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและ

วัฒนธรรม ประเมินในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

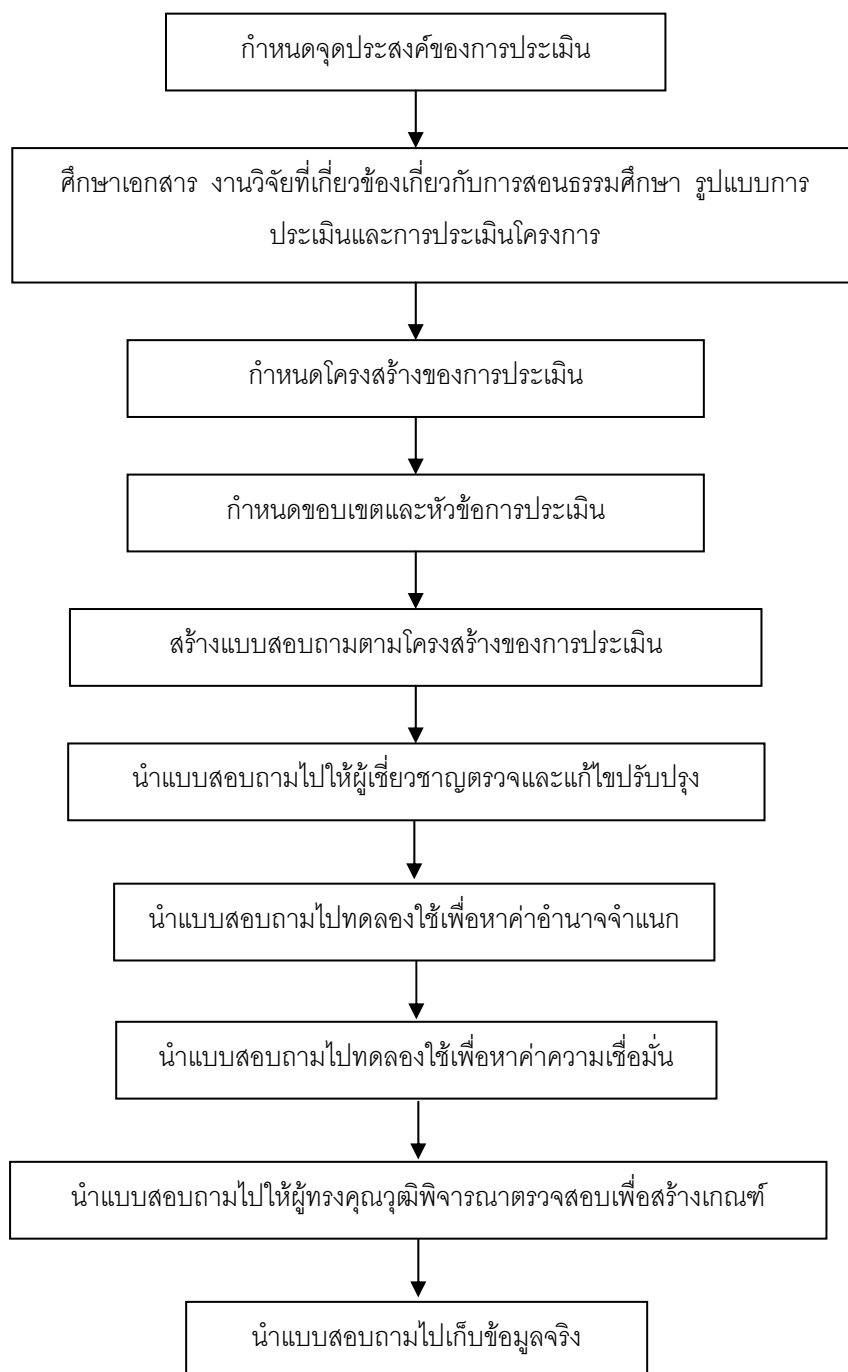
ฉบับที่ 2 แบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ประเมินในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ประเมินในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ประเมินในด้านผลที่ตามมา

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

4.1 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือสำหรับการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นเองจำนวน 4 ฉบับ แต่ละฉบับมีขั้นตอนในการสร้างดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 กำหนดจุดประสงค์ของการประเมิน

เพื่อประเมินผลความสัมพันธ์ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการ โดยแยกพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ

-ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังของโครงการ

-ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการ

เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงใน ด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการ

เพื่อประเมินการตัดสินใจในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอนธรรมชาติศึกษาในโรงเรียน เมื่อเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ

4.1.2 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการสอนธรรมชาติศึกษา รูปแบบการประเมิน และการประเมินโครงการ

4.1.3 กำหนดโครงสร้างของการประเมิน โดยแสดงสิ่งที่จะศึกษา แหล่งข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้จำแนกตามโครงสร้างของแบบจำลองเคาน์ตีแนนซ์ของสเตค

(Stake' Countenance Model)

4.1.4 กำหนดขอบเขตและหัวข้อการประเมิน โดยกำหนดมิติที่ประเมิน ข้อคำถาม และผู้ให้ข้อมูล ตามความเหมาะสม ดังตาราง 1

ตาราง 1 โครงสร้างด้านที่ประเมิน สิ่งที่ประเมิน เครื่องมือ กลุ่มตัวอย่าง เกณฑ์มาตรฐาน และการตัดสิน

ด้านที่ประเมิน	สิ่งที่ประเมิน	เครื่องมือ	กลุ่ม ตัวอย่าง	เกณฑ์มาตรฐาน	การตัดสิน
1.ด้านสิ่งนำ	1. วัตถุประสงค์ของโครงการ 2. บุคลากรวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ ดำเนินโครงการ 3. ความสนใจและความต้องการ ของนักเรียน	แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีข้อคำถามเช่น 1.ความเข้าใจวัตถุประสงค์ของ โครงการ 2.ความเหมาะสมระหว่างจำนวน อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการกับจำนวน นักเรียนในโครงการต่อหนึ่งห้องเรียน 3.ความเหมาะสมของสถานที่ดำเนิน โครงการ 4.ความเหมาะสมของสื่อการเรียนการ สอนในการดำเนินโครงการ ฯลฯ	1.กลุ่มผู้บริหาร 2.อาจารย์ที่ปรึกษา โครงการ 3.นักเรียนใน โครงการ	สิ่งนำที่โครงการควรมี ใช้ เกณฑ์สัมบูรณ์จาก แบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่าซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ได้ จากผู้ทรงคุณวุฒิ	พิจารณาคะแนนจาก แบบสอบถามเปรียบเทียบกับ เกณฑ์สัมบูรณ์ได้จาก ผู้ทรงคุณวุฒิ
2.ด้านการปฏิบัติ	1.กระบวนการดำเนินโครงการ	แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีข้อคำถามเช่น 1.ความพร้อมในเรื่องบุคลากร สื่อการ เรียนการสอน และสถานที่ 2.ขั้นตอนในการเรียนการสอนน่าสนใจ 3.ความเหมาะสมของเวลาที่จัดการ เรียนการสอน	1.กลุ่มผู้บริหาร 2.อาจารย์ที่ปรึกษา โครงการ 3.นักเรียนใน โครงการ	ลักษณะของการเรียนการสอน ที่ควรทำ ใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ จากแบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่าซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ได้ จากผู้ทรงคุณวุฒิ	พิจารณาคะแนนจาก แบบสอบถามเปรียบเทียบกับ เกณฑ์สัมบูรณ์ได้จาก ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตาราง 1 (ต่อ)

ด้านที่ประเมิน	สิ่งที่ประเมิน	เครื่องมือ	กลุ่มตัวอย่าง	เกณฑ์มาตรฐาน	การตัดสิน
3.ด้านผลที่ตามมา	1.ผลตามวัตถุประสงค์ของ โครงการ 2.ผลในด้านจิตพิสัย	แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีข้อคำถามเช่น 1.นักเรียนเป็นพุทธศาสนิกชนที่แท้จริง 2.เรียนรู้คุณธรรมในการดำเนินชีวิต 3.มีกิริยามารยาทที่ดี 4.นำคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนามาปฏิบัติ	1.กลุ่มผู้บริหาร 2.อาจารย์ที่ปรึกษา โครงการ 3.นักเรียนใน โครงการ 4.ผู้ปกครอง นักเรียน ใน โครงการ	ประสิทธิภาพของผลที่ ดำเนินงานใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ จากแบบสอบถามมาตรา ส่วนประมาณค่าซึ่งเป็น เกณฑ์ที่ได้จากผู้ทรง คุณวุฒิ	พิจารณาคะแนนจาก แบบสอบถามเปรียบเทียบกับ เกณฑ์สัมบูรณ์ได้จาก ผู้ทรงคุณวุฒิ

4.1.5 สร้างแบบสอบถามตามโครงสร้างของการประเมิน เกณฑ์ที่ใช้ประเมินที่กำหนดไว้แล้วมาขยายรายละเอียดของข้อคำถามตาม มิติที่ประเมิน สิ่งที่ประเมิน และผู้ให้ข้อมูล

4.1.6 นำแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบภาษาสำนวนของข้อคำถาม และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้วคัดเลือกเอาเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 พบว่าแบบสอบถามผู้บริหารมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 มี 46 ข้อ แบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 มี 80 ข้อ แบบสอบถามนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรีมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 มี 80 ข้อ และแบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 มี 46 ข้อ

4.1.7 นำแบบสอบถามแบบสอบถามฉบับที่ 3 และแบบสอบถามฉบับที่ 4 ไปทดลองใช้กับนักเรียนประถมศึกษาชั้นโทจำนวน 97 คน และผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นโทจำนวน 97 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ พบว่าแบบสอบถามฉบับที่ 3 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ 0.23 - 0.65 ได้ 75 ข้อ และแบบสอบถามฉบับที่ 4 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.37 - 0.70 ได้ 40 ข้อ

4.1.8 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนประถมศึกษาชั้นเอกและนักเรียนที่จบประถมศึกษาชั้นเอกแล้ว จำนวน 100 คน ผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นเอกและผู้ปกครองนักเรียนที่จบประถมศึกษาชั้นเอกแล้ว จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าความสอดคล้องภายใน แบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) พบว่าแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนประถมศึกษาชั้นเอกและนักเรียนที่จบประถมศึกษาชั้นเอกแล้ว ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.85 และ 0.89 ตามลำดับ

4.1.9 นำแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 ท่าน พิจารณา ตรวจสอบ สร้างเกณฑ์สัมบูรณ์ไว้ประเมิน ทั้งด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ ด้านผลที่ตามมา และความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ ดังตาราง 2

ตาราง 2 เกณฑ์สัมบูรณ์ของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย

ด้านที่ประเมิน	จำนวน ผู้ทรงคุณวุฒิ	เกณฑ์สัมบูรณ์ (ร้อยละ)	ช่วงเกณฑ์สัมบูรณ์ (ร้อยละ)	ระดับ
ด้านสิ่งนำ	6	75	72 – 78	มาก
ด้านการปฏิบัติ	6	75	72 – 78	มาก
ด้านผลที่ตามมา	6	70.83	67.83 – 73.83	ปานกลางถึงมาก
ความสัมพันธ์เชิง ประจักษ์	6	71.66	68.66 – 74.66	ปานกลางถึงมาก

4.1.10 นำแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับ ไปเก็บข้อมูลจริง

4.2 ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามแต่ละฉบับแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale)

5 ระดับ

ด้านสิ่งนำ (Antecedents)

- วัตถุประสงค์ของโครงการ
- บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ดำเนินโครงการ
- ความสนใจและความต้องการของนักเรียน

ด้านการปฏิบัติ (Transactions)

- กระบวนการดำเนินโครงการ

ด้านผลที่ตามมา(Outcomes)

- ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ
 - ด้านสติปัญญา (Cognitive Domain)
 - ด้านความรู้สึกทางอารมณ์ (Affective Domain)
 - ด้านทักษะทางกาย (Psychomotor Domain)
- ความก้าวหน้าของนักเรียนในด้านจิตพิสัย ซึ่งเป็นการวัดทางด้านจิตใจ ประกอบด้วยค่านิยม และจริยธรรม

มาตราประมาณค่า (Rating Scale) แต่ละระดับในแบบสอบถามมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง ตามความเห็นของท่านในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง ตามความเห็นของท่านในระดับมาก
- 3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง ตามความเห็นของท่านในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง ตามความเห็นของท่านในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง ตามความเห็นของท่านในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open ended)เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และความคิดเห็น

ทั่วไป

ตัวอย่างแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับ เป็นดังนี้

ฉบับที่ 1 ตัวอย่างแบบสอบถามผู้บริหาร

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าข้อความ

1. เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย

2. ประสบการณ์สอน

☐ ต่ำกว่า 5 ปี

☐ 5 ปีขึ้นไป

3. อายุ

☐ 20-30 ปี

☐ 31-40 ปี

☐ 41-50 ปี

☐ 51-60 ปี

☐ 61 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือของแต่ละข้อความเพื่อแสดงถึงระดับความ

คาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ซึ่งแต่ละช่อง มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมาก

3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อยที่สุด

ความคาดหวัง คือสิ่งที่ท่านคาดว่าจะเกิดขึ้นจริงตามแผนงานที่กำหนดไว้ในโครงการการสอน
 ธรรมชาติศึกษาในโรงเรียน

สิ่งที่เกิดขึ้นจริง คือสภาพการณ์หรือสิ่งที่ทำไปตามแผนของโครงการการสอนธรรมชาติศึกษาใน
 โรงเรียนตามสภาพความเป็นจริง

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น									
		ความ คาดหวัง					สิ่งที่เกิดขึ้น จริง				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.	สื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพ	/							/		

จากตัวอย่างหมายความว่า ท่าน**คาดหวัง**ว่าสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนของ

โครงการการสอนธรรมชาติศึกษาควรมีคุณภาพ**ดีมากที่สุด** แต่**สิ่งที่เกิดขึ้นจริง**พบว่าสื่อการเรียน

การสอนมีคุณภาพในระดับ**ปานกลาง**

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อมูลทั่วไป

ข้อดีของโครงการ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา / ข้อบกพร่องของโครงการ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐

หญิง

☐

ชาย

2. ประสบการณ์สอน

☐

น้อยกว่า 5 ปี

☐

5 ปี – 10 ปี

☐

มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3. อายุ

☐

น้อยกว่า 30 ปี

☐

31-40 ปี

☐

41-50 ปี

☐

51-61 ปี

☐

มากกว่า 60 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือของแต่ละข้อความเพื่อแสดงถึงระดับความ

คาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ซึ่งแต่ละช่อง มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมาก

3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อยที่สุด

ความคาดหวัง คือสิ่งที่ท่านคาดว่าจะเกิดขึ้นจริงตามแผนงานที่กำหนดไว้ในโครงการการสอน
 ธรรมศึกษาในโรงเรียน

สิ่งที่เกิดขึ้นจริง คือสภาพการณ์หรือสิ่งที่ทำไปตามแผนของโครงการการสอนธรรมศึกษาใน
 โรงเรียนตามสภาพความเป็นจริง

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น									
		ความ คาดหวัง					สิ่งที่เกิดขึ้น จริง				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.	สื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพ	/							/		

จากตัวอย่างหมายความว่า ท่าน**คาดหวัง**ว่าสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนของ

โครงการการสอนธรรมศึกษาควรมีคุณภาพ**ดีมากที่สุด** แต่**สิ่งที่เกิดขึ้นจริง**พบว่าสื่อการเรียน

การสอนมีคุณภาพในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อมูลทั่วไป

ข้อดีของโครงการ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา / ข้อบกพร่องของโครงการ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย

2. ระดับชั้นศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือของแต่ละข้อความเพื่อแสดงถึงระดับความ

คาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ซึ่งแต่ละช่อง มีความหมายดังนี้

6 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมาก

3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อยที่สุด

ความคาดหวัง คือสิ่งที่ท่านคาดว่าจะเกิดขึ้นจริงตามแผนงานที่กำหนดไว้ในโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

สิ่งที่เกิดขึ้นจริง คือสภาพการณ์หรือสิ่งที่ทำไปตามแผนของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนตามสภาพความเป็นจริง

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น									
		ความ คาดหวัง					สิ่งที่เกิดขึ้น จริง				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.	สื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพ	/							/		

จากตัวอย่างหมายความว่า ท่าน**คาดหวัง**ว่าสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนของ

โครงการการสอนธรรมศึกษาควรมีคุณภาพ**ดีมากที่สุด** แต่**สิ่งที่เกิดขึ้นจริง**พบว่าสื่อการเรียน

การสอนมีคุณภาพใน**ระดับปานกลาง**

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อมูลทั่วไป

ข้อดีของโครงการ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา / ข้อบกพร่องของโครงการ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าข้อความ

1. เพศ

☐

หญิง

☐

ชาย

2. ความสัมพันธ์กับนักเรียน

☐

บิดา

☐

มารดา

☐

อื่นๆโปรดระบุ.....

3. อาชีพ

☐

รับราชการ

☐

เกษตรกร

☐

รับจ้าง

☐

ค้าขาย

☐

อื่นๆโปรดระบุ.....

4. อายุ

☐

น้อยกว่า 30 ปี

☐

31-40 ปี

☐

41-50 ปี

☐

51-62 ปี

☐

มากกว่า 60 ปีขึ้นไป

5. วุฒิการศึกษา

☐

ต่ำกว่ามัธยมศึกษา

☐

ชั้นมัธยมศึกษา

☐

อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

☐

ปริญญาตรี

☐

สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือของแต่ละข้อความเพื่อแสดงถึงระดับความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ซึ่งแต่ละช่อง มีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมาก
- 3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อยที่สุด

ความคาดหวัง คือสิ่งที่ท่านคาดว่าจะเกิดขึ้นจริงตามแผนงานที่กำหนดไว้ในโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

สิ่งที่เกิดขึ้นจริง คือสภาพการณ์หรือสิ่งที่ทำไปตามแผนของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนตามสภาพความเป็นจริง

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น									
		ความคาดหวัง					สิ่งที่เกิดขึ้นจริง				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.	สื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพ	/							/		

จากตัวอย่างหมายความว่า ท่าน**คาดหวัง**ว่าสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนของ

โครงการการสอนธรรมชาติศึกษาควรมีคุณภาพ**ดีมากที่สุด** แต่**สิ่งที่เกิดขึ้นจริง**พบว่าสื่อการเรียน

การสอนมีคุณภาพในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อมูลทั่วไป

ข้อดีของโครงการ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา / ข้อบกพร่องของโครงการ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนในโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน โรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎีวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยดำเนินการต่อไปนี้

5.1 ทำหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎีวิทยาลัย แจ้งวัตถุประสงค์ กำหนดวัน เวลา เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

5.2 แบบสอบถามสำหรับ กลุ่มบริหาร ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปส่งด้วยตนเอง

5.3 แบบสอบถามสำหรับ นักเรียน และอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากนักเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ให้ตอบแบบสอบถามในคาบธรรมศึกษา

5.4 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้ฝากนักเรียนนำส่งผู้ปกครองและให้นำกลับมาส่งภายในวันต่อมา

6. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ให้ความหมายของระดับคะแนนดังนี้

- 1 – 1.49 (ร้อยละ 1 – 29) หมายถึง คาดหวังน้อยที่สุด หรือ เกิดขึ้นจริงน้อยที่สุด
- 1.50 – 2.49 (ร้อยละ 30 – 49) หมายถึง คาดหวังน้อย หรือ เกิดขึ้นจริงน้อย
- 2.50 – 3.49 (ร้อยละ 50 – 69) หมายถึง คาดหวังปานกลาง หรือ เกิดขึ้นจริงปานกลาง
- 3.50 – 4.49 (ร้อยละ 70 – 89) หมายถึง คาดหวังมาก หรือ เกิดขึ้นจริงมาก
- 4.50 – 5.00 (ร้อยละ 90 – 100) หมายถึง คาดหวังมากที่สุด หรือ เกิดขึ้นจริงมากที่สุด

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินโครงการ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แบบจำลองเคาน์เทนซ์ของสเตค (Stake's Countenance Model) ในการประเมินผล 2 รูปแบบ คือ

6.1 ภาคบรรยาย

ภาคบรรยายได้วิเคราะห์และประเมินโครงการ โดยแยกเป็น 4 ตอน ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 แผนภูมิแสดงการวิเคราะห์และการประเมินผลในภาคบรรยาย

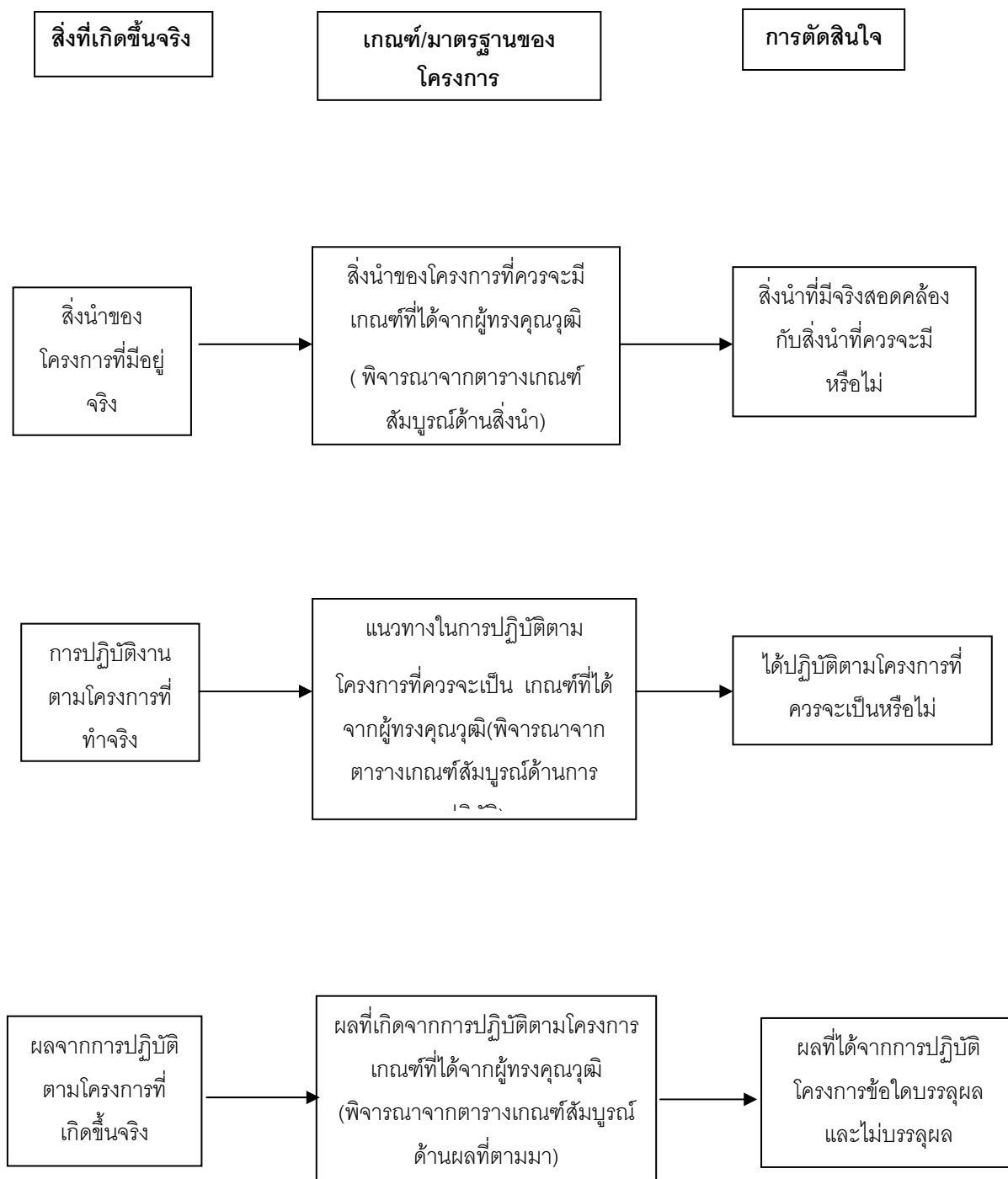
6.1.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการที่คาดหวัง กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการในด้านด้านสิ่งนำ การปฏิบัติ และผลที่ตามมา โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามของของ ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรีและผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี

6.1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังของโครงการระหว่างด้านสิ่งนำ การปฏิบัติ และผลที่ตามมา โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรีและผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี

6.1.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการในด้านด้านสิ่งนำ การปฏิบัติ และผลที่ตามมา โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรีและผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี

6.2 ภาคการตัดสินใจ และตัดสินใจคุณค่าของโครงการ

การประเมินเพื่อการตัดสินใจ และตัดสินใจคุณค่าของโครงการ ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามของ ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรีและผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งโครงการเสนอผลการประเมินเพื่อตัดสินใจและประเมินคุณค่าของโครงการใน 4 ด้าน ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 แผนภูมิแสดงการวิเคราะห์และการประเมินค่าในภาคการตัดสินใจ

6.2.1 สิ่งนำในการดำเนินโครงการ ประเมินเพื่อตัดสินใจในด้านสิ่งนำที่มีอยู่จริงกับมาตรฐานของสิ่งนำที่ควรจะมี

6.2.2 การปฏิบัติโครงการ ประเมินเพื่อตัดสินใจในด้านการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงของโครงการกับมาตรฐานที่ควรจะเป็น ทั้งกระบวนการดำเนินกิจกรรม การวัดและการประเมินผล

6.2.3 ผลที่ตามมาของโครงการประเมินเพื่อตัดสินใจ ผลที่ตามมาที่เกิดขึ้นจริงกับตัวนักเรียนเมื่อได้เข้าโครงการกับมาตรฐานที่ควรจะเป็นในด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

6.1.4 สรุปความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ ระหว่างด้านสิ่งนำที่มีอยู่จริง ด้านการปฏิบัติที่ดำเนินการจริง และด้านผลที่ตามมาที่เกิดขึ้นจริง ประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าของโครงการ ใช้ข้อมูลที่ได้จากจากแบบสอบถามของผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมชาติศึกษาชั้นตรีและผู้ปกครองนักเรียนธรรมชาติศึกษาชั้นตรี ตัดสินคุณค่าว่าเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เป็นโครงการที่ดี และมีคุณค่าตามเกณฑ์สัมบูรณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

7.1.1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)

7.1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

7.2 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ

7.2.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence) (ลิ้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ . 2538 : 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

7.2.2 วิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item-Total Correlation) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบสอบถาม จากสูตรของ Pearson Product Moment Correlation Coefficient (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ . 2543 : 302-304)

$$r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r	แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ
$\sum X$	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนทั้งฉบับ
$\sum Y$	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนรายข้อ
$\sum X^2$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของคะแนนทั้งฉบับยกกำลังสอง
$\sum Y^2$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของคะแนนรายข้อยกกำลังสอง
$\sum XY$	แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ
N	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

7.2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้ค่าความสอดคล้องภายในแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ,2543: 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
$\sum s_i^2$	แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
s_t^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

7.3 สถิติที่ใช้หาความสอดคล้อง

7.3.1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ด้านความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงจากแบบสอบถาม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และตัวย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์และตัวย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย
k	แทน	จำนวนข้อในแบบสอบถาม
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
X_1	แทน	กลุ่มผู้บริหาร
X_2	แทน	อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ
X_3	แทน	นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี
X_4	แทน	ผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี
X_{11}	แทน	ด้านสิ่งนำที่ได้จากกลุ่มผู้บริหาร
X_{12}	แทน	ด้านปฏิบัติที่ได้จากกลุ่มผู้บริหาร
X_{13}	แทน	ด้านผลที่ตามมาที่ได้จากกลุ่มผู้บริหาร
X_{21}	แทน	ด้านสิ่งนำที่ได้จากอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ
X_{22}	แทน	ด้านปฏิบัติที่ได้จากอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ
X_{23}	แทน	ด้านผลที่ตามมาที่ได้จากอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ
X_{31}	แทน	ด้านสิ่งนำที่ได้จากนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี
X_{32}	แทน	ด้านปฏิบัติที่ได้จากนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี
X_{33}	แทน	ด้านผลที่ตามมาที่ได้จากนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี
X_{41}	แทน	ด้านผลที่ตามมาที่ได้จากผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
2. ความสัมพันธ์ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอน
 ธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย นำเสนอความสัมพันธ์เป็น 2 กรณี คือ
 - 2.1 ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังจากโครงการ
 - 2.2 ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการ
3. ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และ
 ด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย
4. การตัดสินใจในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอน
 ธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับ ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำแบบสอบถาม
 ทุกฉบับมาหาค่าสถิติพื้นฐาน จากข้อมูลด้านความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แยกเป็นรายด้าน
 ปรากฏผลดังตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มผู้บริหาร (N=8)		
1. เพศ		
หญิง	1	12.50
ชาย	7	87.50
2. ประสบการณ์การสอน		
น้อยกว่า 5 ปี	3	37.50
5 ปี – 10 ปี	1	12.50
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4	50.00
3. อายุ		
น้อยกว่า 40 ปี	1	12.50
41 – 50 ปี	5	62.50
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	2	25.00
อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ (N = 5)		
1. เพศ		
หญิง	-	0
ชาย	5	100
2. ประสบการณ์การบริหาร		
น้อยกว่า 5 ปี	1	20.00
5 ปี – 10 ปี	1	20.00
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	3	60.00
3. อายุ		
น้อยกว่า 40 ปี	2	40.00
40 – 60 ปี	1	20.00
มากกว่า 60 ปี	2	40.00
นักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี (N = 236)		
1. เพศ		
หญิง	77	32.63
ชาย	159	67.37
2. ระดับชั้นศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	178	75.42
มัธยมศึกษาตอนปลาย	58	24.58

ตาราง 3 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี (N = 236)		
1. เพศ		
หญิง	124	52.54
ชาย	112	47.46
2. ความสัมพันธ์กับนักเรียน		
บิดา	89	37.71
มารดา	111	47.03
อื่นๆ (ตา,ลุง,ป้า)	36	15.25
3. อาชีพ		
รับราชการ	13	5.51
เกษตรกร	59	25.00
รับจ้าง	110	46.61
ค้าขาย	44	18.64
อื่นๆ (ชาวประมง , แม่บ้าน)	10	4.24
4. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	8	3.39
31 – 40 ปี	107	45.34
41 – 50 ปี	89	37.71
51 – 60 ปี	23	9.75
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	9	3.81
5. วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	158	66.94
ชั้นมัธยมศึกษา	59	25.00
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	6	2.54
ปริญญาตรี	10	4.24
สูงกว่าปริญญาตรี	3	1.27

จากตาราง 3 แสดงถึง ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 8 คน โดยส่วนใหญ่เป็นชาย(ร้อยละ 87.50) ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการบริหารมากกว่า 10 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 50.00) อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 41-50 ปี (ร้อยละ 62.50) สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 5 คน เป็นชายทั้งหมด มีประสบการณ์การสอนโดยส่วนใหญ่มากกว่า 10 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 60.00) อายุโดยส่วนใหญ่น้อยกว่า 40 ปี (ร้อยละ 40.00) และมากกว่า 60 ปี

(ร้อยละ 40.00) นักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี จำนวน 236 คน โดยส่วนใหญ่เป็นชาย
 (ร้อยละ 67.37) ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 75.42) นอกนั้นเป็น
 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 24.58) สำหรับผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี
 จำนวน 236 คน เป็นเพศชายร้อยละ 47.46 และหญิงร้อยละ 52.54 ซึ่งส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับนักเรียน
 เป็นมารดา (ร้อยละ 47.03) อาชีพของผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่รับจ้าง (ร้อยละ 46.61) อายุของผู้ปกครอง
 อยู่ระหว่าง 31-40 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 45.34) วุฒิการศึกษาของผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่ต่ำกว่ามัธยมศึกษา
 (ร้อยละ 66.94)

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงจากกลุ่มตัวอย่าง

คะแนนจากแบบวัด	ความคาดหวัง					สิ่งที่เกิดขึ้นจริง				
	N	k	$\bar{X}$	S	ระดับ	N	k	$\bar{X}$	S	ระดับ
ผู้บริหาร (X_1)										
X_{11}	8	8	4.18	0.41	มาก	8	8	3.34	0.37	ปานกลาง
X_{12}	8	7	4.19	0.55	มาก	8	7	3.08	0.38	ปานกลาง
X_{13}	8	32	4.25	0.59	มาก	8	32	2.95	0.73	ปานกลาง
อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ (X_2)										
X_{21}	5	10	4.00	0.72	มาก	5	10	3.42	0.60	ปานกลาง
X_{22}	5	10	3.42	0.66	ปานกลาง	5	10	3.26	0.77	ปานกลาง
X_{23}	5	55	4.48	0.45	มาก	5	55	3.76	0.95	มาก
นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี (X_3)										
X_{31}	236	9	3.79	0.71	มาก	236	9	3.30	0.60	ปานกลาง
X_{32}	236	10	3.77	0.67	มาก	236	10	3.16	0.72	ปานกลาง
X_{33}	236	56	3.78	0.58	มาก	236	56	3.32	0.45	ปานกลาง
ผู้ปกครองนักเรียน ธรรมศึกษาชั้นตรี (X_4)										
X_{41}	236	40	3.85	0.63	มาก	236	40	3.64	0.47	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ผู้บริหาร(X_1) มีคะแนนเฉลี่ยของความคาดหวังตั้งแต่ 4.18-4.25 และมีคะแนนเฉลี่ยของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงตั้งแต่ 2.95-3.34 แสดงให้เห็นว่าความคาดหวังของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงอยู่ในระดับปานกลาง

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ(X_2) มีคะแนนเฉลี่ยของความคาดหวังตั้งแต่ 3.42-4.48 และมีคะแนนเฉลี่ยของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ตั้งแต่ 3.26-3.76 แสดงให้เห็นว่า ความคาดหวังของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงอยู่ในระดับปานกลางถึงมากเช่นกัน

นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี(X_3) มีคะแนนเฉลี่ยของความคาดหวังตั้งแต่ 3.77-3.79 และมีคะแนนเฉลี่ยของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงตั้งแต่ 3.16-3.33 แสดงให้เห็นว่า ความคาดหวังของนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรีอยู่ในระดับมาก และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี (X_4) มีคะแนนเฉลี่ยของความคาดหวัง 3.88 และมีค่าเฉลี่ยของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง 3.64 แสดงให้เห็นว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรีอยู่ในระดับมาก และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ของโครงการ การสอนธรรมศึกษา เป็นดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังจากโครงการ

2.2 ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังและความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎีวิทยาลัย ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ใช้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี และผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี เสนอผลการวิเคราะห์ดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวัง และความสัมพันธ์เชิงประจักษ์
ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงจากโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎิ์วิทยาลัย

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	ความคาดหวัง			สิ่งที่เกิดขึ้นจริง		
		$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ
	กลุ่มผู้บริหาร						
	ด้านสิ่งนำ						
1	วัตถุประสงค์โครงการสอดคล้องกับเนื้อหา	4.25	0.70	มาก	3.25	0.70	ปานกลาง
2	สื่อการเรียนการสอนจัดให้ตรงตามความต้องการของโครงการ	4.12	0.35	มาก	3.37	0.51	ปานกลาง
3	สถานที่จัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	4.75	0.46	มากที่สุด	3.87	0.35	มาก
4	ความเหมาะสมของจำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการต่อจำนวนนักเรียน	4.12	0.64	มาก	3.25	0.46	ปานกลาง
5	นักเรียนมีความต้องการเรียนธรรมศึกษาในโรงเรียน	4.12	0.64	มาก	3.50	0.53	มาก
6	นักเรียนมีความสนใจเรียนธรรมศึกษาในโรงเรียน	3.87	0.64	มาก	3.12	0.64	ปานกลาง
7	โรงเรียนมีบรรยากาศที่น่าเรียนธรรมศึกษา	4.12	0.83	มาก	3.00	0.75	ปานกลาง
8	เนื้อหาวิชาธรรมศึกษาเหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน	4.12	0.35	มาก	3.37	0.51	ปานกลาง
รวม		4.18	0.41	มาก	3.34	0.37	ปานกลาง
	ด้านการปฏิบัติ						
9	เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่นักเรียน	4.12	0.64	มาก	3.25	0.46	ปานกลาง
10	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน	4.12	0.83	มาก	3.25	0.70	ปานกลาง
11	มีการอธิบายรายละเอียดลำดับการเรียนการสอนธรรมศึกษาให้นักเรียนทราบล่วงหน้าโดยอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ	4.37	0.51	มาก	3.12	0.83	ปานกลาง
12	การเรียนการสอนปฏิบัติตรงตามวัตถุประสงค์	4.25	0.70	มาก	3.37	0.51	ปานกลาง
13	การเรียนการสอนผู้เรียนสามารถลงมือปฏิบัติได้จริง	4.25	0.70	มาก	2.87	0.35	ปานกลาง
14	นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน	4.37	0.74	มาก	3.00	0.53	ปานกลาง
15	อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพานักเรียนไปชมสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา	3.87	0.83	มาก	2.75	0.88	ปานกลาง
รวม		4.19	0.55	มาก	3.08	0.38	ปานกลาง
	ด้านผลที่ตามมา						
16	ได้เรียนรู้คุณธรรมในการดำเนินชีวิต	4.62	0.51	มากที่สุด	2.87	0.83	ปานกลาง
17	มีความเข้าใจในศาสนามากขึ้น	4.37	0.51	มาก	3.25	0.70	ปานกลาง
18	วิชาธรรมศึกษาช่วยให้บุคคลสามารถแสวงหาความจริง	4.37	0.51	มาก	3.12	1.12	ปานกลาง
19	ใช้หลักอริยบทสี่ที่ว่า ศรัทธา บากบั่น มุ่งมั่น หมั่นตรวจสอบเป็นคุณธรรมที่ทำให้เกิดความสำเร็จ	4.50	0.53	มากที่สุด	2.87	0.99	ปานกลาง
20	พระธรรมคำสั่งสอนของพุทธศาสนามีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์	4.50	0.53	มากที่สุด	3.50	0.75	มาก
21	มีความพึงพอใจที่เรียนธรรมศึกษาในโรงเรียน	4.45	0.53	มากที่สุด	3.80	0.83	มาก
22	ควบคุมอารมณ์ตนเองได้	4.12	0.63	มาก	3.60	0.89	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	ความคาดหวัง			สิ่งที่เกิดขึ้นจริง		
		$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ
23	ลักษณะและจุดเด่นของวิชาธรรมศึกษาทำให้เกิดความซาบซึ้งในการนับถือพุทธศาสนา	4.12	0.83	มาก	2.75	0.70	ปานกลาง
24	รู้สึกซาบซึ้งใจต่อผู้มีพระคุณ	4.37	0.74	มาก	2.62	0.74	ปานกลาง
25	การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ร่าเริง แจ่มใส	4.37	0.74	มาก	3.25	0.70	ปานกลาง
26	มีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น	4.25	0.70	มาก	2.62	0.91	ปานกลาง
27	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาด้านสังคมได้	4.37	0.74	มาก	3.12	1.12	ปานกลาง
28	รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	4.00	0.75	มาก	2.87	0.99	ปานกลาง
29	พูดด้วยวาจาที่ไพเราะ	4.25	0.88	มาก	2.75	0.88	ปานกลาง
30	มีกิริยา มารยาทที่ดี มีสัมมาคารวะ	4.12	0.83	มาก	2.75	0.88	ปานกลาง
31	ร่วมพัฒนาโรงเรียนให้สะอาดด้วยความสมัครใจ	4.12	0.83	มาก	2.50	0.75	ปานกลาง
32	สามารถปฏิบัติศาสนพิธีได้	4.25	1.03	มาก	2.87	0.99	ปานกลาง
33	นำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	4.37	0.74	มาก	3.00	0.92	ปานกลาง
34	อาสาช่วยทำงานอย่างเต็มความสามารถ	4.37	0.74	มาก	2.75	1.03	ปานกลาง
35	มีความรับผิดชอบ	4.12	0.83	มาก	3.12	0.99	ปานกลาง
36	มีความกระตือรือร้น	3.87	0.99	มาก	2.87	0.83	ปานกลาง
37	มีความกล้าแสดงออกในสิ่งที่ดี	3.87	0.83	มาก	3.00	0.92	ปานกลาง
38	มีระเบียบวินัย	4.00	0.75	มาก	2.87	0.83	ปานกลาง
39	รักษาศีลห้า	4.25	0.70	มาก	2.87	1.12	ปานกลาง
40	สนใจฟังการบรรยายธรรม	4.12	0.83	มาก	2.87	0.64	ปานกลาง
41	มีความอ่อนน้อมถ่อมตน	4.37	0.74	มาก	3.00	0.92	ปานกลาง
42	รู้จักรักษามรดกทางศาสนา	4.12	0.64	มาก	3.00	0.92	ปานกลาง
43	มีความรักและหวงแหนพระพุทธศาสนา	4.37	0.51	มาก	3.12	0.99	ปานกลาง
44	มีคุณธรรมประจำใจ	4.00	0.53	มาก	3.00	0.75	ปานกลาง
45	มีความเมตตากรุณา	4.12	0.64	มาก	2.87	0.99	ปานกลาง
46	มีความกตัญญูทดแทน	4.50	0.53	มากที่สุด	3.25	1.03	ปานกลาง
47	มีความเกรงใจ	4.37	0.51	มาก	3.00	1.06	ปานกลาง
รวม		4.25	0.59	มาก	2.95	0.73	ปานกลาง
อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ							
1	ด้านสิ่งนำ เนื้อหาวิชาธรรมศึกษามีความเหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน	4.20	0.83	มาก	4.00	1.00	มาก
2	วัตถุประสงค์โครงการสอดคล้องกับเนื้อหา	4.20	0.83	มาก	3.80	1.09	มาก
3	นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน	4.20	0.83	มาก	3.80	0.83	มาก
4	สื่อการเรียนการสอนมีจำนวนเพียงพอ	3.40	1.14	ปานกลาง	3.60	1.14	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	ความคาดหวัง			สิ่งที่เกิดขึ้นจริง		
		$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ
5	สื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพ	3.40	1.14	ปานกลาง	3.80	1.30	มาก
6	จัดสื่อการเรียนการสอนให้ตรงตามความต้องการของโครงการ	3.80	0.83	มาก	3.40	1.51	ปานกลาง
7	สถานที่จัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	4.80	0.44	มากที่สุด	3.00	1.00	ปานกลาง
8	จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการมีความเหมาะสมต่อจำนวนนักเรียน	4.00	0.70	มาก	4.00	1.00	มาก
9	โรงเรียนมีบรรยากาศที่น่าเรียนธรรมชาติศึกษา	4.40	0.89	มาก	3.60	0.89	มาก
10	นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าเรียนธรรมชาติศึกษา	3.60	1.14	มาก	4.00	1.00	มาก
รวม		4.00	0.72	มาก	4.00	1.00	มาก
ด้านการปฏิบัติ							
11	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย	3.60	0.89	มาก	3.80	0.83	มาก
12	เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่นักเรียน	2.80	1.30	ปานกลาง	3.60	1.34	มาก
13	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน	3.20	0.83	ปานกลาง	3.80	1.09	มาก
14	มีการอธิบายรายละเอียดลำดับการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาให้นักเรียนทราบล่วงหน้าโดยอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ	3.60	0.89	มาก	3.40	1.14	ปานกลาง
15	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนธรรมชาติศึกษาที่น่าสนใจ	3.60	1.14	มาก	3.40	1.14	ปานกลาง
16	การเรียนการสอนปฏิบัติตรงตามวัตถุประสงค์	4.20	0.83	มาก	4.00	1.00	มาก
17	การเรียนการสอนผู้เรียนสามารถลงมือปฏิบัติได้จริง	3.60	1.14	มาก	3.80	0.83	มาก
18	เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน	3.40	1.14	ปานกลาง	3.80	1.30	มาก
19	อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพานักเรียนไปชมสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา	3.00	1.58	ปานกลาง	3.60	1.14	มาก
20	มีการใช้คำบาลีสันสกฤตในการเรียนการสอน	3.20	0.83	ปานกลาง	3.80	1.30	มาก
รวม		3.42	0.66	ปานกลาง	4.20	1.09	มาก
ด้านผลที่ตามมา							
21	ได้เรียนรู้คุณธรรมในการดำเนินชีวิต	4.20	0.83	มาก	4.00	1.00	มาก
22	มีความเข้าใจในศาสนามากขึ้น	4.00	0.70	มาก	4.20	1.09	มาก
23	สามารถบอกความสำคัญของศาสนาได้	3.60	0.89	มาก	4.00	1.00	มาก
24	เนื้อหาวิชาธรรมศึกษาทำให้เข้าใจความเป็นมาของพุทธศาสนามากขึ้น	3.80	0.83	มาก	3.80	1.09	มาก
25	วิชาธรรมศึกษาช่วยให้บุคคลสามารถแสวงหาความจริง	3.80	0.83	มาก	3.80	0.83	มาก
26	อธิบายความจำเป็นของศาสนาได้	4.20	0.44	มาก	3.60	1.14	มาก
27	ใช้หลักอริยบทที่ว่า ศรัทธา บากัน มุ่งมั่น หมั่นตรวจสอบเป็นคุณธรรมที่ทำให้เกิดความสำเร็จ	4.00	0.70	มาก	3.80	1.30	มาก
28	พระธรรมคำสอนของพุทธศาสนามีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์ในด้านการศึกษา	4.60	0.89	มากที่สุด	3.40	1.51	ปานกลาง
29	มีความพึงพอใจที่เรียนธรรมศึกษาในโรงเรียน	4.00	0.70	มาก	3.00	1.00	ปานกลาง
30	รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง	3.80	1.09	มาก	4.00	1.00	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	ความคาดหวัง			สิ่งที่เกิดขึ้นจริง		
		$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ
31	ลักษณะและจุดเด่นของวิชาธรรมศึกษาทำให้เกิดความซาบซึ้งศรัทธาในการนับถือศาสนาพุทธมากขึ้น	4.40	0.54	มาก	3.60	0.89	มาก
32	รู้สึกซาบซึ้งใจต่อผู้มีพระคุณ	4.60	0.54	มากที่สุด	4.00	1.00	มาก
33	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาช่วยให้จิตใจสงบได้	5.00	0	มากที่สุด	4.00	1.00	มาก
34	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาช่วยแก้ไขความวุ่นวายที่เกิดขึ้นได้	4.80	0.44	มากที่สุด	3.80	0.83	มาก
35	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นประโยชน์แก่ผู้นำไปปฏิบัติ	4.80	0.44	มากที่สุด	3.60	1.34	มาก
36	คำสอนของศาสนาพุทธเหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน	4.80	0.44	มากที่สุด	3.80	1.09	มาก
37	คำสอนของศาสนาพุทธทำให้คนมีความกระตือรือร้น	4.60	0.54	มากที่สุด	3.40	1.14	ปานกลาง
38	คำสอนของศาสนาพุทธทำให้คนมีความรับผิดชอบ	4.60	0.54	มากที่สุด	3.40	1.14	ปานกลาง
39	ผู้ที่ยึดหลักคำสอนในศาสนาพุทธเป็นผู้มีจิตใจดี	5.00	0	มากที่สุด	4.00	1.00	มาก
40	การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันทำให้ร่าเริงแจ่มใส	4.80	0.44	มากที่สุด	3.80	0.83	มาก
41	มีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น	4.60	0.54	มากที่สุด	3.80	1.30	มาก
42	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาด้านการเมืองได้	4.80	0.44	มากที่สุด	3.60	1.14	มาก
43	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจได้	4.60	0.54	มากที่สุด	3.80	1.30	มาก
44	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาด้านสังคมได้	4.80	0.44	มากที่สุด	4.20	1.09	มาก
45	รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นตามควรแก่กาลเทศะ	4.80	0.44	มากที่สุด	4.00	1.00	มาก
46	มีกิริยา มารยาทดี มีสัมมาคารวะ	5.00	0	มากที่สุด	4.20	1.09	มาก
47	กล้าแสดงออกในสิ่งที่ดี	4.20	1.09	มาก	3.80	0.83	มาก
48	รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	4.20	0.83	มาก	3.60	0.89	มาก
49	ทำบุญเมื่อมีโอกาส	4.20	1.30	มาก	3.40	1.34	ปานกลาง
50	ไม่ดื่มน้ำเมาและไม่ข้องแวะอบายมุข	4.80	0.44	มากที่สุด	4.20	1.30	มาก
51	สนทนารวมกับคนใกล้ชิด	4.20	1.09	มาก	3.40	1.14	ปานกลาง
52	ร่วมพัฒนาโรงเรียนให้สะอาดด้วยความสมัครใจ	4.60	0.54	มากที่สุด	4.00	0.70	มาก
53	พูดด้วยวาจาที่ไพเราะ	4.80	0.44	มากที่สุด	3.20	1.09	ปานกลาง
54	อาสาช่วยทำงานอย่างเต็มความสามารถ	4.00	1.22	มาก	3.80	1.30	มาก
55	พูดให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนผิดหวัง	4.20	0.83	มาก	3.60	1.14	มาก
56	สามารถปฏิบัติศาสนพิธีได้	4.00	1.22	มาก	3.80	1.30	มาก
57	ได้นำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	4.40	0.54	มาก	3.60	1.34	มาก
58	มีความรับผิดชอบ	4.60	0.89	มากที่สุด	3.40	1.14	ปานกลาง
59	มีความกระตือรือร้น	4.40	0.89	มาก	3.60	0.89	มาก
60	เป็นคนมีระเบียบวินัย	4.60	0.54	มากที่สุด	4.00	1.00	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	ความคาดหวัง			สิ่งที่เกิดขึ้นจริง		
		$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ
61	เป็นคนตรงต่อเวลา	4.60	0.89	มากที่สุด	3.80	0.83	มาก
62	เป็นคนรักชาติศัลห้	4.60	0.54	มากที่สุด	3.60	1.14	มาก
63	ฟังการบรรยายธรรม	4.00	1.00	มาก	3.60	1.67	มาก
64	มีความอ่อนน้อมถ่อมตน	4.80	0.44	มากที่สุด	4.00	1.00	มาก
65	รู้จักรักษามรดกทางศาสนา	4.60	0.54	มากที่สุด	4.00	1.00	มาก
66	ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	4.80	0.44	มากที่สุด	3.80	1.09	มาก
67	มีความรักและห่วงหาพันพทุทศาสนา	5.00	0	มากที่สุด	4.40	0.54	มาก
68	มีคุณธรรมประจำใจ	4.80	0.44	มากที่สุด	3.80	1.30	มาก
69	มีความเมตตากรุณา	4.80	0.44	มากที่สุด	3.80	1.30	มาก
70	มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น	4.80	0.44	มากที่สุด	3.60	1.14	มาก
71	มีความกตัญญูกตเวที	4.80	0.44	มากที่สุด	4.40	0.89	มาก
72	สามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกและผิดได้เหมาะสมตามวัย	4.60	0.54	มากที่สุด	3.60	0.89	มาก
73	หลีกเลี่ยงการกระทำในสิ่งที่ไม่ดี	4.60	0.89	มากที่สุด	3.80	0.83	มาก
74	รู้จักระงับอารมณ์เวลาโกรธได้	4.20	1.30	มาก	3.80	1.30	มาก
75	เป็นคนที่มีความเกรงใจ	4.40	0.89	มาก	3.80	1.30	มาก
	รวม	4.48	0.45	มาก	3.76	0.95	มาก
	นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี						
	ด้านสิ่งนำ						
1	เนื้อหาวิชาธรรมศึกษามีความเหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน	3.94	0.87	มาก	3.28	0.76	ปานกลาง
2	สื่อการเรียนการสอนจำนวนเพียงพอ	3.84	1.06	มาก	3.34	1.00	ปานกลาง
3	สื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพ	3.97	1.07	มาก	3.29	1.02	ปานกลาง
4	สถานที่จัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	3.93	0.95	มาก	3.51	0.94	มาก
5	จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการมีความเหมาะสมต่อจำนวนนักเรียน	3.85	1.08	มาก	3.49	1.00	ปานกลาง
6	นักเรียนมีความต้องการเรียนธรรมศึกษาในโรงเรียน	3.58	1.11	มาก	3.36	1.13	ปานกลาง
7	นักเรียนมีความสนใจเรียนธรรมศึกษาในโรงเรียน	3.61	1.18	มาก	3.18	0.96	ปานกลาง
8	โรงเรียนมีบรรยากาศที่น่าเรียนธรรมศึกษา	3.74	1.12	มาก	3.19	1.03	ปานกลาง
9	นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าเรียนธรรมศึกษา	3.63	1.02	มาก	3.07	1.24	ปานกลาง
	รวม	3.79	0.71	มาก	3.30	0.60	ปานกลาง
	ด้านการปฏิบัติ						
10	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย	3.91	0.99	มาก	3.35	1.04	ปานกลาง
11	เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่นักเรียน	3.72	1.12	มาก	3.27	1.22	ปานกลาง
12	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน	3.60	1.04	มาก	3.17	1.09	ปานกลาง
13	มีการอธิบายรายละเอียดลำดับการเรียนการสอนธรรมศึกษาให้นักเรียนทราบล่วงหน้าโดยอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ	3.96	1.01	มาก	3.20	1.30	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	ความคาดหวัง			สิ่งที่เกิดขึ้นจริง		
		$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ
14	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนธรรมศึกษาที่น่าสนใจ	3.92	0.94	มาก	3.09	1.07	ปานกลาง
15	การเรียนการสอนปฏิบัติตรงตามวัตถุประสงค์	3.80	0.97	มาก	3.16	1.10	ปานกลาง
16	การเรียนการสอนผู้เรียนสามารถลงมือปฏิบัติได้จริง	3.88	1.02	มาก	3.09	1.08	ปานกลาง
17	เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การสอนอย่างเป็นขั้นตอน	3.63	1.08	มาก	3.28	1.12	ปานกลาง
18	อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพานักเรียนไปชมสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา	3.77	1.24	มาก	3.08	1.24	ปานกลาง
19	มีการใช้คำบาลีสันสกฤตในการเรียนการสอน	3.52	1.12	มาก	2.88	1.27	ปานกลาง
รวม		3.77	0.67	มาก	3.16	0.72	ปานกลาง
ด้านผลที่ตามมา				มาก			
20	ได้เรียนรู้คุณธรรมในการดำเนินชีวิต	3.97	0.94	มาก	3.35	1.11	ปานกลาง
21	มีความเข้าใจในศาสนามากขึ้น	3.88	1.01	มาก	3.46	0.95	ปานกลาง
22	สามารถบอกความสำคัญของศาสนาได้	3.41	1.12	ปานกลาง	3.15	1.01	ปานกลาง
23	เนื้อหาวิชาธรรมศึกษาทำให้เข้าใจความเป็นมาของพระพุทธศาสนามากขึ้น	3.78	0.99	มาก	3.49	0.92	ปานกลาง
24	วิชาธรรมศึกษาช่วยให้บุคคลสามารถแสวงหาความจริง	3.62	1.03	มาก	3.34	1.09	ปานกลาง
25	อธิบายความจำเป็นของศาสนาได้	3.39	1.10	ปานกลาง	3.04	1.17	ปานกลาง
26	ใช้หลักอิทธิบาทสี่ที่ว่า ศรัทธา บากบั่น มุ่งมั่น หมั่น ตรวจสอบเป็นคุณธรรมที่ทำให้เกิดความสำเร็จ	3.78	1.10	มาก	3.34	1.03	ปานกลาง
27	พระธรรมคำสอนของพุทธศาสนามีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์ในด้านการศึกษา	3.81	1.07	มาก	3.39	0.90	ปานกลาง
28	มีความพึงพอใจที่เรียนธรรมศึกษาในโรงเรียน	3.83	1.01	มาก	3.46	1.11	ปานกลาง
29	รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง	3.78	1.13	มาก	3.30	1.13	ปานกลาง
30	ลักษณะและจุดเด่นของวิชาธรรมศึกษา ทำให้เกิดความซาบซึ้งศรัทธาในการนับถือศาสนาพุทธมากขึ้น	4.00	0.90	มาก	3.23	0.88	ปานกลาง
31	รู้สึกซาบซึ้งใจต่อผู้มีพระคุณ	3.95	1.02	มาก	3.49	0.98	ปานกลาง
32	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาช่วยทำให้จิตใจสงบได้	3.92	0.93	มาก	3.41	1.02	ปานกลาง
33	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาช่วยแก้ไขความวุ่นวายที่เกิดขึ้นได้	3.66	1.11	มาก	3.30	1.14	ปานกลาง
34	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นประโยชน์แก่ผู้นำไปปฏิบัติ	3.86	1.00	มาก	3.42	1.08	ปานกลาง
35	คำสอนของศาสนาพุทธเหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน	3.77	1.07	มาก	3.46	0.98	ปานกลาง
36	คำสอนของศาสนาพุทธทำให้คนมีความกระตือรือร้น	3.37	0.98	มาก	3.32	0.97	ปานกลาง
37	คำสอนของศาสนาพุทธทำให้คนมีความรับผิดชอบ	3.75	1.01	มาก	3.41	1.16	ปานกลาง
38	ผู้ที่ยึดหลักคำสอนในศาสนาพุทธเป็นผู้มีจิตใจดี	3.81	1.02	มาก	3.56	1.07	มาก
39	การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันทำให้เราแข็งแรงมีสติ	3.93	0.98	มาก	3.50	1.06	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	ความคาดหวัง			สิ่งที่เกิดขึ้นจริง		
		$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ
40	มีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น	4.01	1.03	มาก	3.72	0.90	มาก
41	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้แก้ปัญหา ด้านการเมืองได้	3.72	1.03	มาก	3.23	1.01	ปานกลาง
42	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้แก้ปัญหา ด้านเศรษฐกิจได้	3.63	1.01	มาก	3.11	1.01	ปานกลาง
43	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้แก้ปัญหา ด้านสังคมได้	3.69	1.03	มาก	3.24	0.95	ปานกลาง
44	รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นตามควรแก่กาลเทศะ	3.78	0.93	มาก	3.33	1.02	ปานกลาง
45	มีกิริยา มารยาทดี มีสัมมาคารวะ	3.93	1.00	มาก	3.47	0.93	ปานกลาง
46	กล้าแสดงออกในสิ่งที่ดี	3.83	1.08	มาก	3.39	1.07	ปานกลาง
47	รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	4.16	0.78	มาก	3.40	0.97	ปานกลาง
48	กล้าแสดงออกในสิ่งที่ดี	3.93	0.90	มาก	3.60	1.06	มาก
49	ทำบุญเมื่อมีโอกาส	3.88	1.16	มาก	3.34	1.25	ปานกลาง
50	ไม่ดื่มสุราและไม้ออกแวะอบายมุข	3.72	0.93	มาก	3.08	1.06	ปานกลาง
51	สนทนารวมกับคนใกล้ชิด	3.72	1.01	มาก	3.13	1.20	ปานกลาง
52	ร่วมพัฒนาโรงเรียนให้สะอาดด้วยความสมัครใจ	3.72	1.04	มาก	3.07	1.09	ปานกลาง
53	พูดด้วยวาจาที่ไพเราะ	3.77	0.96	มาก	3.35	1.15	ปานกลาง
54	อาสาช่วยทำงานอย่างเต็มความสามารถ	3.54	1.03	มาก	3.17	1.03	ปานกลาง
55	พูดให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนผิดหวัง	3.70	1.00	มาก	3.06	1.01	ปานกลาง
56	สามารถปฏิบัติศาสนพิธีได้	3.72	1.05	มาก	3.32	0.96	ปานกลาง
57	ได้นำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	3.67	1.07	มาก	3.20	1.01	ปานกลาง
58	มีความรับผิดชอบ	3.55	1.14	มาก	3.19	1.13	ปานกลาง
59	มีความกระตือรือร้น	3.59	1.07	มาก	3.20	1.09	ปานกลาง
60	เป็นคนมีระเบียบวินัย	3.60	1.19	มาก	3.21	1.03	ปานกลาง
61	เป็นคนตรงต่อเวลา	3.56	1.18	มาก	3.02	1.12	ปานกลาง
62	เป็นคนรักษาศีลห้า	3.47	1.09	ปานกลาง	3.05	1.13	ปานกลาง
63	ฟังการบรรยายธรรม	3.61	1.06	มาก	3.25	1.04	ปานกลาง
64	มีความอ่อนน้อมถ่อมตน	3.54	1.15	มาก	3.35	1.00	ปานกลาง
65	รู้จักรักษามรดกทางศาสนา	3.83	0.95	มาก	3.35	1.08	ปานกลาง
66	ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	3.84	0.97	มาก	3.51	0.99	มาก
67	มีความรักและหวงแหนพระพุทธศาสนา	3.61	1.06	มาก	3.25	1.02	ปานกลาง
68	มีคุณธรรมประจำใจ	3.80	1.05	มาก	3.40	1.12	ปานกลาง
69	มีความเมตตา กรุณา	4.21	0.83	มาก	3.53	0.91	มาก
70	มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น	3.88	0.93	มาก	3.56	0.91	มาก
71	มีความกตัญญูต่อบุคคล	4.12	0.98	มาก	3.52	1.08	มาก
72	สามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกและผิดได้เหมาะสมตามวัย	3.96	0.95	มาก	3.35	1.05	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	ความคาดหวัง			สิ่งที่เกิดขึ้นจริง		
		$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ
73	หลีกเลี่ยงการกระทำในสิ่งที่ผิด	3.92	0.98	มาก	3.24	1.07	ปานกลาง
74	รู้จักรับอารมณ์เวลาโกรธได้	3.73	1.05	มาก	3.12	1.09	ปานกลาง
75	เป็นคนที่มีความเกรงใจ	4.05	1.04	มาก	3.29	1.17	ปานกลาง
รวม		3.78	0.58	มาก	3.32	0.45	ปานกลาง
ผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี							
ด้านผลที่ตามมา							
1	ได้เรียนรู้คุณธรรมในการดำเนินชีวิต	4.13	0.86	มาก	3.68	0.85	มาก
2	มีความเข้าใจในศาสนามากขึ้น	3.93	0.88	มาก	3.62	0.82	มาก
3	สามารถบอกความสำคัญของศาสนาได้	3.75	0.96	มาก	3.29	0.76	ปานกลาง
4	มีความพึงพอใจที่เรียนธรรมศึกษาในโรงเรียน	3.57	1.01	มาก	3.63	0.89	มาก
5	รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง	3.77	1.10	มาก	3.61	0.94	มาก
6	รู้สึกซาบซึ้งใจต่อผู้มีพระคุณ	3.94	1.03	มาก	3.84	1.08	มาก
7	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาช่วยให้จิตใจสงบได้	3.74	1.05	มาก	3.53	0.96	มาก
8	คำสอนของศาสนาพุทธทำให้คนมีความรับผิดชอบ	3.82	1.01	มาก	3.61	0.99	มาก
9	ผู้ที่ยึดหลักคำสอนในศาสนาพุทธเป็นผู้มีจิตใจดี	3.86	0.93	มาก	3.96	0.85	มาก
10	มีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น	4.12	0.91	มาก	3.64	1.03	มาก
11	หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาด้านสังคมได้	3.87	0.98	มาก	3.61	1.10	มาก
12	การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันทำให้เราใจแจ่มใส	3.82	0.88	มาก	3.58	0.97	มาก
13	รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นตามควรแก่กาละ เทศะ	3.85	0.96	มาก	3.77	0.99	มาก
14	กล้าแสดงออกในสิ่งที่ดี	3.86	1.00	มาก	3.54	1.00	มาก
15	รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	3.77	1.03	มาก	3.69	1.08	มาก
16	ทำบุญเมื่อมีโอกาส	4.19	1.01	มาก	3.89	1.00	มาก
17	ไม่ดื่มน้ำเมาและไม่ซื้อของแวะอบายมุข	3.84	1.06	มาก	3.85	1.24	มาก
18	สนทนารวมกับคนใกล้ชิด	3.85	0.90	มาก	3.35	1.02	ปานกลาง
19	พูดด้วยวาจาที่ไพเราะ	3.81	0.99	มาก	3.76	0.96	มาก
20	อาสาช่วยทำงานอย่างเต็มความสามารถ	3.83	0.95	มาก	3.43	0.90	ปานกลาง
21	สามารถปฏิบัติศาสนพิธีได้	3.63	1.08	มาก	3.22	1.06	ปานกลาง
22	มีความรับผิดชอบ	3.47	1.02	ปานกลาง	3.37	1.08	ปานกลาง
23	มีความกระตือรือร้น	3.73	1.03	มาก	3.58	1.01	มาก
24	เป็นคนมีระเบียบวินัย	3.71	1.00	มาก	3.59	1.08	มาก
25	เป็นคนรักชาติศัลห่า	3.72	1.01	มาก	3.20	1.04	ปานกลาง
26	สนใจฟังการบรรยายธรรม	3.61	1.11	มาก	3.32	1.12	ปานกลาง
27	ตรงต่อเวลา	3.71	0.99	มาก	3.55	0.92	มาก
28	มีความอ่อนน้อมถ่อมตน	3.67	1.04	มาก	3.66	0.90	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	ความคาดหวัง			สิ่งที่เกิดขึ้นจริง		
		$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ
29	รู้จักรักษามรดกทางศาสนา	3.70	1.04	มาก	3.61	1.09	มาก
30	ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	3.75	1.09	มาก	3.74	0.92	มาก
31	ช่วยพูดให้เพื่อนที่ขัดแย้งให้เข้าใจกัน	3.76	1.01	มาก	3.72	0.99	มาก
32	มีความรักและห่วงหาอาทรพระพุทธรูปศาสนา	3.79	0.97	มาก	3.73	0.98	มาก
33	มีคุณธรรมประจำใจ	3.72	1.06	มาก	3.64	0.87	มาก
34	มีความเมตตากรุณา	3.84	0.99	มาก	3.76	1.02	มาก
35	มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น	3.75	0.96	มาก	3.78	0.98	มาก
36	มีความกตัญญูต่อบุคคล	3.86	1.01	มาก	4.05	0.94	มาก
37	สามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกและผิดได้เหมาะสมตามวัย	3.88	0.99	มาก	3.71	0.99	มาก
38	หลีกเลี่ยงการกระทำในสิ่งที่ผิด	3.86	1.02	มาก	3.77	1.05	มาก
39	รู้จักระงับอารมณ์เวลาโกรธได้	4.20	0.91	มาก	3.74	1.01	มาก
40	เป็นคนที่มีความเกรงใจ	4.16	0.95	มาก	3.66	1.07	มาก
รวม		3.85	0.63	มาก	3.64	0.47	มาก

จากตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังและความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎวิทยาลัย ซึ่งความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี และผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา โดยส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการในด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาความคาดหวังเป็นรายข้อ ก็ปรากฏผลส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก นอกนั้นมีผลอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่ว่า พระธรรมคำสั่งสอนของพุทธศาสนามีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์ในทางการศึกษา รู้สึกซาบซึ้งใจต่อผู้มีพระคุณ หลักธรรมในพระพุทธศาสนาช่วยทำให้จิตใจสงบได้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนาช่วยแก้ไขความวุ่นวายที่เกิดขึ้นได้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นประโยชน์แก่ผู้นำไปปฏิบัติ คำสอนของศาสนาพุทธเหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน คำสอนของศาสนาพุทธทำให้คนมีความกระตือรือร้น คำสอนของศาสนาพุทธทำให้คนมีความรับผิดชอบ ผู้ที่ยึดหลักคำสอนในศาสนาพุทธเป็นผู้มีจิตใจดี การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันทำให้ร่าเริงแจ่มใส มีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น หลักธรรมใน

พระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาด้านการเมืองได้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจได้

รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นตามควรแก่กาลเทศะ มีกิริยา มารยาทดี มีสัมมาคารวะ ที่อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการมีความคาดหวังไว้อยู่ในระดับมากที่สุด

ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และนักเรียน ธรรมศึกษาชั้นตรี ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา มีความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ และผู้ปกครองนักเรียน ธรรมศึกษาชั้นตรี ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา มีความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นรายข้อก็ปรากฏผลส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นมีผลอยู่ในระดับมาก

สรุปความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน สุวรรณรังษีวิทยาลัย ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา มีความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ส่วนความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษีวิทยาลัย ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา มีความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษีวิทยาลัย ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ซึ่งใช้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี และผู้ปกครองของนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี เสนอผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยค่าเฉลี่ย ดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ตามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง

คะแนนจากแบบวัด	ความคาดหวัง					สิ่งที่เกิดขึ้นจริง					ค่าความ สอดคล้อง
	N	k	$\bar{X}$	S	ระดับ	N	k	$\bar{X}$	S	ระดับ	
ผู้บริหาร (X_1)											
X_{11}	8	8	4.18	0.41	มาก	8	8	3.34	0.37	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
X_{12}	8	7	4.19	0.55	มาก	8	7	3.08	0.38	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
X_{13}	8	32	4.25	0.59	มาก	8	32	2.95	0.73	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ(X_2)											
X_{21}	5	10	4.00	0.72	มาก	5	10	3.42	0.60	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
X_{22}	5	10	3.42	0.66	ปานกลาง	5	10	3.26	0.77	ปานกลาง	สอดคล้อง
X_{23}	5	55	4.48	0.45	มาก	5	55	3.76	0.95	มาก	สอดคล้อง
นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี (X_3)											
X_{31}	236	9	3.79	0.71	มาก	236	9	3.30	0.60	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
X_{32}	236	10	3.77	0.67	มาก	236	10	3.16	0.72	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
X_{33}	236	56	3.78	0.58	มาก	236	56	3.32	0.45	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง
ผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี (X_4)											
X_{41}	236	40	3.85	0.63	มาก	236	40	3.64	0.47	มาก	สอดคล้อง

จากตาราง 6 พบว่าความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการ การสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี และผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ไม่สอดคล้องกัน ยกเว้น ด้านการปฏิบัติและด้านผลที่ตามมา ของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ และด้านผลที่ตามมาของผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี มีความสอดคล้องกันระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

4. การตัดสินใจในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย

ในขั้นตอนนี้จะเป็นการวิเคราะห์ ประเมินผลเพื่อการตัดสินใจ และตัดสินคุณค่าของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย จากแบบสอบถามผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี และผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) จากผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าของโครงการใน 4 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านสิ่งนำในการดำเนินโครงการ (Antecedents) ได้เสนอผลการประเมินเพื่อการตัดสินใจของสิ่งนำในการดำเนินโครงการที่มีอยู่จริง กับมาตรฐานของสิ่งนำในการดำเนินโครงการที่ควรจะมี

4.2 ด้านการปฏิบัติของโครงการ (Transactions) ได้เสนอผลการประเมินเพื่อการตัดสินใจการปฏิบัติของโครงการที่มีอยู่จริง กับมาตรฐานที่ควรจะเป็นในด้านกระบวนการดำเนินโครงการ

4.3 ด้านผลที่ตามมาของโครงการ (Outcomes) ได้เสนอผลการประเมินเพื่อการตัดสินใจของผลที่เกิดขึ้นจริงกับตัวนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรีเมื่อได้เข้าร่วมโครงการแล้วกับมาตรฐานที่ควรจะเป็นในด้านการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี

ผลการประเมินเพื่อการตัดสินใจ และการตัดสินคุณค่าของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี และผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา เปรียบเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งให้เกณฑ์การตัดสินใจ และการตัดสินคุณค่าของโครงการในรูปร้อยละของการปฏิบัติได้จริง ดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการประเมิน และการตัดสินใจของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษະวิทยาลัย ด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา

ด้าน ที่ประเมิน	X ₁		X ₂		X ₃		X ₄		คะแนนเฉลี่ยรวม		เกณฑ์สัมบูรณ์		การตัดสินใจ
	$\bar{X}$	ร้อยละ	$\bar{X}$	ร้อยละ	$\bar{X}$	ร้อยละ	$\bar{X}$	ร้อยละ	$\bar{X}$	ร้อยละ	ร้อยละ	ช่วงเกณฑ์	
สิ่งนำ	3.34	66.8	3.42	68.4	3.31	66.8	-	-	3.37	67.4	75	72 - 78	ไม่ผ่านเกณฑ์
การปฏิบัติ	3.09	61.8	3.26	65.2	3.17	63.4	-	-	3.17	63.47	75	72 - 78	ไม่ผ่านเกณฑ์
ผลที่ตามมา	2.95	59	3.76	75.2	3.34	66.8	3.65	73	3.43	68.6	70.83	67.83 - 73.83	ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 7 ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนดเกณฑ์สัมบูรณ์ในด้านสิ่งนำของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎีวิทยาลัยในระดับมาก (ช่วงเกณฑ์ 72-78) ในด้านการปฏิบัติของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎีวิทยาลัยในระดับมาก (ช่วงเกณฑ์ 72-78) และในด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎีวิทยาลัยในระดับมาก (ช่วงเกณฑ์ 67.83-73.83)

ผลการตัดสินใจใช้ข้อมูลจากผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี และผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ในด้านสิ่งนำและด้านการปฏิบัติ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์ ส่วนในด้านผลที่ตามมาผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์

4.4 สรุปความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ (Empirical Contingency) ได้เสนอผลการประเมินและการตัดสินใจคุณค่าของโครงการ โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของด้านสิ่งนำที่มีอยู่จริง ด้านการปฏิบัติที่ได้ดำเนินการจริง และด้านผลที่ตามมาที่เกิดขึ้นจริง

ผลการประเมินเพื่อการตัดสินใจคุณค่าของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎีวิทยาลัย ใช้ข้อมูลจากผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี และผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา เปรียบเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งให้เกณฑ์การตัดสินใจคุณค่าของโครงการในรูปร้อยละของการปฏิบัติได้จริง ดังตาราง 8

ตาราง 8 ผลการประเมิน และการตัดสินคุณค่าโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณ
รังษะวิทยาลัย์ จากความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

สิ่งที่ ประเมิน	คะแนน เฉลี่ย ด้านสิ่งนำ	คะแนน เฉลี่ย ด้าน การปฏิบัติ	คะแนน เฉลี่ย ด้าน ผลที่ตามมา	คะแนนเฉลี่ยรวม		เกณฑ์สัมบูรณ์		การตัดสินคุณค่า
				$\bar{X}$	ร้อยละ	ร้อยละ	ช่วงเกณฑ์	
0 ความ สัมพันธ์เชิง ประจักษ์	3.37	3.17	3.47	10.01	66.73	71.66	68.66 – 74.66	ไม่ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 8 การประเมินความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา จากผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษา ชั้นตรีและผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ปรากฏว่าความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ของผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรีและผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษา ชั้นตรี ต่ำกว่าความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของผู้ทรงคุณวุฒิ แสดงว่าไม่ผ่านเกณฑ์ การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปว่าโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน สุวรรณรังษะวิทยาลัย์เป็นโครงการที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ จึงถือว่าเป็น โครงการที่ยังต้องปรับปรุง เพราะมีคุณค่าที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎีวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งในการประเมินโครงการในครั้งนี้ ประยุกต์ใช้แบบการประเมินตามรูปแบบจำลองเคาน์ตีแนนซ์ของสเตค (Stake's Countenance Model) โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อประเมินผลความสัมพันธ์ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการ โดยแยกพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ
 - 1.1 ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังของโครงการ
 - 1.2 ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการ
2. เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎีวิทยาลัย
3. เพื่อประเมินการตัดสินใจในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎีวิทยาลัย เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนในโครงการ และผู้ปกครองนักเรียนในโครงการ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยฝ่ายบริการ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าโครงการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 2 คือ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 คือ นักเรียนในโครงการ จำนวน 415 คน

กลุ่มที่ 4 คือ ผู้ปกครองนักเรียนในโครงการ จำนวน 415 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็น ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี และผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยฝ่ายบริการ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าโครงการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 2 คือ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 คือ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน 236 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

กลุ่มที่ 4 คือ ผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน 236 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเองไว้ จำนวน 4 ฉบับ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และคำถามแบบปลายเปิด (Open ended) ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหารได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยฝ่ายบริการ หัวหน้าโครงการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประเมินในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ประเมินในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ประเมินในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ประเมินในด้านผลที่ตามมา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี และผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี โดยดำเนินการต่อไปนี้

1. ทำหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนสุวรรณรังษะวิทยาลัย แจ้งวัตถุประสงค์ กำหนดวันเวลา เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. แบบสอบถามสำหรับ กลุ่มผู้บริหาร ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปส่งด้วยตนเอง

3. แบบสอบถามสำหรับ นักเรียน และอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากนักเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ให้ตอบแบบสอบถามในคาบธรรมศึกษา

4. แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้ฝากนักเรียนนำส่งผู้ปกครองและให้นำกลับมาส่งภายในวันต่อมา

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
2. ความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งนำ การปฏิบัติ และผลที่ตามมาของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎิ์วิทยาลัย นำเสนอความสัมพันธ์เป็น 2 กรณี คือ
 - 2.1 ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังจากโครงการ
 - 2.2 ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการ
3. ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎิ์วิทยาลัย
4. การตัดสินใจในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎิ์วิทยาลัย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

จากการใช้แบบสอบถามกับผู้บริหาร พบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎิ์วิทยาลัยอยู่ในระดับมาก และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎิ์วิทยาลัยอยู่ในระดับปานกลาง

จากการใช้แบบสอบถามกับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ พบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎิ์วิทยาลัย อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎิ์วิทยาลัยอยู่ในระดับปานกลางถึงมากเช่นกัน

จากการใช้แบบสอบถามกับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี พบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎิ์วิทยาลัยอยู่ในระดับมาก และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎิ์วิทยาลัยอยู่ในระดับปานกลาง

จากการใช้แบบสอบถามกับผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี พบว่าความคาดหวังเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัยอยู่ในระดับมาก และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัยอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี และผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี เป็นดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังจากโครงการ

ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวัง ด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย อยู่ในระดับมาก

2.2 ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการ

ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย อยู่ในระดับปานกลาง

3. ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี และผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี ไม่สอดคล้องกัน ยกเว้นด้านการปฏิบัติและด้านผลที่ตามมา ของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ และด้านผลที่ตามมาของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี มีความสอดคล้องกันระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

4. การตัดสินใจในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย เพื่อการตัดสินใจและตัดสินใจคุณค่า ใช้ข้อมูลจากผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ นักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี และผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการตัดสินใจ ในด้านสิ่งนำและด้านการปฏิบัติ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์ ส่วนในด้านผลที่ตามมาผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์ และการตัดสินใจคุณค่าของโครงการ จากความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์

สรุปว่าโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษะวิทยาลัย์เป็นโครงการที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ จึงถือว่าเป็นโครงการที่ยังต้องปรับปรุง เพราะมีคุณค่าที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมาของโครงการการสอนธรรมศึกษา เป็น 2 กรณี

1.1 ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของสิ่งที่คาดหวังจากโครงการ

ความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวัง ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา มีความสัมพันธ์เชิงตรรกะของความคาดหวังอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษะวิทยาลัย์มีความคาดหวังที่จะให้นักเรียนมีศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม นำเอาหลักธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในด้านสิ่งนำ สภาพความสมเหตุสมผลหรือความเป็นไปได้มาก ด้านการปฏิบัติมีการวางแผนงานไว้ดี โครงการที่จะทำเหมาะสมมีแนวทางการปฏิบัติของโครงการเป็นขั้นตอน และด้านผลที่ตามมาของการปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นจริงมีความเป็นไปได้สูง

1.2 ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการ

ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการ ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติและด้านผลที่ตามมา มีความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสภาพของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังษะวิทยาลัย์ ในด้านสิ่งนำมีความพร้อมและมีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้จริงอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการปฏิบัติ กระบวนการดำเนินโครงการที่ทำบรรลุเป้าหมายได้อยู่ในระดับปานกลาง เพราะอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการไม่มีการพานักเรียนไปชมสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนาเนื่องจากมีงบประมาณน้อย การพัฒนาโรงเรียนให้สะอาดของนักเรียนโดยไม่สมัครใจ เมื่อเรียนวิชาธรรมศึกษายังไม่ทำให้เกิดการรู้สึกซาบซึ้งในการนับถือศาสนาพุทธเนื่องจากขาดการปฏิบัติจริง และไม่รู้ลึกซาบซึ้งต่อผู้มีพระคุณเนื่องจากขาดการปลูกฝังที่ดี จึงทำให้ผลที่ตามมาที่เกิดจากการนำโครงการไปปฏิบัติ บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

จากการประเมินความสัมพันธ์เชิงตรรกะของสิ่งที่คาดหวังจากโครงการ และความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการ แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษามีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการธรรมศึกษา มีเจตคติที่ดี มองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของโครงการที่มีต่อการศึกษา จึงมีการวางแผนและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้โครงการประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ

กนกธร พิมพ์วรรณ (2542) ได้พบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจกรรมชุมนุมมีเจตคติที่ดี มองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของกิจกรรมชุมนุมที่มีต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก จึงพยายามวางแผนแก้ปัญหา ซึ่งทำให้โครงการประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองนักเรียน ธรรมศึกษาชั้นตรี มีความสนใจนักเรียนและเห็นผลที่เกิดจากโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย ทั้งทางด้านสติปัญญา ด้านความรู้สึทางอารมณ์ ด้านทักษะทางกาย และด้านจิตพิสัยทางจริยธรรมของนักเรียนเป็นอย่างดี

2. ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย ไม่สอดคล้องกัน ยกเว้น ด้านการปฏิบัติและด้านผลที่ตามมาของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ และด้านผลที่ตามมาของผู้ปกครองนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี มีความสอดคล้องกันระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

3. การตัดสินใจเมื่อเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าในด้านสิ่งนำ และด้านการปฏิบัติไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์ เนื่องจากด้านสิ่งนำและด้านปฏิบัติ ต้องมีอยู่จริง 72% ขึ้นไป เพราะในด้านสิ่งนำ นักเรียนอาจไม่รู้วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน บุคลากรทางการศึกษาไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ มีคุณภาพน้อยไม่เพียงพอ และนักเรียนไม่ทราบรายละเอียดการดำเนินโครงการ ในด้านการปฏิบัติ กระบวนการดำเนินโครงการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่หลากหลาย นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ไม่มีการอธิบายรายละเอียดลำดับการเรียนการสอนให้ทราบล่วงหน้า

ส่วนการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่า จากความสัมพันธ์เชิงประจักษ์และเกณฑ์สัมบูรณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิคือ 71.66% ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปว่าโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัยเป็นโครงการที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ จึงถือว่าเป็นโครงการที่ยังต้องปรับปรุง เพราะมีคุณค่าที่ยังไม่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งในเรื่องการตัดสินคุณค่านี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สุพักตร์ พิบูลย์ (2537) ที่พบว่าข้อมูลเชิงประจักษ์ จากแบบสอบถามขัดแย้งกับข้อมูลเชิงตัดสินคุณค่าจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ยากแก่การตัดสินคุณค่าของโครงการ ผลการวิจัยการประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย จะเห็นว่า ผู้ทรงคุณวุฒิให้เกณฑ์สัมบูรณ์ในด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา 75% ขึ้นไป ซึ่งเป็นการถูกต้องในการประเมินเพื่อหาคุณภาพมาตรฐานของโรงเรียน แต่โรงเรียนอยู่ในสภาพที่ยังไม่มีความพร้อมด้านสิ่งนำ และด้านการปฏิบัติไม่ถึงเกณฑ์สัมบูรณ์ดังกล่าว ดังนั้นจึงควรประเมินโครงการโดยใช้เกณฑ์สัมพัทธ์ โดยการเปรียบเทียบกับโครงการใดโครงการหนึ่งซึ่งประสบความสำเร็จแล้วจะเหมาะสมกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นโครงการกิจกรรมอื่น ๆ ของนักเรียน หรือโครงการที่สำคัญทางด้านวิชาการโดยใช้รูปแบบการประเมินเดียวกันนี้
2. ควรมีการประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย โดยใช้รูปแบบการประเมินอื่น เช่น รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ รูปแบบการประเมินของโพรวิส เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกธร พิมพ์วรรณ. (2544). การประเมินโครงการกิจกรรมชุมนุมของโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม
จังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครินทรวิโรฒ . อัดสำเนา.
- กรมการศาสนา. (2535). หลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วิชาธรรม. กรุงเทพฯ:การศาสนา กรมฯ.
_____. (2543). คู่มือการศึกษานักธรรมและนักธรรมตรี. กรุงเทพฯ:การศาสนา กรมฯ.
_____. (2524).ประมวลการสอนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาโรงเรียนพระพุทธศาสนาวัน อาทิตย์
ฉบับกรมการศาสนา. กรุงเทพฯ:การศาสนา กรมฯ.
_____. (2528).ศาสนพิธีฉบับกรมการศาสนา. กรุงเทพฯ:ธีระพงษ์การพิมพ์ .
- กิตติวรรณ สิทธิเวช. (2534). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับการปฏิบัติตน
ทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครินทรวิโรฒ . อัดสำเนา.
- กุศล อิศดุย์. (2537). การศึกษาการจัดการทางการศึกษาและทรัพยากรการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาใน
โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครินทรวิโรฒ . อัดสำเนา.
- กำจัด จันทรวงษ์โส. (2536). การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียน
หลักสูตรระดับชั้นสูงของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครินทรวิโรฒ . อัดสำเนา.
- ดวงเดือน พิศาลบุตร. (2510). โรงเรียนวันอาทิตย์. พระนคร:มณฑลการพิมพ์.
- ธานี กลิ่นเกษร. (2537). ผลของการฝึกอบรมทางพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาหิริ-โอตตัปปะ และทัศนคติต่อ
พระพุทธศาสนาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคพัทลุง. วิทยานิพนธ์. (วท.ม.). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยนครินทรวิโรฒ . อัดสำเนา.
- นิตา ชูโต. (2531). การประเมินโครงการ Program Evaluation. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:มาสเตอร์เพรส.
- ผกามาศ พรหมอินทร์. (2536). การประเมินโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อมีรายได้ระหว่างเรียนของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา: ศึกษากรณีโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์.
(วท.ม.). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร. อัดสำเนา.
- พิตร ทองชั้น. (2541). เทคนิคและวิธีการประเมินโครงการ. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา.
กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. เอกสารประกอบการอบรม.

- แม่กองธรรมสนามหลวง.(2545). *เรื่องสอบธรรมของสนามหลวงแผนกธรรม.กรุงเทพฯ:การศาสนา สำนักงาน*
สมาธิ เกียรติพินิจกุล. (2537). ผลของการฝึกโปรแกรมการพัฒนาจิตโดยเน้นไตรสิกขาตามหลัก
พุทธศาสนาต่อสภาวะแท้จริงแห่งตนของนักเรียนชั้น ม.6 .ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก:
มหาวิทยาลัยนเรศวร . อัดสำเนา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์,บรรธิการ. (2544). *รวมบทความทางการประเมินโครงการ.กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
 สีน อินทร์นะระ.(2535). *ปัญหาพระพุทธรูปศาสนาที่จำเป็นต้องแก้ไข กรุงเทพฯ : พัทธอักษร.*
 สุพีร์ พวงวราพันธ์. (2536)*การประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา ที่ดำเนินการใน*
โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ. พช.) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ. ม. มหาวิทยาลัยนเรศวร. อัดสำเนา.
- สุพักตร์ พิบูลย์. (2527). *การประยุกต์ใช้แบบจำลองเคาน์ตีเนนซ์ของสเติร์กในการประเมินกิจกรรม*
กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล เอกอุรุ.(2528).*สภาพปัญหาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในกรุงเทพ.วิทยานิพนธ์ ค.ม.*
กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัย.อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ.(2538).*เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.พิมพ์ครั้งที่ 4.กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น*
 _____.(2543).*เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้.กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น.*
- Alkin,M.C. (1969). *valuation Theory Development Evaluation Comment.*
- Cronbach,L.J.(1963). *Evaluation for Course Improvement In R.W. Heath (ED),New*
Curricular.New York:Harper & Row.
- Hammond,R.L. (1973). *Evaluation at the Local Level In B.R. Worthern and J.R.*
Sanders,Educational Evaluation:Theory andPractice.Ohio:Jones.
- Provus,M.(1971). *Discrepancy Evaluation for Education Program Improvement and*
Assessment.Berkerly,CA:McCuthen.
- Scriven,M.(1967). *The Methodology ofEvaluation. AERA Monograph Series in*
Curriculum Evaluation,No.,1.Chicago:Rand McNaally.
- Stake, Robert E.(1967). *The Countenance of Education Evaluation.Teacher Colege Record.*
- Stufflebeam,D.L.etal.(1971). *Education Evaluation and Decision-Making. Itasca,Iilinois:Publishing.*
- Tyler,Ralph W.(ED) .(1969) .*Education Evaluation:New Roles, Means.Chicago:University*
of Chicago Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- แบบสอบถาม

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร
เกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย

2. ประสบการณ์การบริหาร

- ☐ น้อยกว่า 5 ปี
☐ 5 ปี – 10 ปี
☐ มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3. อายุ

- ☐ น้อยกว่า 30 ปี
☐ 31-40 ปี
☐ 41-50 ปี
☐ 51-60 ปี
☐ มากกว่า 60 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือของแต่ละข้อความเพื่อแสดงถึงระดับความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ซึ่งแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมาก
- 3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับปานกลาง

- 2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อยที่สุด

ความคาดหวัง คือสิ่งที่ท่านคาดว่าจะเกิดขึ้นจริงตามแผนงานที่กำหนดไว้ในโครงการการสอน
 ธรรมศึกษาในโรงเรียน

สิ่งที่เกิดขึ้นจริง คือสภาพการณ์หรือสิ่งที่ทำไปตามแผนของโครงการการสอนธรรมศึกษาใน
 โรงเรียนตามสภาพความเป็นจริง

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น									
		ความ คาดหวัง					สิ่งที่เกิดขึ้น จริง				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.	สื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพ	/							/		

จากตัวอย่างหมายความว่า ท่าน**คาดหวัง**ว่าสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนของโครงการ
 การสอนธรรมศึกษาควรมี**คุณภาพดีมากที่สุด** แต่**สิ่งที่เกิดขึ้นจริง**พบว่าสื่อการเรียนการสอนมี**คุณภาพ**
 ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อมูลทั่วไป

ข้อดีของโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา/ข้อบกพร่องของโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

**ฉบับที่ 2 แบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษา
เกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน**

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย

2. ประสบการณ์สอน

- ☐ น้อยกว่า 5 ปี
☐ 6 ปี – 10 ปี
☐ มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3. อายุ

- ☐ น้อยกว่า 30 ปี
☐ 31-40 ปี
☐ 41-50 ปี
☐ 51-61 ปี
☐ มากกว่า 60 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือของแต่ละข้อความเพื่อแสดงถึงระดับความคาดหวังและ
 สิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ซึ่งแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมาก
- 3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อยที่สุด

ความคาดหวัง คือสิ่งที่ท่านคาดว่าจะเกิดขึ้นจริงตามแผนงานที่กำหนดไว้ในโครงการการสอน
 ธรรมชาติศึกษาในโรงเรียน

สิ่งที่เกิดขึ้นจริง คือสภาพการณ์หรือสิ่งที่ทำไปตามแผนของโครงการการสอนธรรมชาติศึกษาใน
 โรงเรียนตามสภาพความเป็นจริง

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น									
		ความ คาดหวัง					สิ่งที่เกิดขึ้น จริง				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.	สื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพ	/							/		

จากตัวอย่างหมายความว่า ท่าน**คาดหวัง**ว่าสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนของโครงการ
 การสอนธรรมชาติศึกษาควรมีคุณภาพ**ดีมากที่สุด** แต่**สิ่งที่เกิดขึ้นจริง**พบว่าสื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพ
 ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อมูลทั่วไป

ข้อดีของโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา/ข้อบกพร่องของโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามนักเรียน เกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย

2. ระดับชั้นศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือของแต่ละข้อความเพื่อแสดงถึงระดับความคาดหวังและ
สิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ซึ่งแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมาก
- 3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อยที่สุด

ความคาดหวัง คือสิ่งที่ท่านคาดว่าจะเกิดขึ้นจริงตามแผนงานที่กำหนดไว้ในโครงการการสอน
ธรรมศึกษาในโรงเรียน

สิ่งที่เกิดขึ้นจริง คือสภาพการณ์หรือสิ่งที่ทำไปตามแผนของโครงการการสอนธรรมศึกษาใน
โรงเรียนตามสภาพความเป็นจริง

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น									
		ความ คาดหวัง					สิ่งที่เกิดขึ้น จริง				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.	สื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพ	/							/		

จากตัวอย่างหมายความว่า ท่าน**คาดหวัง**ว่าสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนของโครงการ
การสอนธรรมศึกษาควรมีคุณภาพ**ดีมากที่สุด** แต่**สิ่งที่เกิดขึ้นจริง**พบว่าสื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพ
ในระดับปานกลาง

[illegible]

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อมูลทั่วไป

ข้อดีของโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา/ข้อบกพร่องของโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียน

เกี่ยวกับโครงการการธรรมศึกษาในโรงเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าข้อความ

1. เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย

2. ความสัมพันธ์กับนักเรียน

- ☐ บิดา
☐ มารดา
☐ อื่นๆโปรดระบุ.....

3. อาชีพ

- ☐ รับราชการ
☐ เกษตรกร
☐ รับจ้าง
☐ ค้าขาย
☐ อื่นๆโปรดระบุ.....

4. อายุ

- ☐ น้อยกว่า 30 ปี
☐ 31-40 ปี
☐ 41-50 ปี
☐ 51-62 ปี
☐ มากกว่า 60 ปีขึ้นไป

5. วุฒิการศึกษา

- ☐ ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ☐ ชั้นมัธยมศึกษา
☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือของแต่ละข้อความเพื่อแสดงถึงระดับความ คาดหวังและ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน ซึ่งแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับมาก
- 3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ**ความคาดหวัง/สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** ตามความเห็นของท่านในระดับน้อยที่สุด

ความคาดหวัง คือสิ่งที่ท่านคาดว่าจะเกิดขึ้นจริงตามแผนงานที่กำหนดไว้ในโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

สิ่งที่เกิดขึ้นจริง คือสภาพการณ์หรือสิ่งที่ทำไปตามแผนของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนตามสภาพความเป็นจริง

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น									
		ความ คาดหวัง					สิ่งที่เกิดขึ้น จริง				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.	สื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพ	/							/		

จากตัวอย่างหมายความว่า ท่าน**คาดหวัง**ว่าสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนของโครงการ
การสอนธรรมชาติศึกษาควรมี**คุณภาพดีมากที่สุด** แต่**สิ่งที่เกิดขึ้นจริง**พบว่าสื่อการเรียนการสอนมี**คุณภาพ**
ในระดับปานกลาง

[illegible]

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อมูลทั่วไป

ข้อดีของโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา/ข้อบกพร่องของโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

- ค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ(IOC) ของแบบสอบถาม

ตาราง แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงพิสัย (IOC) ของแบบสอบถามฉบับที่ 1

ข้อที่	IOC	ข้อที่	IOC
1	0.8	24	0.6
2	1	25	0.6
3	0.8	26	0.8
4	0.6	27	1
5	1	28	1
6	1	29	1
7	0.8	30	0.8
8	0.8	31	0.8
9	1	32	1
10	1	33	1
11	1	34	0.8
12	1	35	0.8
13	1	36	1
14	0.6	37	0.8
15	0.6	38	0.6
16	0.8	39	1
17	1	40	0.8
18	0.8	41	0.8
19	0.8	42	0.8
20	1	43	1
21	1	44	1
22	0.8	45	1
23	0.8		

ตาราง แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงพิสัย (IOC) ของแบบสอบถามฉบับที่ 2

ข้อที่	IOC	ข้อที่	IOC
1	0.6	29	0.8
2	0.6	30	1
3	0.8	31	0.8
4	0.8	32	0.8
5	1	33	0.8
6	0.8	34	1
7	1	35	1
8	1	36	0.8
9	0.8	37	0.8
10	1	38	0.8
11	1	39	0.8
12	0.8	40	0.8
13	0.8	41	1
14	1	42	1
15	0.8	43	0.8
16	0.8	44	0.8
17	0.8	45	0.8
18	0.8	46	0.8
19	1	47	0.8
20	1	48	0.6
21	0.8	49	0.8
22	0.6	50	1
23	0.8	51	1
24	1	52	1
25	1	53	0.8
26	0.6	54	0.8
27	0.6	55	1
28	0.8	56	1

ตาราง แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (IOC) ของแบบสอบถามฉบับที่ 2 (ต่อ)

ข้อที่	IOC	ข้อที่	IOC
57	0.8	67	1
58	0.8	68	1
59	1	69	0.8
60	0.8	70	0.8
61	0.8	71	1
62	1	72	1
63	0.8	73	1
64	0.8	74	1
65	1	75	1
66	0.8		

ตาราง แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงพิสัย (IOC) ของแบบสอบถามฉบับที่ 3

ข้อที่	IOC	ข้อที่	IOC
1	0.6	29	0.8
2	0.6	30	0.8
3	0.8	31	1
4	0.8	32	0.6
5	1	33	0.8
6	0.8	34	0.8
7	1	35	0.8
8	1	36	1
9	0.8	37	1
10	0.6	38	0.8
11	1	39	0.8
12	1	40	0.8
13	0.8	41	0.8
14	0.8	42	0.8
15	1	43	1
16	0.8	44	1
17	0.8	45	0.8
18	0.8	46	0.8
19	0.8	47	0.8
20	1	48	0.8
21	1	49	0.8
22	0.8	50	0.6
23	0.6	51	0.8
24	0.8	52	1
25	1	53	1
26	1	54	1
27	0.6	55	0.6
28	0.6	56	0.6

ตาราง แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (IOC) ของแบบสอบถามฉบับที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	IOC	ข้อที่	IOC
57	0.8	72	0.8
58	0.8	73	1
59	1	74	0.8
60	1	75	0.6
61	0.8	76	1
62	0.8	77	1
63	1	78	0.8
64	0.8	79	0.8
65	0.8	80	1

ตาราง แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (IOC) ของแบบสอบถามฉบับที่ 4

ข้อที่	IOC	ข้อที่	IOC
1	0.8	23	0.8
2	1	24	0.8
3	0.8	26	0.8
4	0.8	27	1
5	0.8	28	1
6	1	29	0.8
7	1	30	0.6
8	0.8	31	1
9	0.6	32	1
10	0.8	33	0.8
11	0.6	34	0.6
12	1	35	1
13	1	36	1
14	0.8	37	0.8
15	1	38	0.8
16	0.8	39	0.8
17	0.8	40	0.8
18	0.8	41	0.8
19	0.8	42	0.6
20	0.6	43	0.8
21	0.8	44	1
22	1	45	1

ภาคผนวก ค

- ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อ (r) ของแบบสอบถาม

ตาราง แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามฉบับที่ 3

ข้อที่	r	ข้อที่	r
1	.378**	27	.317**
2	.235*	28	.457**
3	.483**	29	.483**
4	.254**	30	.516**
5	.261**	31	.362**
6	.365**	32	.363**
7	.400**	33	.436**
8	.393**	34	.466**
9	.390**	35	.429**
10	.412**	36	.456**
11	.546**	37	.482**
12	.504**	38	.286**
13	.478**	39	.535**
14	.531**	40	.431**
15	.459**	41	.503**
16	.426**	42	.455**
17	.311**	43	.393**
18	.442**	44	.656**
19	.374**	45	.519**
20	.466**	46	.540**
21	.416**	47	.539**
22	.232*	48	.260**
23	.279**	49	.303**
24	.393**	50	.459**
25	.323**	51	.340**
26	.269**	52	.367**

ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนก (ต่อ)

ข้อที่	r	ข้อที่	r
53	.453**	65	.426**
54	.485**	66	.440**
55	.612**	67	.394**
56	.544**	68	.433**
57	.405**	69	.395**
58	.372**	70	.527**
59	.268**	71	.322**
60	.391**	72	.371**
61	.313**	73	.306**
62	.427**	74	.484**
63	.513**	75	.383**
64	.313**		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตาราง แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามฉบับที่ 4

ข้อที่	r	ข้อที่	r
1	.544**	21	.521**
2	.406**	22	.650**
3	.504**	23	.639**
4	.451**	24	.643**
5	.392**	25	.442**
6	.700**	26	.610**
7	.653**	27	.590**
8	.490**	28	.630**
9	.493**	29	.501**
10	.581**	30	.673**
11	.575**	31	.595**
12	.518**	32	.702**
13	.654**	33	.636**
14	.545**	34	.561**
15	.643**	35	.554**
16	.454**	36	.591**
17	.481**	37	.573**
18	.535**	38	.543**
19	.565**	39	.455**
20	.580**	40	.371**

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาคผนวก ง

- แบบกำหนดเกณฑ์สัมบูรณ์

แบบกำหนดเกณฑ์สัมบูรณ์
โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่อง

การประเมินโครงการการสอนธรรมศึกษา
ในโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย
จังหวัดเพชรบุรี

เกณฑ์มาตรฐาน (Standards Criterion) หมายถึง ระดับมาตรฐานที่ถือว่าเป็นความสำเร็จของการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงาน เกณฑ์จึงเป็นตัวตัดสินคุณภาพของการปฏิบัติหรือผลที่ได้รับ อาจได้มาจากมาตรฐานทางวิชาชีพ มาตรฐานการกระทำหรือระดับการคาดหวังที่พึงประสงค์ของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องต่างๆ

เกณฑ์สัมบูรณ์(Absolute Criterion) หมายถึง ตัวเลขที่กำหนดการผ่านเกณฑ์การประเมินของโครงการซึ่งอยู่ในรูปร้อยละของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านสิ่งนำที่ควรจะมี การปฏิบัติที่ควรจะทำ และผลที่ตามมาที่ควรจะเป็น กำหนดขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน

ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริง หมายถึง ในสภาพที่เกิดขึ้นจริงของโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนในด้านสิ่งนำความพร้อม มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้จริง และการปฏิบัติที่ทำบรรลุเป้าหมาย ลักษณะเช่นนี้ทำให้เห็นผลที่ตามมาของการปฏิบัติที่ชัดเจนบรรลุวัตถุประสงค์ของการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน เรียกว่า มีความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ระหว่างด้านสิ่งนำ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลที่ตามมา

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาเกณฑ์สัมบูรณ์จากโครงการการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน
สุวรรณรังษะวิทยาลัย (พิจารณาจากเอกสารที่แนบมา นิยามศัพท์และ
ข้อคำถามของแต่ละด้านจากแบบสอบถาม)

ด้านสิ่งนำของโครงการที่มีอยู่จริงควรผ่านเกณฑ์.....%

ด้านการปฏิบัติของโครงการที่เกิดขึ้นจริงควรผ่านเกณฑ์.....%

ด้านผลที่ตามมาของโครงการที่เกิดขึ้นจริงควรผ่านเกณฑ์.....%

ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของโครงการควรผ่านเกณฑ์.....%

.....
(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตำแหน่ง.....

ภาคผนวก จ

- หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร. พระมหาสมศักดิ์ น้าเงิน	พระจริยานิเทศจังหวัดเพชรบุรี
2. อาจารย์พระมหาสุรวิทย์ มั่นหมาย	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม
3. อาจารย์พระมหาวรเชษฐ์ รมจันทร์อินทร์	อาจารย์สอนธรรมศึกษาใน
โรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎิ์วิทยาลัย
4. อาจารย์สมปอง ม้ายอุเทศ	อาจารย์ 3 ระดับ 8
โรงเรียนวัดดอนไก่อ่เตี้ย
5. อาจารย์นงนุช สหัสดี	อาจารย์ 1 ระดับ 5
โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. พระครูสังฆรักษ์นพ น้าทิพย์	ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา
วันอาทิตย์วัดมหาธาตุวรวิหาร
จังหวัดเพชรบุรี
2. อาจารย์พระมหาสุรวิทย์ มั่นหมาย	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม
3. อาจารย์เมี้ยน ออมชิต	หัวหน้าโครงการการสอนธรรมศึกษา
ในโรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎิ์วิทยาลัย
4. อาจารย์สุนัน จินดาสว่าง	อาจารย์สอนธรรมศึกษาใน
โรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎิ์วิทยาลัย
5. อาจารย์จำรัส แจ่มจันทร์	ศึกษานิเทศก์จังหวัดเพชรบุรี
6. อาจารย์อุไร แจ่มจันทร์	ศึกษานิเทศก์จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	สุภาวิชต์ จันทร์สว่าง
วันเดือนปีเกิด	19 มกราคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	148 หมู่ 5 ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ประจำการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี
	สังกัด สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2536	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ.2539	มัธยมศึกษาตอนปลาย ศิลป์ –คำนวณ จากโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ.2543	ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกคณิตศาสตร์ จากสถาบันราชภัฏเพชรบุรี
พ.ศ.2547	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ